

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik LXXXVII., št. 1
januar – prosinec 2004

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o. v Ljubljani
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Glavni urednik Janez Černač
Odgovorni urednik Boris Leskovic

Bojan Avbar, Tomaž Burazer,
Franc Černigoj, Romana Erhatic
Širnik, Janez Hartman, Boris
Kryštufek, Marjan Toš

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovca izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.200 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite tudi po e-mailu (ali na disketi + izpis), uradne dopise, potrjene z žigom in podpisom odgovorne osebe ZLD / LD in fotografije, pa v originalu ali na CD. Pripišite tudi svojo telefonsko številko.

Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 1000 SIT,
od 15 do 25 besed 1300 SIT,
od 25 do 30 besed 1500 SIT.
Za vsako nadaljnjo besedo 50 SIT.
Male oglase je treba plačati vnaprej na transakcijski račun
Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: S. Lavrič – Diana

IZ VSEBINE:

B. Lepičnik:	Predvsem darilo divjadi in okolju	4
IZ DNEVNEGA TISKA		5
MNENJA IN KRITIKE		7
J. Bratina:	»Država 'ma nas rada«	7
S. Maček:	Ne sprenevedajmo se!	10
T. Pirih:	Cum grano salis!	11
J. Černač:	Znanje naj bo podlaga za odločanje v lovstvu!	12
E. Krašna:	Sove – skrivnostna nočna bitja	15
J. Hartman:	Magnum .44 za zelene stečine	23
PO LOVSKEM SVETU		26
F. Krnjak:	Hutovo blato - Hercegovina	26
Ž. Bobič:	Je Grenladnija res Zelena dežela?	27
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	33
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		34
T. Jamšek:	Sodil je in bil obsojen	34
LOVSKA ORGANIZACIJA		37
Uredništvo:	Z 11. seje UO LZS	37
E. Krašna:	O delu Komisije za odnose z javnostjo	38
J. Kocjančič:	Sodelovanje dveh sosednjih območnih zvez na področju izobraževanja	38
M. Skudnik:	Koroška lovska zveza ob kulturnem dogodku razvila tudi svoj prapor	39
J. Kocjančič:	Srečanje lovcev ZLD Prekmurje in LU Paračin	40
J. Troha:	9. državno strelsko prvenstvo LZS za veterane	40
B. Leskovic:	Dogovor o pripravi trijezičnega lovskega slovarja – priročnika	42
JUBILANTI		45
LOVSKI OPRTNIK		46
J. Papež:	Nevarna srečanja	46
A. Čufer:	Narava – štirje letni časi	48
M. Erzar:	Kulinarični kotiček	50
MLADI PIŠEJO		51
V SPOMIN		51
LOVSKA KINOLOGIJA		53
F. Dečman:	Zahteve zdajšnjega časa v lovski kinologiji	53
A. Razpet:	Memorial Antona Oselija v lovišču LD Porezen - Cerklje	53
M. Bauman:	JZP za ptičarje tudi tokrat v Staršah	54
F. Dečman:	VUP terierjev 2003 na Koroškem	55
J. Vester:	Naši kinološki uspehi na Slovaškem	56
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	56

SLIKA NA NASLOVNICI:

Jelen – *Cervus elaphus*

Foto: Foto Spring - MB

V JANUARJU zakon dovoljuje lov na vso nezavarovano divjad ter na tu navedeno in prikazano divjad. Vendar le, če je odstrel načrtovan, potrjen in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, LGO) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala ali lova ni prepovedala vse leto. Upoštevati moramo tudi sprotne odločbe, ki jih izda Ministrstvo oziroma vladne uredbe.

divji prašič

medved (po odločbi)

srna in mladič
(do 15. 1.)

jazbec

kuna belica,
zlatica

fazan
(do 15. 1.)

mlakarica
(do 15. 1.)

Predusem darilo divjadi in okolju

Sprejet zakon o divjadi in lovstvu

Približno deset let je minilo od prvih predlogov novega lovskega zakona. V iztekajočem letu smo naposled po 27 letih le dobili novi lovski zakon, ki se bo uveljavil v tem letu. Pri njegovem uveljavljanju nas čaka obilo dela. Najprej bo treba sprejeti spremljajoče podzakonske predpise, preveriti stanje in ustrezno oblikovati naša lovišča ter skleniti koncesijske pogodbe. Sočasno pa bo treba razmisliti tudi o ustrezni reorganizaciji lovske organizacije. Postaviti moramo sodobno in učinkovito organiziranost, ki bo sposobna hitrega odziva in bo temeljila na doslednosti ter strokovnosti. Strokovnosti je v naši organizaciji namreč že zelo veliko, le včasih imam občutek, da je med seboj nekako preslabo povezana ali pa da je ne znamo pravilno predstaviti navzven. Sedaj bo torej čas za javno razpravo o tem v lovskih družinah. Pri Lovskem zakonu to ni bilo mogoče in tudi ne ravno smiselno. Nekateri niso mogli iz svoje samoupravne kože in so bili trdno prepričani, da moramo razpravo o novem lovskem zakonu na široko voditi v lovski organizaciji in potem poslanca ponuditi model zakona, ki naj bi ga poslanci sprejeli. Pozabili pa so, da obstaja še kup drugih interesov okrog lovstva, ki jim je treba prisluhniti in da lovci še zdaleč nismo edini, čeprav smo po našem mnenju najpomembnejši subjekt v tem postopku. Ne nazadnje je bilo na besedilo zakona vloženih več kot 130 amandmajev. Veliko ali malo. Če jih primerjamo glede na število členov v predlogu zakona, potem jih je veliko. Če pa jih primerjamo glede na število vloženih amandmajev na doslej veljavni zakon iz leta 1976, ko je bil še enopartijski sistem in ko je bilo vloženih prek 200 amandmajev, potem to niti ni tako veliko. Še posebno, če upoštevamo, da lahko sedaj vsakdo javno pove svoje mnenje, ne da bi imel zato kakšne težave. Je pa demokracija prinesla tudi to, da so javno izražene razlike in pogledi na lovstvo še bolj vsak sebi, kot je bilo to izraženo v preteklosti. Prepričan sem, da moramo prihodnost, ne samo lovstvo, graditi na tistih točkah, ki nas povezujejo, čeprav se nekateri temu skrbno izogibajo. Tudi med poslanci jih je nekaj takšnih, ki na eni strani sicer upravičeno hvalijo minulo delo lovske organizacije in prizadevanja njenih članov (beri: kot nabiranje političnih točk pri lovcih), že v drugem stavku pa predlagajo amandma v korist zasebnih lastnikov (beri: kot prilizovanje veleposestnikom), ki bi v prihodnje lovskim družinam onemogočili upravljanje z loviščem oziroma, bi jim lovišče odvzeli. Prepričan sem, da lovci ne bomo nasedli tako zvitim in prikritim političnim manevrom, s katerimi želijo nekateri ustvariti vtis, da nas podpirajo, v resnici pa nas s svojimi predlogi skušajo zrušiti. Pa ne samo to, nekateri so šli še dlje in nikakor ne morejo razumeti načina delovanja organizacije z okrog 22.000 člani, ki jo navzven zastopa in predstavlja njen predsednik, ne pa vsak član. Še enkrat poudarjam, da ne bi bilo sprejemljivo, da bi vsak posameznik v imenu lovske organizacije hodil od politične stranke do stranke in predstavljal mnenja lovske organizacije. To bi bila kršitev sklepov najvišjih organov lovske organizacije in tudi Pravil LZS. Da pa lahko vsak lovec, kot državljan, izraža svoje politično prepričanje, tudi vezano na lovski zakon, pa je razumljivo in popolnoma druga zgodba. In to so posamezniki tudi aktivno počeli in pri tem

niso bili nič kaj prizanesljivi do lovske organizacije in organiziranosti lovstva v Sloveniji! Praviloma so to ljudje iz prejšnjega sistema, ki so se naenkrat »spreobrili« ali pa posamezni novi veleposestniki. Razumeti je legitimna prizadevanja veleposestnikov, težko pa razumemo prizadevanja spreobrjencev. Nekateri od njih so v prejšnjem sistemu hodili na lov po naših najlepših loviščih skupaj s političnimi funkcionarji tedanjega časa, zdaj pa so naenkrat ostri nasprotniki teh istih lovišč! Ali pa so kot politično angažirani lovci tistega časa zagotavljali, da bodo oni sami in lovstvo nadaljevali kontinuiteto revolucije, dandanes pa očitajo vodstvu lovske organizacije kontinuiteto s prejšnjim sistemom in napovedujejo ustanovitev vzporedne krovne lovske organizacije, ki bo očiščena ostankov prejšnjega sistema. Mogoče pa jih moti ravno to, ker ne zagotavljamo politične kontinuitete s prejšnjim sistemom, temveč si utiramo samosvojo pot med vodilne in politično neodvisne naravovarstvene organizacije. Zagotavljamo in podpiramo naravovarstveno, gojitveno in lovsko kontinuiteto, ki je dala izjemne rezultate in smo nanjo ponosni. Takšni lovci, kot so omenjeni, se morajo vprašati, če jim njihovo aktivno delovanje zoper enotno sprejete sklepe občnega zbora Lovske zveze Slovenije sploh še dovoljuje nadaljnje članstvo v naši organizaciji. Še posebno zato, ker javno izražajo, da si tega pravzaprav ne želijo! To vprašanje si morajo prvenstveno postaviti tudi v njihovih lovskih družinah.

Čas pravkar minulih božičnih in novoletnih praznikov je čas prešernega vzdušja, polnega pričakovanj in sanjarjenja, je čas izrekana dobrih želja, čas upanja ... Sam sem prepričan, da je novi Lovski zakon darilo, ki smo ga izročili divjadi in njenemu okolju. Tudi za nas, lovce, pa za kmete in lastnike zemljišč zakon ni slab. Kmetje bodo dobili še bolj zanesljiv sistem za povračilo škod, ki jo povzroči divjad, podprt s posebnim skladom za odškodnine, ki se vključi v primeru, ko lovska družina ne more več poravnati škode. Lastniki zemljišč imajo prednostno pravico pri vključevanju v lovske družine, na območju katere imajo zemljišče. Lovci smo ohranili sedanji model organiziranja, ki je dal dobre rezultate, zadržali smo pravico in možnost vsakega državljana, da se lahko lovsko udeleži, zadržali smo tudi lovske domove in koče. Čeprav smo izgubili dve gojitveni lovišči, s katerimi je doslej upravljala LZS, sem prepričan, da bomo še naprej lahko opravljali raziskovalne, izobraževalne in druge naloge v dogovoru z novim upravljavcem teh lovišč.

Novo leto 2004 bo lovcem zagotovo prineslo še veliko novosti, bo leto številnih sprememb. Ne se jih bati! Svet se nenehno razvija, vse se spreminja, tudi lovstvo ne more mimo tega. Skoraj 27 let se nismo pomembneje spreminjali. Sedaj je čas tudi za to. Bodite pri tem čim bolj strpni in uspešni. Nazdravimo torej novemu letu s kupico zdravja in dobrih želja.

Veliko delovnih, pa tudi gojitvenih uspehov in lovskega blaga vam želim v letu 2004!

Bojan Lepičnik,
predsednik LZS

V ZNAMENJU RAZPRAVE O DIVJADI IN LOVSTVU

Že v prejšnji številki smo poročali, da je predlog zakona o divjadi in lovstvu dobil zeleno luč za drugo branje. »Vloženi predlog zakona ohranja določene rešitve, ki so po mnenju predlagateljev ustrezno rešene že v sedanjih zakonodaji,« je poročalo Delo. Toda mnenja za in proti so se kresala še ves november. Temu primerni so bili tudi naslovi v časnikih, ki so se glasili: *Naskok na lovsko trdnjavo*, *So srne državne ali božji dar?*, *Zakonitost kulture smrti*, *Lovstvo se ni začelo leta 1945*, *Divjad zašla v politiko*, *Volk sit in koza cela*, *Podržavljanje divjadi*, *Zakon pogloblja konflikte*, *Permanenta (lovska) revolucija* ...

Tisti, ki so dosledno sledili naslovom, so dodali, da se lovstvo res ni začelo leta 1945, saj smo ne tako daleč nazaj v zgodovini imeli fevdalno ureditev in da je večina kmetov dobila gozdove in zemljišča šele po zemljiški odvezi. Drugi spet so menili, da je bilo pred letom 1945 bore malo divjadi in da je to, kar imamo sedaj, po eni strani dar narave, po drugi pa še bolj rezultat velike skrbi in odgovornosti lovcev vseh generacij. Predsednico Združenja lastnikov zemljišč in gozdov Slovenije **Inko Stritar** pa so, na primer, vprašali, ali njeno združenje, ki šteje nekaj več kot 100 članov, lahko predstavlja interese okoli 300.000 zasebnih lastnikov.

»Ne pustimo se vrniti v fevdalni sistem, kjer je gospoda krojila zakone vsega živega,« je v Delu zapisal **Peter Preinfalk** z Iga. Tako je menil tudi **Mirko Kostanjevec** na straneh Štajerskega tednika, Kmečki glas pa je 12. novembra na kratko zapisal: »Za lovski zakon ni ovir. Prizadevanje nasprotnikov nove lovske zakonodaje, da bi vsaj zavrli njegovo sprejemanje, niso bila uspešna.« Še prej je **Uroš Korbar** v istem časniku ugotavljal, da so šli predlagatelji v »popolno ignoranco lastninske pravice in interesov lastnikov kmetijskih zemljišč v novi, le lepотно popravljene lovski zakonodaji«.

VROČE - HLADNI ODZIVI

Pse vrnimo na začetek parlamentarne razprave, ko je **Andrič** »lovski« zakon sprožil

vroče-hladne odzive. **Inka Stritar**, predsednica združenja lastnikov zemljišč in gozdov ter lovske upravičencev, je večkrat, tudi v pogovoru za Mag, ponovila misel, da je »pri nas lov še vedno trdnjava starega režima« in da je predlog lovskega zakona »nedemokratska blamaža pred našim vstopom v Evropo«. **Alojz Sok** je v televizijski oddaji na POP tv v imenu Nove Slovenije (NSI) predlagal, da bi lovsko pravico vezali na lastnino, ker bi

katerem ima pri izbiri koncesionarjev prednost lovska organizacija, katere večji del članov so lastniki zemljišč in gozdov na območju lovišča. Sprejeto je bilo tudi dopolnilo, po katerem bo Zavod za gozdove Slovenije pri pripravi strokovne podlage za določitev mej lovske območij sodeloval tako z lovske organizacijami kot z lokalnimi skupnostmi in Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije kot predstavnic lastnikov kmetijskih zem-

MANJ DENARJA ZA LOVIŠČA

Končno je bila tudi druga obravnava predloga zakona. Na seji parlamentarnega odbora za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so se lotili nič manj kot 124 predlaganih dopolnil k zakonskemu besedilu, kar je neke vrste »rekord« zakonodajne razprave. Po besedah prvopodpisane predlagateljice **Toneta Andrič** (LDS) je mogoče iskati

Foto: J. Mehle

Pred lovsko kočjo na planini Krstenica (TNP)

sicer nastali resni spori med lovci in lastniki zemljišč oziroma gozdov. V neki drugi razpravi na POP tv je predstavnik društva za osvoboditev živali **Stanko Vaupotič** med drugim dejal, da je lov popolnoma nepotreben in odvečen ter da ne sodi v naravo, ki je toliko inteligentna, da lahko uravnava samo sebe.

Predlagatelji zakona so vztrajali pri ugotovitvi, da je divjad državna last in da lovska pravica pripada državi, ta pa podeljuje koncesije za lov, lahko tudi lastniku gozda, če ta ustreza razpisnim pogojem in če je ustrezno strokovno usposobljen, kot je dejal **Jurij Malovrh** (SLS). Poslanci so sprejeli dopolnilo, po

lovišč in gozdov. Poslanci so sprejeli še več drugih dopolnil, med drugim tudi dopolnilo, naj bi bilo prepovedano loviti divjad bližje kot 250 metrov od stanovanjskih in drugih objektov.

V tem času je bilo v Sloveniji več okroglih miz in pogovorov, ki so bile organizirane bodisi na pobudo uredništva RTV in časnikov, lovcev ter združenja lastnikov zemljišč in gozdov. Na okrogli mizi v Dornavi so predlagali, da mora zakon ponuditi možnosti odločanja tudi lokalni skupnosti. Čeprav so nekateri menili, da je predlog zakona vsiljen, so vsi razpravljavci vendarle menili, da je nov lovski zakon z manjšimi popravki le sprejemljiv.

zadovoljive rešitve z ustreznim vključevanjem predstavnikov lokalnih skupnosti, lastnikov zemljišč, Zavoda za gozdove in drugih. Poudaril je, da »lastnina ni absolutna in neomejena brez sozvočja s predpisi, ki jih predpisuje država«. Poslanec NSI **Alojz Sok** je v nasprotju s tem dejal, da »kmetje ne bodo ravno dušno gledali, kako jim je kršena ustavna pravica do lastnine«; njegova stranka je celo menila, da bi bilo treba pripraviti povsem nov predlog zakona.

Poslanci so se najbolj razhajali ob vprašanju, kdo je lastnik divjadi in komu pripada lovska pravica, najbolj pa so se mnenja kresala ob vprašanju lovišč s posebnim namenom, katerih pogla-

vitni cilj je vzdrževanje in ohranjanje naravnih habitatov divjadi. Bistvena novost zakona je koncesija, ki jo morajo upravljavci lovišč, ta naj bi po novem obsegala najmanj 2000 hektarjev, plačevati državi. Predlog zakona med drugim predvideva, da so podlaga za upravljanje z divjadjo program upravljanja, načrti za upravljanje ter vsi razvojni načrti in dokumenti s področja varstva narave.

Manj denarja za lovišča je bil naslov članka v *Financah*. **Bogdan Perko** je med drugim ugotavljal, da se bodo lovske družine po vsej verjetnosti znašle pred velikimi finančnimi težavami, če bodo želele še naprej gospodariti s »svojimi« lovišči. Na eni strani jim bo država zaračunavala koncesije, po drugi strani pa jim bo Zavod za gozdove RS nalagal, kaj morajo v lovišču storiti; le z odgovorom, kje dobiti denar, jim ne bo nihče postregel. Kje naj lovske družine dobijo denar za vse to? Kdo bo spravil v žep prihodke od koncesij, še ni znano. Prav o tem zdaj poteka največja »jaga«.

ŽALITVE BREZ OPRAVIČILA

Na hudo ogorčenje je naletele izjave poslanca NSI **dr. Jožefa Bernika**, da so bile »lovske družine zaključen krog, kamor ni bilo mogoče priti, razen če si bil udbovec ali pa prijatelj«. **Zoran Lešnik** je na žalitev strpno odgovoril s podatkom, da je bilo pred 30 leti v njegovi lovski družini 27 članov, od tega 5 kmetov, 5 delavcev, 4 upokojenci, 4 šoferji, 2 direktorja, 2 miličnika, trgovski pomočnik, 2 predelavca in novinar. Starešina lovske družine je bil kmet, članov ZKS pa je bilo samo šest.

»Spoštujem prepričanje vsakogar, samo lov naj pri svojih obračunih z drugače mislečimi pustijo pri miru,« je v Večeru zapisal **Franc Dečman**. »Zajcu, jelenu, lisici, fazanu ali orlu je vseeno, kdo je na oblasti, samo za njihov dobrobit naj skrbi tisti, ki je za to usposobljen, ki hoče to delati, se na stvar razume in ne išče samo dobička. Da lovci to razumemo in znamo ter hočemo delati, smo dokazali z dosedanjim delom na tem področju.«

Ignac Kalin iz Guncelj je prepričan, da lov »ni samo grobo kršenje življenjskih pravic, pač pa tudi zanikanje načel, po katerih je človek predvsem etično in kulturno bitje«.

Foto: D. Kljajič

Na stojišču

Posredno je na Bernikovo krievično obtožbo odgovoril tudi nekdanji predsednik LZS **Franc Avberšek**, ko je v pogovoru za *Populista* dejal, da strel ni užitek in da ima vedno težave, ko se odloči za strel. Pri tem se vselej spomni na pokojnega lovca, ki mu je dejal: »Dokler te bo pred strelom še mučilo, tako dolgo si lovec. Ko nimaš več nobene tremе, si mesar.« Potem je pojasnil, da lovci poskušajo opraviti odstrel tako, da bi bila žival čim manj vznemirjena in da bi čim manj trpela.

IN KAJ MENIJO LOVCI?

In kaj je pred tretjim branjem predlagane lovske zakonodaje v imenu 22.000 lovcev dejal **Bo-**

jan Lepičnik, predsednik Lovske zveze Slovenije, ki je sodeloval v parlamentarni razpravi, na javnih tribunah, na radiu in televiziji, na straneh časnikov ...? Po njegovem mnenju predlog zakona ne zadovoljuje vseh interesov lovcev, vendar pa bi bil osnovni koncept lahko sprejemljiv tako za divjad kot tudi za lastnike zemljišč oziroma gozdov, zlasti še, ker so bila sprejeta dopolnila, ki krepijo moč in vpliv tako Kmetijsko-gozdarske zbornice kot tudi lokalnih skupnosti. Pomembne so tudi določbe o lovskih načrtih. Najpomembnejše je, da lovska pravica ostaja državi, kar pomeni, da so lovske družine tiste, ki lahko pridobijo koncesijo in tako omogočijo, da lahko vsi državljani pod enakimi pogoji še naprej

upravljajo s tem našim naravnim bogastvom.

Bojan Lepičnik je opozoril, da je bilo veliko razprave tudi o loviščih posebnega pomena. Prav je, da ostanejo, čeprav niso pod neposredno pristojnostjo LZS, kajti prav zaradi teh lovišč nam je uspelo zadržati velike zveri, na novo pa smo naselili tudi kozoroga, je dejal. Nismo pa zadovoljni z dopolnilom, po katerem naj bi bilo prepovedano loviti divjad bližje kot 250 metrov od stanovanjskih in drugih objektov. Po Lepičnikovem mnenju je to neizvedljivo, saj bi tako razpolovili naša lovišča, kar pa bi pomenilo, da na polovici naših lovišč ne bi bilo mogoče loviti. Ostane upanje, da bo v tretjem branju mogoče to dopolnilo še spremeniti.

V pogovoru za *Radio Šmarje* pri Jelšah je sodelovala tudi **Romana Erhatic** – **Širnik**, muzejska svetovalka v Tehniškem muzeju Slovenije. Zgodovino lovstva v Sloveniji je razdelila na tri obdobja: čas pred letom 1848, ko je bil lov predvsem zabava in sprostitev za fevdalno gospodo, obdobje do druge svetovne vojne in neposredno po njej, ko je bil lov predvsem gospodarska, pridobitna dejavnost, do današnjih dni, ko lov vse bolj postaja v službi varstva narave in s tem tudi divjadi. To je najpomembnejše vprašanje, vse drugo mu je podrejeno!

STEKLINE NA OBMOČJU SLOVENIJE

V obdobju od 1. do 30. novembra 2003 je bilo z območja 39 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 83 živali.

Odsek za virologijo na Inštitutu za mikrobiologijo in parazitologijo Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani je pregledal 74 lisic, 3 pse, 2 mačke, jazbeca, kuno, volka in 1 glavo srnjadi.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri treh živalih.

Geografska razporeditev (občine):
Kočevje – 3 lisice.

Ljubljana 8. 12. 2003
Primož Košir, dr. vet. med.,
svetovalec III VURS

»Država 'ma nas rada«

Odgovor na članek v Lovcu, št. 11/03

V članku Država 'ma nas rada (Lovce, 11/03, str. 511), avtorja **Gregorja Bolčina**, je navedenih precej neresnic, s katerimi zavaja bralce. Zaradi pravilne in popolne informiranosti bralcev želim zato navesti nekaj podatkov ter tako ovreči na nekaj mestih žaljivo pisanje avtorja, katerega hkrati pozivam, naj svoje navedbe utemelji v izogib odškodninskih zahtevkov iz naslova okrnitve ugleda pravne osebe in širjenja neresničnih trditev.

Laboratorij za merjenje notranje balistike podjetja Elektroplastika Križevci pri Ljutomeru, d.o.o., ki od samega začetka delovanja deluje pod okriljem CIP, je v letu 2000 pridobil akreditacijsko listino (L-015), s katero Urad za standardizacijo in meroslovje Ministrstva za znanost in tehnologijo RS na osnovi presoje mednarodnega pooblaščenega strokovnjaka gospoda Brinkmana (German Accreditation System for Testing iz Stuttgarta, ZRN) priznava laboratoriju polno usposobljenost za opravljanje svoje dejavnosti. Laboratorij deluje tudi pod nadzorstvom madžarskega urada za preskus ročnega orožja in streliva, ki je d.o.o., in deluje v sestavi organov, ki jih nadzoruje CIP.

Po zagotovitvi Brinkmana je Balistični laboratorij podjetja Elektroplastika Križevci pri Ljutomeru prvi tovrstni akreditirani laboratorij v Evropi.

Zaradi dejstva, da Republika Slovenija ni članica Stalne mednarodne komisije za preskušanje ročnega strelnega orožja CIP, smo se v Elektroplastiki povezali z madžarsko članico CIP in si pri njih pridobili nadzor in pooblastilo za uporabo znaka CIP, kot pooblaščenec madžarskega CIP pa je v Uradu CIP v Belgiji navedeno tudi ime direktorja Elektroplastike Križevci pri Ljutomeru - **Jožeta Bratine st.**

V letu 1994 smo začeli ustanavljati lastni nepristranski in neodvisen balistični laboratorij. Balistični laboratorij podjetja Elektroplastika vodijo v CIP kot madžarskega, ki pa deluje samostojno, nepristransko in neodvisno v Republiki Sloveniji.

Čeprav je bil Laboratorij za merjenje notranje balistike ustanovljen na podjetniško pobudo in je bil v celoti financiran iz zasebnih sredstev, je kot edini usposobljen laboratorij te vrste v Sloveniji tudi državnega pomena, saj je pristop k CIP povezan in pogojen z ustrežno usposobljeno infrastrukturo, h kateri spada tudi tovrsten laboratorij. V Elektroplastiki smo za potrebe Laboratorija razvili lastno kontrolno napravo za simulacijo strela in merilca naboja, s pomočjo katere lahko zagotavljamo veliko zanesljivost uporabljene laboratorijske merilne opreme. Na zasedanju Komisije CIP, decembra 2000, je bil naš simulator strela uvrščen v CIP-ov seznam standardne merilne opreme za merjenje notranje balistike strela in uzakonjen v aktih CIP. S tem je bila Balističnemu laboratoriju za merjenje notranje balistike mednarodno priznana strokovnost in usposobljenost, zato nas zanima, na podlagi kakšnih meril se o naši usposobljenosti sprašuje avtor članka, ki nas zmotno meče v isti koš s puškarki, ki opravljajo popolnoma drugačno dejavnost. Žal so vsi naši omenjeni uspehi doseženi in navedeni pod okriljem tuje države članice CIP in ne kot uspeh Republike Slovenije.

O ceni storitev pregleda in žigosanja orožja v preizkuševalnici v Borovljah pa naslednje:

70 % cene storitve pregleda in žigosanja v Avstriji subvencionira Republika Avstrija, tako da lastniki orožja plačujejo le 30 % cene storit-

ve. Če bi storitev pregleda in žigosanja v celoti bremenila lastnika orožja, bi bila ta precej višja kot v Sloveniji, kjer teh storitev ne subvencionira nihče. Tako je naša preizkuševalnica pri vseh storitvah cenejša, v nekaterih celo bistveno (podrobnejše primerjave cen lahko najdete v našem podjetju). Cene domače preizkuševalnice so popolnoma usklajene in primerljive z drugimi članicami CIP. Po zagotovitvi šefa dunajske preizkuševalnice bodo tujci v avstrijskih preizkuševalnicah plačevali polne cene pregledov in žigosanja orožja. Po-

storitev verjetno sleherni podjetje v Sloveniji.

V letu 2002 je bilo v našem podjetju pregledanih in žigosanih 474 kosov lovskega orožja. Omeniti moramo, da so preglede opravili izvedenci CIP z dolgoletno prakso. Od 474 pregledanih kosov lovskega orožja je bilo 68 kosov neustreznega, kar v letu 2002 pomeni 14,34 % neustreznega orožja. V letu 2002 je naše podjetje za domače potrebe in potrebe CIP vodilo evidenco. Naša in evidenca CIP, ki so jo povsem neodvisno opravili strokovnjaki CIP, sta povsem enaki in ju vodi naše podjetje, prav tako enako evidenco o našem orožju (tudi o neustreznem) vodi tudi v Budimpešti. Pri evidentiranju v našem podjetju ne gre za nikakršno prilaga-

V sodobni elektroniki se skriva marsikaj. Na vrhu je viden simulator strela, pod njim pa sta merilec naboja in hitrosti. Tak način merilnega sistema je bil prikazan CIP-u in nato uzakonjen kot njihov merilni sistem. Vse to je plod razvoja družine Bratina in slovenske miselnosti.

stopek je že v teku. Subvencionirano ceno bosta torej avstrijski preizkuševalnici nudili samo svojim državljanom.

Vse navedene cene in izračuni, ki jih navaja Bolčina, so zavajajoči, kajti cene za storitve pregledov, preizkusov in žigosanja bo na podlagi zakona določilo Ministrstvo za gospodarske dejavnosti. Cene trenutno še niso znane in jih tudi nikakor ne morete komentirati. Res pa je, da imamo v podjetju svoj cenik, tako kot ima cene za opravljanje svojih

janje evidenc. Tako avtorja pozivam, naj navede 'svoje', 'ustreznejše' podatke. Morda imate verodostojnejše evidence, kot so CIP-ove? Nam morda lahko postrežete s številkami neustreznega orožja, vrstami napak in drugim dokaznim materialom o neustreznosti izločenega orožja?

V letu 2003 naš Balistični laboratorij samostojno opravlja preizkušanje in žigosanje orožja. Podatki o neustreznem orožju so približno enaki kot za leto 2002. Tako trditve tujih strokovnjakov iz CIP in ugotovitve naše preiz-

kuševalnice iz leta 2003 dokazujejo podobno stanje. Vsi preizkusi iz leta 2002 in leta 2003 so bili opravljeni in vodeni po sistemu CIP in so dokazljivi. Morda pa so naši puškari uporabljali druge normative o ustreznosti orožja in tako prišli do drugačnih rezultatov?

Akti CIP natančno določajo postopek pregleda in preskusa orožja, zato so prav primerjave s CIP-ovimi preizkuševalnicami edine primerljive in realnejše kot tiste, ki jih navajajo puškari. Nekateri izdelki puškarjev pa se pri pregledu po postopkih CIP izločajo kot neustrezni. Puškarsko poznavanje določil CIP je torej vprašljivo.

Ob nedavnem poslovnem obisku v boroveljski preizkuševalnici je pogovor z gospodom Matausom (prisotni sta bili dve priči) nanesele tudi na ustreznost orožja, pri čemer je Mataus povedal, da v boroveljski preizkuševalnici posebne pisne evidence o neustreznem orožju ne vodijo, vendar je poudaril, da je bil večji del slovenskega starejšega orožja napotenega k boroveljskim puškarnem, ki so na orožju odpravili pomanjkljivosti. Dejal je tudi, da je bilo kar nekaj novejšega orožja zavrženega in napotenega na popravilo. Podatki o neustreznosti orožja v Avstriji in iz naše evidence so povsem primerljivi. Zato obstajajo dokazi in priče, ki so sodelovale pri omenjenem razgovoru, pa tudi šef Beschussamta z Dunaja.

Trditev, da se v Borovljah opravi preskus brez težav, je neresnična in zavajajoča ter zagotovo hkrati tudi žaljiva za boroveljsko preizkuševalnico.

Glede primerjave razdalje do Borovelj in severovzhodne Slovenije pa tole: V SFRJ je bila preizkuševalnica v Kragujevcu, ki je bila za Slovence neprimerljivo še bolj oddaljena, kot je danes za celotno Slovenijo severovzhod naše države. Opozoriti je treba tudi, da v preizkuševalnici v Borovljah opravljajo samo preglede in žigosajo orožje,

vseh drugih, po CIP-u določenih nalog pa ne opravljajo; te je treba opraviti na Dunaju. V naši preizkuševalnici pa opravljamo prav vse, po določilih CIP določene naloge.

Avtorjev očitek, da smo namenoma izločevali orožje, tudi zaradi večjega zaslužka, je čista laž in plod avtorjeve domišljije. Vse stranke, ki so imele pri prvem pregledu neustrezno orožje po določilih CIP, so imele možnost v roku 30 dni urediti pomanjkljivo-

nje zaposlenih, s čimer si je zagotovil mednarodno priznano podporo CIP.

Balistični laboratorij že dobro desetletje izobražuje zaposlene v institucijah CIP za delo notranje balistike, preglede orožja in streliva, zato imamo nedvomno mednarodno priznan izobražen kader. Podjetje ima s članicami CIP sklenjeno trajno pogodbo o strokovnem in izobraževalnem sodelovanju. Sploh pa smo kader dolžni izobraževa-

plodno, je brez naše vednosti uradno preveril tudi uslužbenec vlade. Od članic CIP je dobil zelo pozitiven odgovor. Ali ni žalostno, da smo v tujini zelo prepoznavni in cenjeni, doma pa nam z lažmi in nepreverjenimi dejstvi vedno mečejo polena pod noge?

Glede opombe, da je pregledovanje orožja stvar puškarske obrti, moramo opozoriti, da preglede lahko opravljajo le s strani CIP potrjene preizkuševalnice, katerih delo pre-

Doma razvit predor za kontrolo največjega pritiska in hitrosti krogelnega in šibrenega streliva. Zgoraj sta lepo vidni doma razviti laserski napravi za merjenje hitrosti. Tudi to je plod razvoja družine Bratina in slovenske miselnosti.

sti in orožje dostaviti na ponovni pregled, ki je bil brezplačen in smo bili v pomoč stranki, ki se je znašla v težavah. S takim orožjem je imela naša preizkuševalnica samo dodatno delo, nikakor pa ne dodatnega zaslužka.

Da je Balistični laboratorij za delo preizkušanja, žigosanja ter pregledov orožja in streliva strokovno in organizacijsko usposobljen, je dokazal s svojim dosedanjim razvojnim delom doma in v tujini, saj je standardne merilne naprave za merjenje strelnih tlakov izpopolnil s posebno kontrolno napravo, s tako imenovanim simulatorjem strela, in poskrbel za dodatno specialistično šola-

ti tudi v sklopu akreditacije. Prav tako naše delo v Balističnem laboratoriju dvakrat na leto preverjajo članice CIP, in sicer tako s področja streliva kakor s področja pregledov orožja in streliva. Doslej so bile članice CIP z delovanjem Balističnega laboratorija zelo zadovoljne in nam priznavajo vso strokovnost kadrov, ustreznost opreme in delovanja laboratorija. Delo Balističnega laboratorija je mogoče tudi preveriti pri poznavalcih problematike doma in v tujini. Dokaz strokovnosti dela laboratorija je tudi večletno dovoljenje uporabe znaka CIP.

O tem, da je naše sodelovanje s CIP res tako tesno in

verjajo komisije CIP, ki preverjajo skladnost zakonodaje, usposobljenost kadra, opremljenost, skladnost opreme preizkuševalnice in delo preizkuševalnice, na podlagi česar odobrijo pravilnost delovanja preizkuševalnice v skladu z njihovim statutom. Če ni potrditve preizkuševalnice s strani CIP takšna, preizkuševalnica ne more delovati, kar je, vsaj upamo, jasno. Dejavnost puškarske obrti je izdelava in popravilo orožja, ne pa njegovo ocenjevanje. Puškar tako nikakor ne more biti preizkuševalec. Preglede po CIP lahko opravlja le oseba s širokim poznavanjem balistike. Avtor članka bi moral vedeti, da je notranja balistika tista,

ki lahko daje neugodne možnosti za delovanje orožja. Če bi puškarji res strokovno pregledovali orožje, se ne bi pojavljalo toliko napak. Dogažalo se je, da je bilo orožje prineseno v pregled tudi trikrat. Lastniki orožja, in v veliki meri tudi nekateri puškarji, so prinesli v pregled in žigosanje orožje, ki ni bilo označeno s številkami orožja, ni imelo vtisnjenega kalibra orožja ali pa je bil vtisnjen celo napačen kaliber, dokumentacija o orožju se ni ujemala z oznakami na orožju, orožje ni bilo označeno po normah CIP ... in še bi lahko naštevati.

Sprašujemo vas, ali je pri tako preprostih opravilih, kot je kontrola označevanja orožja, delo puškarjev res strokovno?

Avtor članka torej sploh ne pozna sistema CIP. Morda meni, da je mogoče puškarško dejavnost in dejavnost pregleda orožja po CIP enačiti. Končno strokovno mnenje o formalni izobrazbi poda CIP, ki pa za preizkuševalca ne zahteva formalne puškarške izobrazbe. **Formalno izobrazbo za preizkušanje in žigosanje ima s strani CIP v Sloveniji priznana le osebje pooblaščenih organizacij za preizkušanje in žigosanje orožja in streliva podjetja Elektroplastika Križevci pri Ljutomeru (dokazila so na voljo v podjetju).** O formalni izobrazbi nikakor ne more soditi Gregor Bolčina, ki tega ni preveril. So pa to preverili organi, ki so bili za to pristojni.

Posebno je treba omeniti in poudariti, da Balistični laboratorij podjetja Elektroplastika Križevci pri Ljutomeru, d.o.o., deluje samostojno, neodvisno in ločeno od druge dejavnosti podjetja, kar je razvidno iz registracije Balističnega laboratorija, kjer odgovorna oseba Balističnega laboratorija ni ista kot odgovorna oseba podjetja Elektroplastika. Taka ločitev popolnoma ustreza tako akreditacijskim zahtevam po standardu EN 45001 kakor tudi zahtevam predpisov CIP. Gre za

mednarodno dokazljivo ločenost dejavnosti in odgovornosti v podjetju, ki zadošča mednarodnim zahtevam po nepristranosti in neodvisnosti. V tem smislu je sistem odgovornosti in nepristranosti popolnoma jasen. Čeprav je avtor dobro obveščen o akreditaciji našega balističnega laboratorija, o tem v svojem članku ni zapisal niti besedice.

Če nam naročnik storitev zagotovi redne dohodke, se naše podjetje odpove vsakršni drugi dejavnosti.

Balistični laboratorij res deluje v sestavi podjetja Elektroplastika Križevci pri Ljutomeru, d.o.o., predvsem zato, ker je razvoj tako zahtevnega projekta, kot je razvoj Balističnega laboratorija, pač zahteval velika finančna sredstva. Ves razvoj laboratorija smo financirali iz dejavnosti podjetja Elektroplastika. Balistični laboratorij je neprofitna organizacija, ki pa potrebuje vire financiranja. Če jih nima, pač ne more obstajati.

Vsa oprema našega balističnega laboratorija je v skladu z zahtevami CIP. Preizkuševalnica za pregled orožja in streliva je opremljena v višini 80 % vse potrebne opreme.

Naš Balistični laboratorij deluje pod okriljem CIP že več kot 10 let, kar tudi pomeni, da so vsi akti podjetja popolnoma usklajeni in tudi preverjeni s strani CIP pa tudi z mednarodnimi pravili standardov EN 45001. Vse to v našem laboratoriju CIP preverja dvakrat na leto in vselej je bilo ustrezno.

S tesnim večletnim strokovnim sodelovanjem s članicami CIP smo si nabrali ogromno izkušenj, znanja in poslovnih vezi. Prav tako je naš Balistični laboratorij med članicami CIP cenjen in prepoznaven, vendar žal ne kot slovenski laboratorij, ampak Balistični laboratorij, ki deluje pod okriljem druge države, članice CIP.

Naše podjetje ima sistem organiziranosti in ločenost dejavnosti kompatibilen s sistemom Evropske unije, zato

tudi ne more biti sporen s slovensko zakonodajo. Če avtor meni, da je organiziranost sporna in to tudi dokaže, se Balistični laboratorij še vedno lahko loči in organizira kot posebna družba z drugim imenom, ki ne bo v nikakršni povezavi s podjetjem Elektroplastika Križevci pri Ljutomeru, d.o.o., Bi potem zagostili vašim pripombam?

Tudi trditev o periodičnih pregledih ni točna. Tudi druge države imajo takšne preglede in jih uvaja CIP na podlagi člena a. 6.3. V priporočilu navaja periodične preglede, ki bodo uzakonjeni v sistemu CIP. Za podpisnice konvencije CIP so sklepi obvezujoči.

Sistem CIP pozna v različnih državah različne organizacijske oblike preizkuševalnic, od povsem zasebnih do mešanih in tudi državnih. Zato ni res, da so preizkuševalnice izključno državne ustanove (npr. Belgija: lastnik je belgijski kralj, Madžarska: preizkuševalnica je organizirana kot d.o.o. ipd.).

Glede obiska poslanskih pisarn pa tole: Ali avtor ne ve, da so poslanci izvoljeni na osnovi glasov volivcev zato, da predstavljajo, uveljavljajo in rešujejo interese svojih volivcev? Poslancem smo samo postregli z nekaterimi podatki, ki jih navajamo tudi v tem članku. Če ima avtor podatke, da bi počeli še kaj drugega, naj jih objavi in dokaže, v nasprotnem primeru bo ostalo pri razžalitvi in širjenju žaljivih obdolžitev.

Pred približno petimi leti je v Sloveniji ustanovljena komisija za usklajevanje zadev v zvezi s CIP poslala Lovski zvezi Slovenije vabilo k sodelovanju. Kje ste bili tedaj? Na vabilo se LZS ni odzvala. Po tolkih letih pa izkoriščate zadnji trenutek in odgovarjate z lažmi in nepreverjenimi dejstvi. Mar ni primerneje, da bi se pogovorili in zaplet rešili strokovno in brez žaljivk. Ste morda svojim lovcem, puškarjem, ... pozabili omeniti, da vam tokrat ne bi bilo treba loviti zadnjega trenutka za domnevno »reševanje lov-

cev«? Gre morda za namerno onemogočanje razvoja našega podjetja in ustrezne zakonodaje ali pa gre za zelo površno in posplošeno poznavanje dejstev in sistema CIP? Način, kakršnega je izbral avtor članka, je nizkoten in ga v napredni Evropi, kamor težimo, nikakor ne poznamo.

Želim dodati še nekaj: Pred leti sem poskušal objaviti strokovni članek Aksialni in radialni let šiber v zraku in njihovo obnašanje. V članku je bilo napisano tudi, da ima edino naše podjetje tovrstno napravo, ki lahko izmeri tako obnašanje šiber. A so mi v uredništvu Lovca dejali, da lahko članek objavim le, če za to plačam, ker naj bi šlo za reklamo. Uredništvo Lovca sprašujem: Mar ni tudi članek »Država 'ma nas rada« s fotografijami tuje preizkuševalnice reklama, pa še to za tuje podjetje? Kakšna merila torej veljajo pri vas? Omenjeni članek so z veseljem objavili v več tujih revijah, podobnih Lovcu. Ni jim bilo škoda časa ne denarja za prevod zanimivega in strokovnega članka. Pa tudi plačila za objavo niso zahtevali. Tudi trditev, da se sklicujete na 21.500 slovenskih lovcev, ni resnična, saj morate odšteti vsaj enega, mene. Trdno pa sem prepričan tudi, da se bo ta številka, ko bodo članek prebrali še drugi lovci, znatno zmanjšala.

Ker ima proizvodnja orožja v Sloveniji dolgoletno tradicijo, bi jo morali razvijati še naprej. Prav zato želim slovenskim puškarjem, ki znajo izdelovati zelo dobro in lepo orožje, proizvajanje v čim večjem številu ter da ga prodajajo tudi na svetovne trge. In to s slovenskim žigom.

Prepričan sem, da bodo bralci Lovca pravilno razumeli naš odgovor, ki navaja dokazljiva dejstva, ter da jim bo njihovo orožje varno služilo. Vsem lovcem dober pogled!

Jože Bratina st.,
direktor Balističnega
laboratorija za merjenje
notranje balistike

Ne sprenevedajmo se!

V glasilu Lovec, št. 7/8, 2003, je bil objavljen prispevek z naslovom Korak naprej, žal tudi nazaj. Z njim sem hotel opozoriti na neskladje in nasprotja lovskega učbenika za lovski izpit z Odredbo o vrsti in moči lovskega orožja ter na težave pri doslednem spoštovanju le-te. Ker pa je v pripisu k članku navedenih nekaj netočnosti, pišem ponovno in, upam, da zadnjič na to temo. Sebe ne štejem med strokovnjake za lovske balistiko tudi zato, ker sem verjetno premalo časa lovec in ker samo 35 let preizkušam lovske strelivo raznih kalibrov na naravnih in umetnih materialih, na lažji in težji divjadi (v skladu s predpisi!) ter enkrat po nesreči tudi na »lastni koži« oziroma telesu v dolžini (globini) 30 cm. Le majhni zadetni hitrosti in slabi konstrukciji krogel se lahko »zahvalim«, da danes še tlačim zemljo, čeprav sta bila kaliber in teža izstrelka zelo velika. Torej, ker nisem strokovnjak, v članku nisem navajal svojih izkušenj in zaključkov, temveč le podatke in navedke iz Slovenskega lovskega priročnika in prevoda nemškega priročnika za lovske izpite ter drugih navedenih virov, ki so na voljo tudi lovskim pripravnikom.

Čeprav je nova Odredba boljše od prejšnje, me v pripisu moti pretirano poudarjanje uspeha služb LZS s pravico in objavo te Odredbe. Sam ne bi pripisoval posebnega uspeha k predpisu, ki ne dovoljuje odstrela 20 kg težke, slabo razvite, enoletne samičke damjaka ali 30 kg težkega divjega prašiča lanščaka z ABC kroga, kal. 7 x 65 R, katero strokovnjaki priporočajo za odstrel najtežjih prašičev, jelenjadi in celo medveda. Mogoče je velik uspeh tudi to, da je z enim členom v Odredbi razvrsteno delo strokovnjakov avtorjev in izdajatelja lovskega priročnika v poglavju, ki govori o ciljni

streliva po načelu: nič manj in ne mnogo več, kot je potrebno. Zbiralnice in hladilnice uplenjene divjadi so

Strelivu na fotografiji je mesto na polici zgodovine in ne v lovske puški, uperjeni na zdravo divjad.

balistiki ter drugi lovske strokovni literaturi, vključno z Etičnim kodeksom.

V pripisu je navedeno, da pogojujem hitrost krogel. To ne drži. Tako piše v Lovskem priročniku na strani 497! Citiram: »... ker je za nastanek kaverne potrebna najmanjša zadetna hitrost krogel okrog 800 m/s.« konec citata. Koliko m/s okrog 800 so imeli avtorji priročnika v mislih, ne vem. O tem imam svoje mnenje, do katerega sem prišel na osnovi svojih raziskav in izkušenj ter ga prav nikomur ne vsiljujem.

Tudi trditev v pripisu, da kal. .375 H&H in 9,3 x 64 ne dosežeta 800 m/s, ne drži. Strelivo 9,3 x 64 RWS, KS, 16,0 g doseže 850 m/s; .375 H&H Federal Tim – Hi – Shoch, 17,5 g pa 820 m/s. Na daljši razdalji bi morebitno manjše odstopanje od omenjene hitrosti oba kalibra z lahkoto nadomestila z veliko zadetno energijo ($E_{50} \approx 5000$ J) v primerjavi s kal. 20 (E 50 le ≈ 1200 J). Upam, da to zavajanje bralcev ni bilo namerno!? Namerno pa sem navedel oba kalibra, ki sta priporočena v knjigi Divji prašič, ker sta, tudi po mojem mnenju, nepotrebno premočna. Pisu pripisa se za pritrjevanje zahvaljujem. Sem zagovornik uporabe kalibra in

marsikje na za javnost vidnih lokacijah. Zato menim, da lovcem in javnemu mnenju o lovstvu ni prav v prid pogled na s premočnim kalibrom in neustreznim strelivom uplenjenega 6 kg težkega smjega mladčiča ali mladega pujska v dveh delih, ki ju med seboj povezuje le nekaj ozkih trakov raztrgane kože, onesnažene s smrdljivo rdečo zeleno vsebino prebavil.

Sem pripadnik tistih lovcev, ki ne jemljejo za čisto zlato vse, kar pride iz razvitega zahoda. Tudi lovske zakonodaje ne. Toda v balistiki, to moramo priznati, so daleč, daleč pred nami. Zato 50 let stari trditvi iz pripisa, da so krogle za gladko cev najmanj enakovredne krogam za risano cev, dodajam novejšo nasprotno trditev iz prevoda nemškega lovskega priročnika, katerega avtorji so H. Kinsky, W. Kruper, C. H. Struble. Vsi trije so vodilni strokovni sodelavci nemškega inštituta za preizkušanje lovskega orožja (DEWA) ter tudi lovci in člani izpitnih komisij. Citiram: »Masivni izstrelki za gladko cev so vedno le pomožna rešitev pri strelu na divjad (kjer je to še dovoljeno).« konec citata. Pri nas je bilo že prepovedano in ne vem, kakšna potreba po tem strelivu se je

naenkrat spet pokazala. Mogoče res zaradi obvladovanja škod na kmetijskih površinah, kot piše starešina LD Loški Potok v Lovcu, št. 7/8, 2001. Ali je treba divjad zaradi osnovne življenjske potrebe po prehranjevanju mučiti na srednjeveški način? Trditev o enakovrednosti krogel za gladko cev je bila zapisana pred petdesetimi leti, torej so jo bolj ali manj uspešno uporabljali že prej, ko večine sodobnih krogel za risano cev še ni bilo. Zato menim, da je bil avtor članka v Lovcu, št. 5/2001, 30 let za časom, nenatančen. Časovno bolj točno bi bilo: »Najmanj 50 let za časom«. Če pa je krogla za gladko cev res najmanj enakovredna, torej boljše od krogel za risano cev, zakaj ni bila predlagana in potrjena v Odredbi tudi za odstrel jelenjadi in medveda? Potem bi bila zgodba o uspehu Komisije za lovske strelstvo LZS popolna. Ker sem član LD, ki ji je zaupano v upravljanje lovišče tudi z divjimi prašiči, jelenjadjo in medvedom, sem moral vsebinsko svoje lovske omare prilagoditi Odredbi in ne obrneno. Ob zdajšnjih predpisih in ponudbi orožja ter streliva to ni bilo težko, zato se ni treba vračati 50 let nazaj. Pred petdesetimi leti so tudi mesarji tolkli živino še s sekirami po glavi in neomamljenim prašičem porivali nož v vrat (včasih tudi za pleče). Dandanes pa tako ni dovoljeno delati in je tudi kaznivo. Torej so mesarji storili korak naprej, lovci pa v nasprotno smer. Primerjajmo Odredbo z Etičnim kodeksom, s katerim zelo radi mahamo, toda samo takrat, ko nam to ustreza. Pri tem mislim predvsem na člene v poglavju o odnosih lovec – divjad. Očitno pa Kodeks velja samo za nekatere člane lovske organizacije. Tudi 21. člen. Tisto, o figah v žepu ob podpisu Kodeksa, bo kar držalo.

*Slavko Maček
Begunje pri Cerknici*

Viri:

Isti kot v prispevku Korak naprej, žal tudi nazaj; Lovec, 7/8, 2003

Cum grano salis!

Ta poziv Plinija st., starorimskega filozofa in naravoslovca, opozarja na pomembnost pametnega premisleka. Živimo v času, ki lovstvu ni naklonjen. Vsi vemo, da moramo napeti vse sile in s pravilnimi pristopi, strokovnostjo, trdnimi argumenti in nevsiljivo promocijo ohranjati in ohraniti lovstvu svoje mesto in ugled. Za to je potrebno vsekakor veliko dela, znanja in stanovske pripadnosti. Ob teh dejstvih me toliko bolj moti neupoštevanje strokovnih mnenj in argumentov, ki jih snuje generacija mlajših strokovnih in vsekakor kredibilnih kadrov pri LZS. Čeprav na videz banalna polemika **o uporabi krogle iz gladke cevi** v lovske namene v organih naše Zveze in v Lovcu prerašča že v gonjo proti snovalcem predlogov za spremembo Zakona o orožju. Menim, da je to nesmiselno izgubljanje energije, z druge strani pa diši po nepripravljenosti starejše, v svojem času vsekakor zaslužne generacije, da pogleda na problematiko skozi nova očala.

Puška, kakršna koli že je, ostane vedno le smrtonosno orodje v rokah lovca – strelca, ki s svojim ravnanjem, trezno presojo, strpnostjo in strelsko izurjenostjo kroji posledice vsakovrstnih rezultatov streljanja (lova). Vsi vemo, da učinkuje samo strel v vitalne dele telesa in na razdaljo, ki jo strelec dobro presodi glede na izstrelak, katerega je prej zavestno potisnil v nabojišče cevi. Slabi streli v določene dele prebavil in okončin so tudi ob uporabi najrazantnejših kalibrov lahko neučinkoviti in tako ranjeno divjad praviloma s težavo izsledimo.

Statistika kaže, da slovenski lovci lovimo s kakovostnim orožjem, da puške risane in v zadnjem času tudi z gladko cevjo (za »idealko«) vsako leto pristrelimo na predpisan način (kakovost).

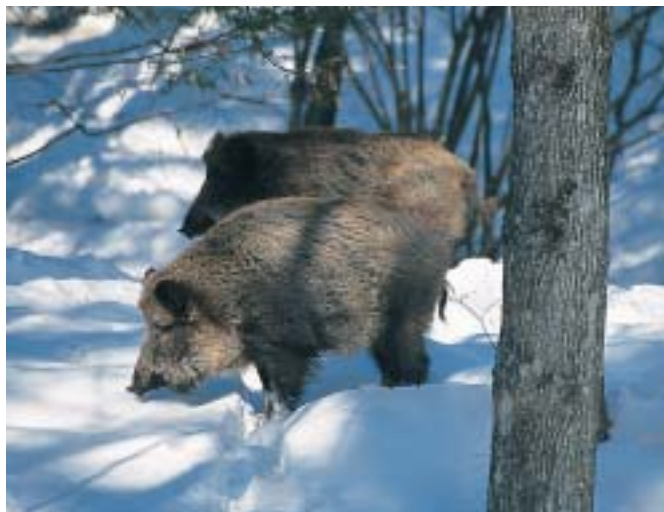

Foto: S. Lavnič – Diana

V zadnjih sedemindvajsetih letih, ko velja lovski zakon, so se poleg izpopolnjenih varnih in kakovostnih pušk, opremljenih s strelno optiko, spremenile tudi razmere v loviščih. Če se omejim samo na številčnost divjega prašiča, se je populacija zelo pomnožila in dobesedno preplavila slovenska lovišča. Tako postajajo skupni lovi v večji meri usmerjeni na love ščetinarjev. Vsi vemo, v kakšnih okoliščinah potekajo taki lovi. Črni orači si po pravilu izbirajo najbolj zaraščena, težko prehodna stanišča in tudi če jih gonimo, ubirajo poti skozi težko prehodne in slabo pregledne goščave. Pri streljih v takih razmerah izstrelki na svoji poti zadevajo v ovire pred ciljem. V takih razmerah je poleg primerne krogle iz risane cevi lovčev zelo dober zaveznik tudi idealka, uporabljena seveda na dopustno razdaljo.

V daljnem letu 1898 je zagledal luč sveta naboj s kroglo za gladko cev z imenom Original-Brenneke – Flintenlaufgeschoss, skrajšano »Brenneke« ali v našem žargonu – »Idealka«. Rojena je bila v eni od zibelk lovske balistike, Nemčiji, nam še vedno neljubega imena. Čeprav ni vse zlato, kar je nemško, je treba pogledati resnici v oči in priznati, da je njihov milijonski lovsko-balistični stroj dodob-

ra razlikoval seme od plev in evropski lovski srenji ponudil lepo paleto vrhunskih lovskega nabojev. Hoteli ali ne, smo bili glede lovstva vedno prisiljeni malo »škiliti« k potomcem Tevtonov in graditi mlado slovensko lovsko stroko po vzorcih, ki smo jih videli pri severnih sosedih. Kar zadeva lovsko balistiko v širšem pomenu, to v celoti velja, saj dosti drugih izbir praktično nismo imeli. Idealka v nobenem primeru ni bila modna muha, saj je nastala in se razvijala kot naboj, namenjen točno določeni uporabi. V kalibru 12 ima na 30 m še vedno hitrost 350 m/s in je s svojimi 30 g »odposlana« iz dobro namerjene puške smrtonosna še za tako težkega merjasca! **Od vekomaj pa velja, da se moramo pred strelom vedno dobro prepričati o upravičenosti strela, o možnosti dobrega zadetka, o primerni razdalji, ovirah na poti – in se v neugodnih razmerah odpovedati strelu.** To je težko in v tej smeri se moramo venomer učiti in preizkušati!

Laično polemizirati o balističnih dognanjih je v škodo stroki in vodi k raznoraznim zameram in žaljenju.

Pred dobrimi tridesetimi leti sem bil kot nadebudni lovski naraščajnik prvič priča učinkovitosti tega izstrelka. Moj lovski učitelj, **Kraljev**

Hanzi iz Tržiča, nesporno izboren strelec s kroglo, s takrat že petdesetletnim lovskim stažem, je na poziv solovcev, da so prašiči v pogonu, prelo mil bokarico in v šibreno cev potisnil »magično idealko«. Čez nekaj minut je skozi podrast Padarjevega roba pritekel dveletni merjasec, ki je po strelu takoj »počenił«. Sam sem na pogonih v močvirjih Šišljevića v okolici Jastrebarskega v zadnjih letih intenzivnih lovov na divje prašiče videl prek dvajset primerov uspešne uporabe idealk, tudi na ekstremno težkih živalih (prek 200 kg). Idealka me je tudi dobesedno rešila neprijetnih posledic pri iskanju ranjenega merjasca. Ko se je dvignil z ležišča, ga strel s kroglo ni prav prijel in se je pognal proti meni, drugi strel z idealko pa ga je v trenutku prikoval na zmrznjena tla.

Sivina teorije in zelenost prakse sta pri lovskem streljanju dva različna pola, ki ju moramo z vajo in izobraževanjem nenehno približevati. Dolgi streli s kroglo so za večino lovcev ponos in prestiž ter kar nekako v modi. »Ni to, bratec, lahko, vedno in ne za vsakogar,« je zapisal naš veliki lovski strokovnjak, balistik in prekaljeni praktik, ko je vpriču svojega lovskega čuvaja Francija iz Javorniških Rovt »snel« mogočnega gamsa na ekstremno razdaljo s štrleče skale v Pričnih pečeh. Pripominjam, da je inž. **Mirko Šušteršič** v 30 letih prejšnjega stoletja s puško revolucionarnega kalibra 7 x 64 utiral pot sodobni balistiki in je že vedel, kdo, kdaj in kje lahko to počne. Zavedati se moramo, da je resnici na ljubo malo čarostrelcev, ki z gotovostjo pošljejo kroglo živali natančno za plečje na več kot 200 m.

Zato nas mora veliko bolj »skrbeti za zdravje« več tisoč glav parkljaste divjadi, ki je vsako leto predmet odstrela, kot pa za »usodne posledice« tistih nekaj prašičkov, ki jih bi v pogonih streljali z idealkami!

Tomaž Pirih
Ribno/Bledu

Znanje naj bo podlaga za odločanje v lovstvu!

Profesor dr. Miha Adamič se je rodil leta 1942 v Ljubljani. Leta 1967 je diplomiral na Gozdarskem oddelku Biotehniške fakultete v Ljubljani. Po diplomi je od leta 1967 do 1970 služboval na Kočevskem, ko je odšel na mesto kustosa Slovenskega lovskega muzeja v Bistro, ki spada pod Tehniški muzej Slovenije. Na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije je bil zaposlen od leta 1975 do 1994 kot raziskovalec na področju ekologije divjadi. Leta 1988 je na Univerzi v Beogradu doktoriral s področja ekologije in upravljanja s populacijami parkljaste divjadi, s poudarkom na jelenjadi. Sedaj je izredni profesor na gozdarskem oddelku Biotehniške fakultete v Ljubljani za področje ekologije divjadi in upravljanja s populacijami prostoživečih živali. Leta 1964 je postal član Lovske družine Grosuplje, kjer je opravljal različne naloge v organih LD; med drugim je bil en mandat tudi starešina. Aktiven je bil v organih Lovske zveze Slovenije. Dva mandata je bil član Komisije za gojitev divjadi, predsednik Komisije uredniškega odbora Zlatorogove knjižnice, član uredniškega odbora glasila Lovec itn.

Na področju lovstva je bil vaš mentor vaš stric, profesor dr. Stane Valentinčič, ki smo ga spoštovali doma in v tujini. Oba sta bila člana v LD Grosuplje, kjer sta bila takrat člana tudi profesorja Andrej Bidovec in Marijan Kotar. Gotovo je zanimivo vprašanje, kako ste, kar štirje raziskovalci s področja lovstva, uspeli uveljavljati svoje znanje in poglede v osnovni lovski celici, to je v lovski družini, kjer je svojevrstna demokracija odločanja. Ob tem naj si dovolim še vprašanje, zakaj ste izstopili iz lovske organizacije, kar nas je takrat precej presenetilo. To so bile gotovo zanimive izkušnje, ki ste jih lahko uporabili pri izobraževanju, pri prenosu vaše ga znanja v slovensko lovstvo.

Poudariti moram, da nas je družilo predvsem lovsko tovarištvo in med nami ni bilo nikakršnega tekmovanja, kdo je pametnejši ali boljši. Tu seveda mislim na t.i. raziskovalno četverico. Od pokojnega strica sem se naučil veliko življenjskih modrosti, ki jih znam pravilno ceniti šele sedaj. Lovskih večšin pa sem se učil pri odličnem lovskem tovarišu **Petru Dimicu**. Zase nimam občutka, da bi imel pomembnejšo vlogo pri napredku LD, ki je takrat, v okviru Krimskega LGO, sicer veljala za urejeno skupnost. Lovska družina je kolektiv, v katerem (so)odločajo vsi člani. To pa je lahko emocionalno, racionalno, iracionalno, lahko temelji na izkušnjah in znanju. Upoštevati moramo tudi, da različni ljudje teže enakih problemov dojemamo različno. Koliko strokovne veljave ti

Prof. dr. Miha Adamič ob omamljenem in z radioodajnikom opremljenim medvedom.

lovski kolektiv priznava, je odvisno bolj od tega, kolikim ljudem si všečen in obratno, manj pa od tega, kako dober si v resnici. V LD Grosuplje sem se dobro počutil, navsezadnje sem tudi grosupeljski domačin, in tudi nisem čutil posebne potrebe po strokovnem uveljavljanju.

Iz LD sem se po 33 letih članstva na lastno željo izpisal leta 1997. Bilo je skup razlogov, med katerimi pa z moje strani nobeden ni povezan z zamerami do nekdanjih lovskih tovarišev.

Kar pol stoletja je bilo lovstvo organizacijsko ločeno od gozdarstva, čeprav je gozd, ki pokriva več kot polovico naše države, najpomembnejši življenjski prostor za divjad. Na gozdarski srednji in na visoki šoli je bilo lovstvo sicer vgrajeno v študijski proces, vendar se je kaj malo diplomantov pozneje vključilo v lovstvo. Najpogosteje so se gozdarji ubadali s kubiki ter s škodami od divjadi v gozdovih in navijali za čim večje odstrel, lovci pa so se temu bolj ali

manj spretno izmikali. Če malo poenostavimo, se je pri tem ustavilo vse tako imenovano usklajevanje interesov med gozdom in divjadjo oziroma, bolje rečeno, med gozdarji in lovci. V novem Zakonu o divjadi in lovstvu dobiva Zavod za gozdove Slovenije pomembno mesto, saj bodo gozdarji v zavodu kar nekakšna strokovna hrbtenica, ker bo lovstvo sestavni del njihovega rednega dela. Ali lahko pričakujemo, da se bo ob taki zapuščini ter v novih razmerah razvilo naprednejše upravljanje z gozdnim prostorom, kjer se bodo bolj spoštovale življenjske potrebe divjadi?

Glede skromnega vključevanja diplomantov gozdarskih šol v lovstvo je treba pogledati malo nazaj. Mi lahko naštete, koliko diplomiranih gozdarjev je bilo med nekdanjimi direktorji gojitvenih lovišč? Jaz se spomnim treh, od katerih sta bila dva že iz druge generacije direktorjev. Gozdarska stroka v slovenskem lovstvu v preteklosti ni bila posebno cenjena. Zato se zdi zdajšnja spremenjena situacija morda nenavadna. V avstrijskih časih in v predaprilski Jugoslaviji je bila gozdarska stroka tudi pooblaščen lovski stroka. Malo pogledajte po starejših letnikih Lovca. Med vodilnimi lovskimi strokovnjaki boste našli kar nekaj gozdarjev, npr. inž. **Antona Šivica** in inž. **Mirka Sušteršiča**, ki sta bila oba tudi urednika glasila Lovec. Gozdar je bil tudi pokojni inž. **Tone Simonič** in seveda ste gozdar tudi Vi, gospod urednik, ki me o tem sprašujete. Oba z inž. Simoničem sta opravljala pomembne naloge v lovstvu na republiški oziroma državni ravni.

Na zdajšnjo situacijo v lovstvu gledam kot državljan. Pustimo moje strokovno delo ob strani. Država kot lastnica divjadi lahko postavlja pravila igre in se je leta 1993 pač odločila, da pristojnosti v lovskogospodarskem načrtovanju zaupa Zavodu za gozdove Slovenije. Lovska organizacija je s tem izgubila kar nekaj nekdanjih pristojnosti. Je prej načrtovala in izvajala ... Hude krvi v prvi polovici 90. let se še dobro spominjam. Veliko takratnih nesporazumov lahko pripišemo štiridesetletni odsotnosti gozdarske stroke v slovenskem lovstvu. Ob ponovnem uradnem vstopu v lovstvo so se njeni predstavniki večkrat obnašali premalo tenkočutno.

Ali bo Zavod za gozdove Slovenije zaupano funkcijo v prihodnje opravljal tudi po merilih lovske organizacije, ne vem. Upam, da vsaj v dobro divjadi. Moram poudariti, da nihče od poklicnih upravljavcev divjadi, pa naj bo predstavnik lovske organizacije ali gozdarske stroke, ni pameten za vse življenje. Še tako zvane akademski naziv postane prazen, če svojih poklicnih sposobnosti

ne vzdržuješ, ne spremljaš dogajanja v stroki, s katero se ukvarjaš, še posebno, če si izpostavljen tolikim kritičnim pogledom, kot je dandanes lovska stroka v Sloveniji. Težišča problemov se spreminjajo. Če bi okoli leta 1960, ko je bil odstrel poljskih zajcev v Sloveniji še od 30.000 do 40.000 zajcev na leto, začeli razlagati, da je zajec potencialno ogrožena vrsta, bi vas debelo gledali. Danes to izve vsak lovski pripravnik. Podobnih primerov bi lahko naštel še veliko. Študentom gozdarstva poskušam na začetku predavanj razložiti, da je upravljanje z naravnimi viri odgovorno delo. In da bi si morali vsi, ki se s tem ukvarjajo, za svoje poklicno vodilo postaviti: *Predvsem ne škodovati*. Škoduješ namreč lahko nehote, če ne znaš ... Neznanje pa te ne odvezuje krivde ... so vedeli že v času Rimljanov.

Opozoril bi, da smo kot državljanji solastniki divjadi in da imamo zato pravico delo »gozdarjev v zavodu« (besede sem si izposodil iz vašega vprašanja) nadzorovati in ga po potrebi kritizirati. Enako velja za delo lovske organizacije. Seveda mora biti kritika objektivna, strokovno utemeljena in usmerjena izključno v prid divjadi.

Ali bo upravljanje z gozdnim prostorom in divjadjo naprednejše, je težko napovedati. Delež t.i. državnih gozdov, v katerih je ideje sonaravnega upravljanja z gozdnim prostorom in divjadjo mogoče tudi *de facto* uveljaviti, je v Sloveniji že zastrašujoče nizek. Institut zasebne lastnine in spoštovanje življenjskih potreb divjadi pa sta slabo kompatibilna pojma, če država nima denarja za nadomeščanje omejitev, ki jih zahteva od lastnikov. Večanje izplačil za škodo od divjadi v kmetijskem prostoru, upravljavci divjadi škode v gozdu, razen izjemoma, sploh še ne plačujejo, pa konflikti med lovci in lastniki zemljišč, o katerih piše tudi v glasilu Lovec, opozarjajo na novo realnost. Nevarno je tudi, da se na Ministrstvu za okolje in prostor ukvarjajo s prodajo elektrike, probleme in odločitve, povezane z divjadjo, pa prepuščajo kmetijskemu resorju.

Zelo odmevno je bilo vaše raziskovanje velikega divjega petelina in njegovega življenjskega prostora v Sloveniji. Pri tej nalogi, ki je trajala kar nekaj let, ste veliko sodelovali tudi na terenu z lovci v lovskih družinah in v gojitvenih loviščih. Delo je potekalo in bilo končano v času, ko smo se opredeljevali o trajnem varstvu velikega petelina, ki je bil do takrat lovna divjad. O varstvu ali o odstrelu se takrat nikakor niste hoteli opredeliti, češ, da to ni naloga raziskovalca, pač pa je to odgovornost lovne politike. Očitati so vam izmikanje. Kako bi to komentirali danes?

Najprej naj povem, da je projekt, imenoval se je *Ekologija divjega petelina v Sloveniji*, v času mojega vodenja v celoti financirala Lovska Zveza Slovenije. Izvedbo projekta je zelo podpiral takratni predsednik LZS inž. **Bruno Skumavc**. Ne spomnim se, da bi mi takrat očitali izmikanje. Morda je to Vaša impresija iz takratnega obdobja. Zagarjam pa stališče, da je varstvo ali nevarstvo rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih habitatov dejansko politična odločitev. Raziskovalci lahko le pripravimo objektivna izhodišča za odločanje, lahko tudi svetujemo – in nič več! Jaz sem takrat dobro vedel, da brez odpovedi lovu divjega petelina z gozdarsko stroko ne bo mogoč nikakršen kompromis o varstvu oziroma mehkelem gospodarjenju z gozdom v širši okolici rastišč. To sem na sestankih Komisije za gojitev divjadi pri LZS tudi povedal. Pri takratnih izračunih ocene številčnosti, ki je temeljila na vsakoletnih preštevanjih divjih petelinov-samcev na registriranih aktivnih rastiščih, pa simbolični odstrel, ki bi bil tudi prostorsko porazdeljen, populacije verjetno ne bi bistveno prizadel. Seveda pa ne moreš od nekoga zahtevati, da se bo odpovedal delu svojih ciljev in dohodka, sam pa boš delal po starem naprej. Človeške razsežnosti v reševanju ekoloških problemov so tisto, česar se še premalo zavedamo.

Med gozdarji in lovci ste še posebno znani po raziskovalni nalogi o prehrani jelenjadi, pri kateri ste iz analize vampov odstreljene jelenjadi ugotavljali sestavo njene prehrane. Rezultate naloge ste sicer objavili, vendar vas prosimo, da poljudno povzamete zaključke, ki bi jih lahko lovci in gozdarji uporabili pri ukrepih v življenjskem prostoru jelenjadi.

O ugotovitvah raziskav in njihovi konkretni uporabnosti sem pisal v reviji Lovec, v Gozdarskem vestniku, v katalogih pregledov odstrela jelenjadi na Notranjskem in na Kočevskem, imel sem tudi več predavanj v okviru lovskogojitvenih območij, nekdanje šole za lovske tehnike itn. Menim, da je večina ugotovitev te raziskave že prodrla v lovskogospodarsko načrtovanje in v lovsko prakso. Je pa jelenjad telesno velik rastlinojeden in zato velik potrošnik hrane. Jelenjad je prilagodljiva in pametna vrsta. Hrano si bo poiskala tam, kjer jo je v obilju in kjer je okusna. To pa so pogosto kmetijske kulture na polju. Jelenjad jih obiskuje tudi, če so več kilometrov oddaljene od dnevnih počivališč. Škoda v kmetijskem prostoru je zato neizogibna realnost. Tu jeza ne zaleže, uspešna je le dobra zaščita kultur. Dru-

gih potrebnih lovskogojitvenih ukrepov tu ne bi ponavljal.

Odgovore na številna vprašanja pri odnosih gozd – divjad naj bi dala tako imenovana kontrolna metoda, ki so jo začeli uveljavljati na Notranjskem. Na eni strani so gozdarji analizirali obnovo gozdov in objedanje mladja različnih drevesnih vrst, na drugi strani pa so analizirali odstreljeno jelenjad po spolni in starostni strukturi, številu in teži telet, po moči rogovja ... Metoda se je dopolnjevala in poglobljala ter širila, tudi spreminjala, da je nazadnje prešla razumen obseg. Vse skupaj se je sprevrglo v dokazovanje in prepričevanje lovcev in javnosti, da je nujen povečan odstrel jelenjadi, ki za gozdarje, kmete in oblast ni bil nikoli dovolj velik. Pa vendar so se pozneje pokazali pozitivni trendi, tako pri obnovi gozdov kakor pri kakovosti jelenjadi. Kaj nam priporočate za delo na tem področju?

Kontrolno metodo na Notranjskem je treba razumeti kot prvi primer uveljavljanja strokovnega, lahko rečem tudi znanstveno-raziskovalnega pristopa v slovenskem lovstvu. Nesporni oče slovenske kontrolne metode je pokojni inž. **Anton Simonič**. Bil je dovolj razgledan, da je znal k delu pritegniti tudi takratno raziskovalno sfero. Z njim smo sodelovali tudi vsi imenovani iz grosupeljske raziskovalne četverice. Zato, da se v takratnih, še svinčenih časih lovstva lotiš kaj takega, kot je začel Simonič, ko je leta 1976 postal direktor Gojitvenega lovišča Jelen - Snežnik, je treba imeti vizi-jo in biti tudi pripravljen pustiti kakšen centimeter kože na trnju, skozi katerega se prebijaš. Menim, da bi bil čas, da bi Antonu Simoniču postavili spominsko ploščo ob vhodu v razstavnici prostor, kjer si vsako pomlad ogledujemo spodbudne »posledice kontrolne metode«.

Res pa je, da kljub trmi in znanju sam ne bi mogel narediti nič več, kot morda odstreliti nekaj jelenjadi. To, da so notranjski lovci kontrolno metodo takrat vzeli za svojo, me še vedno navdaja z velikim spoštovanjem. Ne vem, kaj bi lahko jaz danes še priporočal. Kdor ne verjame, da je za upravljanje z divjadjo potreben skup znanja, umetnosti, predanosti in trme, naj prelista zajeten šop katalogov - pregledov odstrela jelenjadi; menim, da jih je že 26, ki jih na Notranjskem, ob vsakoletni razstavi rogovij uplenjenih jelenov, izdajajo že od leta 1976 naprej.

Vedno ugotavljamo, da lovstvo ni dovolj pokrito z raziskovalnim in poklicnim strokovnim delom, če upoštevamo vso problematiko divjadi ter njenega

življenjskega prostora, vse škode od divjadi ter škode na divjadi ... Pa vendar, kar nekaj raziskovalcev in profesorjev dela na tem področju na Veterinarski fakulteti, na oddelkih za gozdarstvo in biologijo znotraj Biotehniške fakultete. Pričakovali bi, da je problematika prostoživečih divjih živali sestavni del raziskovalnega in pedagoškega dela tudi za vse druge oddelke in predmete, ki obravnavajo gozdni in kmetijski prostor, če bi le prostor obravnavali celovito in ekosistemsko. Kakšen je odnos na tem področju do divjadi, pove tudi primerjava med deležem našega morja proti deležu kopnega, to pa primerjajmo z deležem raziskovalcev samo na Morski biološki postaji v Piranu, z deležem raziskovalcev divjadi ali kar z vsemi raziskovalci vseh prostoživečih divjih živali v Sloveniji. Zanima me, kakšno je vaše mnenje, kakšni so vaši predlogi?

Morska biološka postaja je del Nacionalnega inštituta za biologijo. Je znanstveno-raziskovalna organizacija z jasnimi delovnimi usmeritvami. Njihovi znanstveno-raziskovalni rezultati so spoštovanja vredni. Nedvomno bi Slovenci radi imeli nekaj več morja, vendar moramo vsaj tega, ki ga pač imamo, spoštovati in primerno vrednotiti. Organizirano raziskovalno delo na MBP je tudi kazalnik pomenske vrednosti, ki jo izkazujemo morju.

Oba, gospod urednik, sva v 80. letih prejšnjega stoletja sodelovala v razgovorih o razvoju raziskovalnega dela na področju slovenskega lovstva. Takrat je lovskim organizacijam očitno še dobro šlo. Spomnim se jalovih pogovorov takratnega direktorja Gozdarskega inštituta g. **Kmecla** s predstavniki Skupnosti za lovstvo in ribištvo ter Lovske zveze Slovenije. Vsi so se strinjali, da bi bilo koristno imeti kakšnega raziskovalca več, vsi pa so onemeli ob vprašanju, odkod vzeti denar zanj. Pri denarju se tudi v raziskovalnem delu začne in neha. Moraš imeti ljudi, ki imajo ideje in so pripravljeni delati na terenu, moraš imeti prostore, opremo, denar za plače in ne nazadnje tudi raziskovalni objekt. Danes biti raziskovalec na področju divjadi je še posebno naporno. Za vsako raziskavo prostoživečih živali v Sloveniji potrebuješ cel kup papirjev. Odlova in imobilizacije živih živali za nadaljnjo radiotelemetrijsko spremljavo sploh ne smemo opraviti sami. Nimamo sistemskih možnosti za nabavo sredstev za imobilizacijo živali itn. V bistvu se počutim, kot da sem med projektom ves čas z eno nogo pri sodniku za prekrške. Moji kolegi iz ZDA, Skandinavije, Madžarske, Italije in Hrvaške, ki se ukvarjajo s podobnim delom in s katerimi največ sodelujem, se

mi smejiijo. Norvežani so med odlovom vzorca, nekaj risov, v okviru radiotelemetrijske študije v kratkem izgubili tri živali, ki so jih zaradi poškodb pri odlovu morali usmrtiti. Prepričani so, da bodo koristne ugotovitve projekta opravile izgubo. V Sloveniji bi bilo nekaj takih nesrečnih slučajev zanesljiv konec raziskovalne kariere. Gozdarski oddelek BF je verjetno edini v srednji Evropi, ki nima svojega gozda in terenskega raziskovalno-študijskega objekta. Objekt v Glažuti na Kočevskem, ki naj bi dobil to poslanstvo, sramotno propada zaradi meni nerazumljive ignorance in birokratske počasnosti. Zato moramo še vedno vljudno prositi za dovoljenje za terensko delo in sodelovanje. Da se ne bom samo pritoževal, naj končam z Galileovimi besedami: *In vendar se vrti ...* Rezultati našega dela so dobro znani tudi v svetu. Bojim se, da v zadnjih letih celo bolj kot doma, saj nas sistem točkovanja za napredovanje na univerzi in pri pridobivanju raziskovalnih projektov sili predvsem v objavljanje v tujini.

Poljska divjad je pri nas nekako pozabljena in izpuščena iz raziskovalnih programov, razen nekaj malega pri Lovski zvezi Slovenije. To je med drugim zaskrbljujoče tudi zato, ker je ravno poljska divjad najbolj ogrožena in prizadeta zaradi uničujočih učinkov kemizacije, melioracij ter monokulturnega gospodarjenja s kmetijskim prostorom, ki je domovanje poljske divjadi. Ena od razlag za tak odnos je lahko tudi ta, da poljska divjad pač ne dela škode ne kmetijstvu in ne v gozdovih, zato jo lahko pustijo v nemar. Čeprav bi nas vse moralo skrbeti za ravnanje pri pridelavi hrane v kmetijstvu vsaj zato, ker je naše zdravje neposredno odvisno od hrane, če že nikomur ni mar za prostoživeče divje živali. Kaj predlagate za bolj uravnovešeno porazdelitev sredstev za raziskovalno dejavnost?

Ne vem zakaj je tako?! Na Madžarskem se s proučevanjem poljske divjadi ukvarja kar nekaj odličnih raziskovalnih skupin z univerz in visokih šol. Očitno v Sloveniji nismo znali prisluhniti trenutku. Tudi obilje je namreč lahko zavajajoče. V 70. letih so v nekdanji Jugoslaviji začeli pospeševati tujski lovni turizem, ki je bil takrat pomemben vir deviz. Lovstvu je šlo tedaj verjetno predobro, da bi se ukvarjalo z dolgoročnimi vizijami. Problemi s poljsko divjadjo pa niso nastali čez noč. Nastajali so počasi in neopazno. Družbeni dogovori, ki jih je slovenskemu lovstvu določila lovska zakonodaja iz leta 1976, niso poljski divjadi prinesli nič konkretnega. Lovska organizacija že dolgo v bistvu bolj vzdi-

huje, kot konkretno rešuje. Svetla izjema so raziskave poljske divjadi v Po-dravju in morda še kje. Bojim pa se, da zadnji udarec šele prihaja. Neposredna plačila za kmetijske površine (če tu nisem uporabil pravilnega izraza, se opravičujem) vzpodbujajo lastnike, da povečujejo neto površino obdelovalne zemlje. Ker po vzoru Butalcev njiv ni mogoče preprosto raztegniti, padajo remize, obmejki, obrežni grmovni pasovi vodotokov, ki jih sicer varuje novi Zakon o vodah, izginja gozdni rob itn. Pri terenskem delu vidim tega veliko in imam tudi veliko fotodokumentiranega. Če mi bo kdo očital, da delam krivico kmetijski strani, bom lahko tudi bolj konkreten.

Slovenska lovska organizacija, kljub številnemu članstvu, ni bila sposobna redno zbrati dovolj denarja za organizi-

rano raziskovalno delo. Zanima me, koliko članov LD bi iz svojega žepa vsako leto primaknilo, recimo 2000 SIT, za raziskovalno delo. S tako zbranimi 40 milijoni sit/leto pa bi lahko opravili koristne raziskave. Ko smo v 90. letih začeli z mednarodnim raziskovalnim projektom o rjavem medvedu, v katerem je sodelovala tudi Lovska zveza Slovenije, navsezadnje je bila večina medvedov odlovljena v GL Lovske zveze Slovenije - Ljubljanski vrh, je šlo za posrečeno združevanje sredstev. Opremo in delo avstrijske ekipe je plačevalo avstrijsko Ministrstvo za znanost, slovensko ekipo smo plačevali iz temeljnega raziskovalnega projekta *Ekologija rjavega medveda*, ki ga je financiralo takratno Ministrstvo RS za znanost, in iz sredstev LZS.

Denar za raziskave bo v prihodnje mogoče poiskati tudi v Evropi. Zaradi

ohranjenih naravnih sistemov ima Slovenija kar nekaj primerjalnih prednosti pred sedanjimi članicami EU. Seveda obstoja nevarnost, da v takih zvezah tujci ponudijo malo denarja, izkoristijo kakovostno, a cenejše delo slovenskih raziskovalcev, poberejo podatke in jih objavijo kot svoje. Tudi takih izkušenj smo si raziskovalci v Sloveniji že nabrali.

Še eno bolj osebno vprašanje: ali kaže, da bo kateri od vaših dveh sinov nadaljeval z lovsko tradicijo?

Morda mlajši, ki študira gozdarstvo. Trenutno pa se ukvarja s poskusi za legalizacijo lova z lokom, ki v lovskih vrstah ne uživa kaj dosti naklonjenosti.

S prof. dr. Miho Adamičem sem se pogovarjal – Janez Černač.

Sove – skrivnostna nočna bitja

Sove so s svojim skrivnostnim nočnim življenjem od nekdaj burile človeško domišljijo. Zaradi njihovega neslišnega leta in nočnega oglašanja – skovikanja, ki ga je v mirnih nočeh slišati zelo daleč, so jih že v starem veku uvrstili med ptice zla, ki najjavljajo smrt nekoga v bližini in tudi druge nesreče. Morda so bili izjema le stari Grki, ki jim je sova pomenila simbol modrosti in so jo zato posvetili Ateni, svoji boginji modrosti, umetnosti in vojne. V evolucijskem razvoju so se vse sove prilagodile na nočno življenje. Njihova čutila jim omogočajo, da lahko lovijo plen v mraku, v mesečini in tudi v popolni temi. Večina ljudi meni, da so sove v sorodu z ujedami, kar pa ni res. Z njimi imajo skupno le: podoben način življenja, ukrivljen, oster kljun in močne, ostre, zakrivljene kremplje, ki jim omogočajo uplenitev, držanje in pokončevanje plena. V sorodu so z nekaterimi obvodnimi pticami in tudi s podhujko in zlatovranko.

Telesne in druge značilnosti sov

Za vse sove je značilno, da imajo veliko, okroglo glavo. Vse telo, vključno z glavo, prekriva mehko, našopirjeno perje, zaradi katerega je ptica videti večja, kot je v resnici. Dejanjsko ima tako perje svoj pomem, saj ji skupaj z nazobčanimi letalnimi peresi omogoča skoraj neslišen let. To ji omogoča, da se približa nočnemu plenu in da tudi nje ne ovira pri lovu v popolni temi, ko za lov uporablja samo sluh. Vse sove imajo velike, podolgovate oči, ki zajemajo kar eno tretjino glave in so še dodatno v posebni varovalni košarici (glej

skico). Oči ne morejo obračati, zato pri opazovanju obračajo celotno glavo, in to celo za 270 stopinj. Za primerjavo dolžine sovjih oči naj navedemo podatek, da je daljši premer očesa velike uhariče 39 mm, medtem ko je premer očesa pri človeku le 23 do 24 mm. Sove imajo na glavi še tri značilnosti: že v korenu ukrivljen kljun, ki ga je komaj videti iz našoperjenega perja; perje, oblikovano v obrazni venec, ki ima vlogo izboljšati sluh ptice; nekatere pa imajo tudi pernat ušesca, ki prav tako usmerjajo zvočne valove v uho in tako še dodatno izboljšajo sluh. Skoraj vse sove imajo noge operjene prav do konic prstov, zunanji prst pa je vrtljiv naprej in nazaj, kar jim

omogoča boljši oprijem. Večinoma se hranijo z manjšimi sesalci, predvsem glodavci, pticami, dvoživkami, žuželkami. V večini primerov požrejo kar cel plen. Za razliko od ujed nimajo golše in njihovi prebavni sokovi niso tako močni kot pri ujedah. V izbljuvkih sov najdemo poleg neprebavljivih delov plena, kot so dlaka, perje, kremplji in hitinjače, tudi kosti vseh zaužitih živali. To pri sovah omogoča tudi lažjo analizo izbljuvkov (sovje hrane).

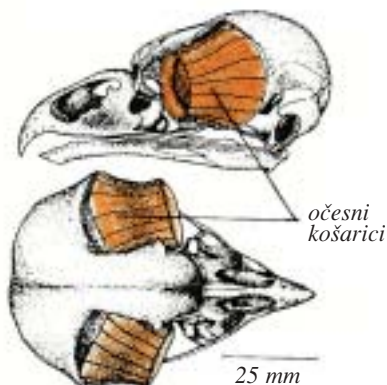
Sove živijo v parih. Samec in samica sta enako obarvana, samica je le nekoliko večja. Pomembna je še ena značilnost: ne gradijo lastnih gnezd, ampak za ta namen izkoriščajo opuščena gnezda

drugih ptic, dupla, skalne votline, pa tudi luknje v zidovih, podstrešja cerkva, gospodarskih poslopij, opuščenih hiš in celo golobnjake. Gnezdo, vedno na tleh, ima le močvirska uharica, ki pri nas ne gnezdi, a se v naših krajih pojavlja le v zimskem času.

Jajca sov so bela (v duplu ni potrebna varovalna pegavost) in so med ptičjimi jajci najbolj okrogla. Vali samo samica, ki začne valiti takoj po prvem izleglem jajcu. Samec jo ves čas valjenja in vzgoje mladičev požrtvovalno oskrbuje s hrano. Vedno tudi pripravi določeno zalogo hrane, ki je v neposredni bližini gnezda, za primer viharov in vetrov, ki jih ne more loviti. Ker začne samica valiti takoj, ko znese prvo jajce, so v gnezdu opazni različno stari in veliki mladiči. Ob pomanjkanju hrane je tudi pri sovah (podobno je pri ujedah) pogost kanibalizem, ko starejši mladiči pokončajo manjše, mlajše mladiče in se nahranijo z njimi.

Med evropskimi sovami je edini pravi selivec veliki skovik, ki se seli v Afriko pod Saharo. Vse druge sove so dokaj

SNEŽNA SOVA

*Sove imajo očesno zrklo v lobanji zavaro-
vano še s posebno hrustančasto košarico.*

stalne ptice, nekatere pa tudi klateži in jih lahko najdemo nekaj sto kilometrov od mesta, kjer so se izlegle.

Na svetu je dandanes znanih in opisanih že 166 vrst sov. V Evropi jih živi trinajst, v Sloveniji pa deset. Pegasta sova, ki je v Sloveniji zelo pogosta v nižinskih predelih, je pri nas najpogostejša, njene podvrste pa najdemo skoraj na vseh celinah.

Pri nas sov nikoli niso lovili in jih tudi zdaj ne, čeprav sodijo med divjad. Varujejo jih razni predpisi uredbe in zakoni. Tudi dejansko so potrebne varstva in zaščite, ker jim je človek s podiranjem votlih dreves in zapiranjem odprtín na raznih objektih, kjer so nekoč lahko gnezdile, izjemno poslabšal življenjske razmere, predvsem pa možnost za gnezdenje. Da so sove za nas zelo pomemb-

Velika uharica

ne, ni treba še posebej omenjati. Dovolj je, da vemo, da so njihova osnovna hrana pretežno mali glodavci, ki povzročajo vsem, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, veliko škode.

Žal pa so sove pogoste žrtve na cestah in žrtve zaletavanj v žice, kar je posledica njihove večje zaupljivosti in slabše dojemljivosti za nevarnosti, ki jim pretijo.

V nadaljevanju bomo spoznali vseh trinajst evropskih sov. Poleg velikosti (D), razpona med perutmi (R), mase (M) in opisa sov je navedeno tudi: njihova razširjenost na Zemlji in v Sloveniji, njihov značilen življenjski prostor, prehrana, razmnoževanje in druge značilnosti.

Sove, ki živijo v Sloveniji

Velika uharica (*Bubo bubo*)

Opis: D: 65–75 cm, R: 160–188 cm, M: 2000–3000 g

Je največja evropska sova in tudi sploh največja sova na svetu. Oba spola sta enako obarvana, samica je nekoliko večja. Na glavi ima do 8 cm dolgi peresci – uhlja,

po katerih je dobila ime. Kot vse sove ima izrazito veliko glavo in velike oranžno rdeče oči. Obrazni venec je neizrazito obarvan. Noge ima operjene do konice prstov. Telo ji pokriva rumeno rjavo perje, ki je izrazito maskirno. Noge in kremplje ima izredno močne in jih uporablja za lov ter ubijanje plena.

Razširjenost: Najdemo jo v severni Afriki, v pretežnem delu Evrope in v severni Aziji vse do Sahalina. V Evropi je ni več na skrajnem severu, v Veliki Britaniji, Irski in zahodnem ravninskem delu Evrope. V Sloveniji jo najdemo pretežno na kraškem območju, na Primorskem, Notranjskem in Kočevskem.

Življenjski prostor: Živi v redkejših mešanih gozdovih in rečnih dolinah, bogatih s skalnatimi stenami. Najdemo jo od nižjih leg do sredogorja in včasih celo do visokogorja.

Prehrana: Hrani se s sesalci, od miši do poljskega zajca, pticami do velikosti divjega petelina. V nekaterih območjih so njena glavna hrana ježi, v plitvi vodi včasih ujame tudi ribo. Opazovali so že, kako je uharica napadla odraslega kragulja. V nižinskem svetu so njen pogost

plen race in čaplje, na smetiščih uspešno lovi sive podgane.

Razmnoževanje: Njeno gnezdo je pretežno v votlih drevesih, na skalnih policah ali v skalnih votlinah. Če ni sten ali pečin, uporablja tudi stara gnezda večjih ujed. V izjemnih primerih gnezdi tudi na tleh. V marcu – aprilu znese samica 2–3 jajca in vali 32–36 dni. Vali samo samica, samec ji prinaša hrano. Mladiči poletijo (se speljejo) po 60–70 dneh, vendar starši še najmanj dva meseca skrbijo zanje in šele v oktobru zapustijo revir staršev.

Način življenja: Velika uharica je aktivna pretežno v mraku in ponoči. V času gnezdenja in iskanja hrane za mladiče lahko opazimo samca tudi že pred mrakom. Uharice spolno dozori po 2–3 letih in se združijo v pare, ki so trajni in zvesti svojemu teritoriju, mlade ptice pa so klateži. Markirano mlado ptico so našli najdlje 160 km stran od mesta izvalitve in obročkanja. Obročkana uharica je v naravi dočkala celo enaindvajset

let. Uharice so pogosto žrtve zaletavanja v žice in tudi v cestnem prometu, na ravni sovražnikov pa pravzaprav nima jo.

Kozača ali uralska sova (*Strix uralensis*)

Opis: D: 60–62 cm, R: 124–134 cm, M: 700–900 g

Kozača je naša druga največja sova. Rep ima nekoliko daljši kot druge sove. Njeno perje je svetlo sivo z močnejšimi rjavo črnimi vzdolžnimi lisami. Obrazni venec je svetlo sivkast ali tudi rjavkast, glava je izrazito okrogla. Njen kljun je rumen ali slonokoščen, kremplji pa so rumeno rjavi s temno rjavimi konicami. Oči ima temne, skoraj črne in relativno majhne. Samec in samica sta enako obarvana; samica je nekoliko večja in se drugače oglašata kot samec.

Razširjenost: Kozača živi v S Skandinaviji, S Rusiji, Sibiriji do Sahalina in na Japonskem, pa tudi na Balkanu in v

Karpatih. Pri nas jo najdemo predvsem v južnem gozdnatem predelu Slovenije in na drugih gozdnatih območjih, vendar v manjšem številu.

Življenjski prostor: Njen življenjski prostor so stari listnati, mešani in iglasti gozdovi s številnimi presvetlitvami. Pogosto jo najdemo tudi v bližini vode.

Prehrana: Njena prehrana so mali glodavci, polhi, veverice, ptice do velikosti goloba in vrane, dvoživke ter žuželke.

Razmnoževanje: Za gnezdenje uporablja stara gnezda večjih ujed, dupla, votline v stenah, rada zasede tudi valilnico, ki ji jo postavimo. Samica znese v marcu in aprilu tri do štiri jajca in vali 28 dni. Vali samo samica, samec pa ji prinaša hrano. Samica začne loviti šele malo prej, kot mladiči zapustijo gnezdo. Po približno mesecu in pol mladiči poletijo, vendar starša še nekaj časa skrbita zanje.

Način življenja: Kozača je aktivna v mraku in ponoči in jo le v času oskrbe mladičev najdemo na lovu tudi pri dnevnih svetlobi. Plen lovi v letu na odprtih površinah ali iz opazovalnice. Kozače so manj plašne kot druge sove, zato se jim človek lažje približa. Pari so trajni in zvesti svojemu revirju tudi v zimskem času.

Lesna sova (*Strix aluco*)

Opis: D: 37–40 cm, R: 95–105 cm, M: 450–550 g

Je ena najpogostejših sov v srednji Evropi. Je srednje velika, s kratkim repom in sorazmerno kratkimi perutmi. Za sovo ima tudi veliko glavo in temne rjavo črne oči. V naravi najdemo dve barvni različici, in sicer rjasto rjavo in sivo, pri kateri prevladujejo sivi toni z rahlimi rjavimi odtenki. Njen kljun je rumenkast, noge sive, kremplji so ob korenu svetlejši, proti konici črno sivi. Oba spola sta enako obarvana, samica je nekoliko večja.

Razširjenost: V Evropi živi povsod, razen na skrajnem severu in vse do Z Sibirije, tudi v SZ Afriki. V Sloveniji je najbolj razširjena sova in jo najdemo povsod od morja do visokogorja in tudi v vseh nižinskih območjih.

Življenjski prostor: Presvetljeni listnati in mešani gozdovi, kulturna krajina z manjšimi gozdički, parki, sadovnjaki, vrtovi, pogosto celo mestni parki.

Prehrana: Pretežno se hrani z mišmi in drugimi manjšimi glodavci, manjšimi pticami, dvoživkami, plazilci, žuželkami in deževniki.

Razmnoževanje: Njeno gnezdo je pretežno v duplih dreves, na skalnih policah, v luknjah v stenah ali obzidjih, v starih gnezdih vran in ujed, včasih celo na tleh, kjer samica izkoplje le plitvo jamico. Lesna sova se pari od marca do

Foto: H. Oršanič – Diana

Kozača ali uralska sova

Foto: M. Pogačnik - Diana

Lesna sova

maja. Samica znese tri do pet jajc in jih vali 28–30 dni. Samec jo v tem času in tudi pozneje, ob vzreji mladičev, oskrbuje s hrano. Mladiči poletijo po dveh mesecih, vendar so še nekaj časa v oskrbi staršev.

Način življenja: Lesne sove so aktivne v mraku in v nadaljevanju noči. V času oskrbe mladičev s hrano jih najdemo na lovu tudi pred sončnim zahodom. Plen lovijo v letu ali iz opazovalnice. V popolni temi lovijo izključno z uporabo sluha. Rade pobirajo mladiče drugih ptic, predvsem tistih, ki gnezdijo v duplih. Pripravljajo si zalogo hrane, s katero hranijo mladiče čez dan. Pari so trajni in zelo zvesti svojemu teritoriju. Lesne sove so na cestah pogoste žrtve prometa.

Močvirska uharica (*Asio flammeus*)

Opis: D: 37–39 cm, R: 95–100 cm, M: 350–400 g

Je nekoliko večja od male uharice. Obarvana je zelo podobno, le rjavkast obrazni venec je belo obrobljen. Pernata ušesca so komaj vidna. Rep je rjasto rumen, prav tako perutnice, ki so sorazmerno daljše kot pri drugih sovah. Kljun je črn z belo konico, kremplji so črni, oči

rumene. Samica je nekoliko večja in ponavadi temnejša.

Razširjenost: V Evropi jo najdemo v vseh severnejših nižinskih območjih, razen na Irskem in v delu Velike Britanije. Pozimi se seli v J Evropo, zato jo lahko v Sloveniji vidimo le v zimskem

Močvirska uharica

obdobju. Po starejših podatkih sta v Sloveniji opisana le dva primera gnezdenja na Ljubljanskem barju.

Življenjski prostor: Močvirska uharica prebiva v nižinski odprti pokrajini z mokrišči, poraslimi s šašem in drugim močvirskim rastlinjem ter grmovjem. Na severu sega njen življenjski prostor vse do tundre.

Prehrana: Hrani se z malimi glodavci in rovkami, med katerimi daje prednost rovkam, poljskim hrčkom, na severu pa lemingom. Njena hrana so tudi mlade vodne in obvodne ptice, male ptice, ki gnezdijo na tleh, redkeje plazilci, dvoživke in žuželke.

Razmnoževanje: Samica naredi gnezdo na tleh med šopi trave in ga obloži s travo. Znese 4–8 jajc in vali 24–28 dni. Vali samo samica, samec prinaša hrano zanjo in za mladiče. Le-ti poletijo po približno dveh mesecih, vendar starši še nekaj časa skrbijo zanje.

Način življenja: Aktivna je pretežno ponoči. V času oskrbe mladičev samec išče hrano že pri dnevni svetlobi. Samec označuje svoj teritorij s petjem in ga tudi brani pred tekmeci.

Pegasta sova (*Tyto alba*)

Opis: D: 33–35 cm, R: 85–93 cm, M: 280–350 g

Za pegasto sovo je značilen belkast ali bel obrazni venec srčaste oblike. Ima sorazmerno dolge perutnice in dolge noge. Hrbtna stran je sivo melirana z zlato rjavimi pegami in drobnejšimi črno belimi pikami. Spodnja stran je pri srednje-evropski podvrsti *Tyto alba guttata* svetlo rjava in posejana z drobnimi temnimi pikami; pri južni podvrsti *Tyto alba alba* pa je belkasta in posejana z zelo redkimi temnimi pegami. Kljun je rumenkast do sivo belkast, noge so rumeno rjave do rjave. Njena šarenica je temna do črna. Oba spola sta enako obarvana; samica je nekoliko večja.

Razširjenost: Pegasta sova je ena najbolj razširjenih vrst ptic nasploh. Njene podvrste najdemo skoraj na vseh celinah, ne najdemo je le v SV Evropi in v severnem delu Azije. V Sloveniji živi pretežno v nižinskih predelih vzhodne in zahodne Slovenije.

Življenjski prostor: Njen življenjski prostor je razgibana kulturna krajina s starimi hišami, seniki, hlevi, obzidji in cerkvami.

Prehrana: Pretežno se hrani z mali glodavci, redkeje tudi pticami, plazilci, dvoživkami in žuželkami. Lahko obvlada plen, ki ni težji od 200 g.

Razmnoževanje: Gnezdo naredi v temnejših delih podstrešij, v luknjah razvalin, v duplih in tudi v golobjakih. Znese 4–7 jajc, vali 30–34 dni. Mladiči poletijo po približno dveh mesecih, vendar

Pegasta sova

starši še nekaj časa skrbijo zanje in jim prinašajo hrano. V dobrih mišjih letih ima pegasta sova tudi dve legli.

Način življenja: Pegaste sove so aktivne ponoči in lovijo skoraj izključno v popolni temi. Plen lovijo v nizkem letu ali iz opazovalnice. Pri lovu uporabljajo tako vid kot sluh. V hudih zimah in ko je debelejša snežna odeja, lahko nastanejo hujše izgube. Pari so trajni; starejši pari so zvesti svojemu teritoriju in se na njem zadržujejo tudi v zimskem času. Odselejo se le, če se zelo zmanjša številčnost miši. Mlade ptice so klateži in se lahko pojavijo tudi precej daleč od kraja izvalitve. Primer: pegasta sova, obročkana na gnezdju 20. 6. 2002 v kraju Somogy na Madžarskem, je bila najdena poginula 5. 3. 2003 pri Ajdovščini (po 253 dneh, oddaljena 287 km od kraja obročkanja).

Pegaste sove so zelo pogoste žrtve prometa na cestah.

Mala uharica (*Asio otus*)

Opis: D: 35–37 cm, R: 90–100 cm, M: 250–300 g

Je srednje velika, rjavkasto obarvana sova z vzdolžnimi temnejšimi lisami. Na glavi ima dve izrazito daljši peresi – uhlja in izrazito viden obrazni venec, ki se ostro razlikuje od preostalega perja. Oči so oranžno rumene, kljun je siv, voščenica je mesnate barve, noge so rjavo rumene do sivo rjave, kremplji so sivo rjavi, pogosto črno sivi. Oba spola sta enako obarvana, samica je ponavadi nekoliko temnejša.

Razširjenost: Malo uharico najdemo v pretežnem delu Evrope, v Aziji, S Ame-

riki in v SZ Afriki. V Sloveniji je dokaj pogosta in skoraj povsod zastopana.

Življenjski prostor: Njen življenjski prostor je odprta pokrajina, preprejena z mešanimi in iglastimi gozdovi, parki, večji sadovnjaki in pokopališča z veliko drevesi.

Prehrana: Vse vrste miši, male ptice, plazilci, dvoživke, ribe, mehkužci, deževniki in žuželke.

Razmnoževanje: Mala uharica se pari v marcu–aprilu. Samica izvali štiri do šest jajc in vali 27–28 dni. Mladiči poletijo po približno 45 dneh, vendar starša še precej časa skrbita zanje. Za valjenje uporablja stara gnezda vran in manjših ujed. Pari so trajni le za eno sezono.

Način življenja: Male uharice so aktivne le v mraku in ponoči. Čez dan tičijo na vejah dreves, tik ob deblu. S popolnim mirovanjem in barvo, ki je podobna skorji drevesa, so skoraj nevidne. Plen najraje lovijo v nizkem letu nad odprto pokrajino. Stare ptice ostane-

jo v svojem revirju vse leto in ga zapustijo le ob velikem pomanjkanju hrane pozimi. Takrat se rade zbirajo v bližini naselij, kjer je več hrane. Male uharice iz Skandinavije se pred zimo selijo v srednjo Evropo. V marcu ali aprilu se že vrnejo na svoja gnezditvena območja.

Navadni čuk (*Athene noctua*)

Opis: D: 21–23 cm, R: 45–48 cm, M: 120–140 g

Navadni čuk je majhna kratkorepa sova s plosko glavo, nizkim čelom in neizrazitim obraznim vencem. Telo pokriva perje rjave barve z belimi pegami. Spodnji del telesa je svetlejši. Kljun je sivo zelen, kremplji so rjavi, oči pa rumene.

Razširjenost: Navadni čuk je razširjen v S Afriki, zahodni in srednji Evropi in v širšem pasu vse do zahodne Sibirije. Ni ga v severnem delu Evrazije. V Sloveniji

Mlada mala uharica

Foto: M. Vogrin

Foto: F. Jensterle – Diana

Navadni čuk

ga najdemo povsod, vendar ni tako pogost, kot je bil nekoč.

Življenjski prostor: Njegov življenjski prostor je odprta kulturna krajina z drevoredi, sadovnjaki, parki, poljskimi gozdiči, obdanimi z nižjim rastjem, in tudi redkejša naselja z gospodarskimi poslopji. Ponavadi ga ne najdemo višje od 600 m nadmorske višine.

Prehrana: Njegov najpogostejši plen so mali glodavci, hrani se tudi s hrošči, kobilicami, malimi plazilci, dvoživkami in tudi malimi pticami. Njegova prehrana je nasploh zelo pestra.

Razmnoževanje: Navadni čuk gnezdi pretežno v duplih, starih poslopjih, zidnih luknjah, rad zasede tudi valilnico. Od aprila do junija samica znese 3–5 jajc in vali 26–28 dni. Vali samo samica, samec prinaša hrano zanjo in za mladiče. Mladiči poletijo po približno 40 dneh, vendar starša še nekaj časa skrbita zanje.

Način življenja: Navadni čuk je aktiven ponoči, pa tudi podnevi. Hrano išče v letu, iz opazovalnice, ki je lahko na stebri, telefonskem drogu ali seneni kopici, žuželke pa s hojo po tleh.

Koconogi čuk (*Aegolius funereus*)

Opis: D: 24–26 cm, R: 46–52 cm, M: 130–160 g

Je nekoliko večji od navadnega čuka in ima daljši rep. Glava je večja z izrazitim svetlim in črno rjavo obrobljenim obraznim vencem. Zgornji del telesa je temno rjav z redkimi velikimi belimi pegami. Spodnji del telesa je svetlejši, saj je sivo rjavo belkast. Kljun je roževinasto rumenkast, noge so belkaste in izrazito močno operjene, kremplji so sivo črni, oči pa rumene. Samec in samica sta

enako obarvana, samica je nekoliko večja.

Razširjenost: Najdemo ga v S Evropi in Aziji vse do Kamčatke ter v S Ameriki. V Evropi ga najdemo tudi v višjih legah Pirenejev, Alp, Balkana in Karpatov. V Sloveniji živi v sredogorju in visokogorju.

Življenjski prostor: Njegov življenjski prostor so presvetljeni iglasti gozdovi, sredogorja in visokogorja. Na S Evrope in Azije ga najdemo tudi v nižinskih iglastih gozdovih, redkeje v listnatih in mešanih.

Prehrana: Najpogostejša hrana koco-nogega čuka so mali glodavci in rovkke, med katerimi prevladujejo rovkke, male ptice in redkeje žuželke.

Razmnoževanje: Koconogi čuk gnezdi v duplih in opuščeni gnezdih raznih vrst ptic, predvsem črne žolne, hitro zasede tudi valilnico. V aprilu ali maju samica znese 3–6 jajc in vali 26–29 dni. Vali samo samica; valiti začne po dru-

Veliki skovik (*Otus scops*)

Opis: D: 19–20 cm, R: 38–40 cm, M: 80–100 g

Veliki skovik je najmanjša sova z »ušesci«, ki so komaj vidna. Krovno perje ima sivo rjavo melirano. Zelo je maskirno, ker je podobno drevesni skorji. Noge so delno operjene, prsti so goli. Kljun je sivo rumenkast, oči pa rumene.

Razširjenost: Veliki skovik je razširjen v srednji in južni Evropi ter severni Afriki. V Sloveniji živi na ravninskih območjih, največ v zahodni Sloveniji.

Življenjski prostor: Živi na odprtih, toplih in suhih območjih, v drevoredih, sadovnjakih, oljčnih nasadih in območjih s starimi drevesi ter tudi v vaseh in malo večjih naseljih.

Prehrana: veliki skovik se prehranjuje z mišmi, malimi pticami, manjšimi plazilci, dvoživkami, deževniki in večjimi žuželkami.

Foto: H. Oršenič – Diana

Koconogi čuk

gem ali tretjem znesenem jajcu. Ves čas do poleta mladičev jih samec oskrbuje s hrano, ki jo prinaša naravnost v gnezdo. Mladiči poletijo po približno 45 dneh, vendar starša še nekaj časa skrbita zanje.

Način življenja: Koconogi čuk je izključno nočno aktivna sova. Podnevi ždi na veji iglavca tesno ob deblu. Njegov način lova je čakanje in opazovanje na presvetljenih delih ali na robu gozda. Plen lovi skoraj izključno s pomočjo sluha. Pari so trajni in zvesti svojemu teritoriju, kjer vzdržijo tudi v najhujših zimah. Koconogi čuk ni nikjer pogost. Njegova naravna sovražnika sta kuna zlatica in lesna sova.

Razmnoževanje: Za gnezdenje uporablja votla drevesa, luknje v zidovih, obzidjih in tudi valilnice. V maju ali juniju samica znese 3–4 jajca in vali 24–28 dni. Vali samo samica, samec ji prinaša hrano. Mladiče ima enkrat na leto.

Način življenja: Veliki skovik je aktiven le ponoči. Podnevi ždi skrit na starih drevesih, na veji tik ob deblu in je zaradi svoje maskirne barve skoraj neviden. Med sovami je edini pravi selivec, saj se jeseni seli v Afriko, v območja pod Saharo. Zaradi spremenjenih razmer, predvsem pomanjkanja votlih dreves za gnezdenje, je vse redkejši tudi pri nas.

Veliki skovik

Mali skovik (*Glaucidium passerinum*)

Opis: D: 16–17 cm, R: 32–34 cm, M: 60–75 g

Mali skovik je najmanjša evropska sova z za sove sorazmerno majhno in ploščato glavo brez obraznega venca. Zgornji del telesa je temno sivo rjav in posejan z drobnimi belimi pegami, spodnji del telesa pa je svetlejši. Kljun ima rumenkast, voščenico modro sivo, oči pa rumene. Samec in samica sta enako obarvana, samica je nekoliko težja.

Razširjenost: Najdemo ga od Alp, Balkana, Karpatov in Z Skandinavije do V Sibiri in do ustja reke Usuri. V Sloveniji ga najdemo pretežno v alpskem območju, redkeje tudi drugod, vendar praviloma nad 1000 m nadmorske višine. Njegova razširjenost se skoraj v celoti pokriva z razširjenostjo kočnega čuka.

Življenjski prostor: Njegov življenjski prostor so iglasti in mešani gozdovi s posekami in presvetlitvami.

Prehrana: V njegovi prehrani prevladujejo ptice pevke do velikosti škorca. Poleg teh se prehranjuje tudi z mišmi, plazilci in redkeje z žuželkami.

Razmnoževanje: Mali skovik uporablja za gnezdenje opuščena gnezda vseh vrst detlov. Hitro zasede tudi postavljeno valilnico. Opuščena gnezda samec in samica pred uporabo temeljito očistita. Samica znese v aprilu ali maju 4–6 jajc in vali 28–29 dni. Samica vali, samec pa njo in mladiče oskrbuje s hrano, ki jo pred odprtino preda samici.

Način življenja: Mali skovik je aktiven v mraku in pri dnevni svetlobi. Ptice pevke opazuje pri dnevni svetlobi tako, da jih opazuje z vrha drevesa. Napade v letu ali mirovanju, in sicer bliskovito,

obvlada pa tudi večje ptice, kot je sam. Ko se oglasi, v gozdu utihnejo vse male ptice pevke. Svojemu revirju je zvest in ga zapusti le ob hujšem pomanjkanju hrane. Pari so skupaj le eno sezono. Tako kot večina sov je tudi mali skovik zelo redek.

Evropske sove, ki pa ne živijo v Sloveniji

Snežna sova (*Nyctea scandiaca*)

Opis: D: 55–66 cm, R: 142–166 cm, M: 1700–2300 g

Snežna sova je nekoliko manjša od velike uharice, ima okroglo glavo in so na njej komaj vidna »ušesca« s temnimi konicami. Telo ji pokriva belo perje s temno rjavimi lisami na zgornjem delu glave, na perutnicah in na trebuhu. Konice letalnih peres so temne in na repu sta dve temno rjavi prog. Noge in prsti

so dobro operjeni in ji zato v snegu služijo kot krplje. Kljun je črn, oči so rumeno oranžne. Samica je nekoliko večja od samca in ima več temnih lis in več prog na repu.

Razširjenost: Snežna sova živi severno od severnega tečajnika. Najdemo jo na severnem Norveškem, Švedskem, Finskem, v S Rusiji, Sibiriji, na Grenlandiji in na arktičnem delu S Amerike. V zimskem času jih najdemo tudi južneje, kamor se preselijo predvsem zaradi pomanjkanja hrane.

Življenjski prostor: Njen življenjski prostor je odprta tundra nad gozdno mejo in gol, skalovit gričevnat svet, ki ji nudi dober pregled. Zunaj gnezditvenega obdobja živi tudi na severnih obalah.

Prehrana: Njen glavni plen so lemingi ali postrušniki, še posebno vsaka štiri leta, ko se navadno zelo namnožijo. Poleg njih se hrani tudi z drugimi sesalci do velikosti polarnega zajca in s pticami, najpogosteje belkami.

Mali skovik

Foto: M. Pogačnik – Diana

Snežna sova

Razmnoževanje: Gnezdo si naredi na tleh, na dvignjenem, golem, suhem mestu, od koder ima dober razgled na okoličico. V maju samica znese štiri do deset jajc in vali 32–33 dni. Samica vali, samec pa ji prinaša hrano.

Način življenja: Prilagojena je na nočno in dnevno življenje glede na to, da živi na območju, kjer je šest mesecev noč in šest mesecev dan. Plen lovi iz zraka ali z opazovanjem z višje ležčega mesta. Vse leto si ustvarja zaloge hrane. Nabira si tudi maščobne rezerve in preživi tudi do štirideset dni brez hrane. Pari so si zvesti le eno sezono.

Bradata sova (*Strix nebulosa*)

Opis: D: 65–70 cm, R: 134–158 cm, M: 850–1100 g

Bradata sova je skoraj tako dolga kot velika uharica, a je veliko lažja. Ima sorazmerno dolg rep in veliko okroglo glavo brez »ušesc« z velikim, izrazitim obraznim vencem s temnimi, koncentričnimi krogi. Med kljunom in očmi ima svetlo, pod kljunom pa temno liso – »brado«, po kateri je dobila ime. Njena osnovna barva perja je belo siva, po vsem telesu pa jo pokrivajo podolgovate, rjavo sive lise. Kljun je rumenkast, rumene so tudi sorazmerno majhne oči. Krempļji so temno rjavi.

Razširjenost: Bradato sovo najdemo v severni Skandinaviji, v severni Rusiji, v Sibiriji do Sahalina in S Ameriki. V srednji Evropi je občasen, a zelo redek zimski gost.

Življenjski prostor: Gosti iglasti gozdovi, tajga in presvetljeni, gorski in močvirski gozdovi.

Prehrana: Hrani se z rovkami, lemingi, vevericami, priložnostno tudi z mladimi

polarnimi zajci in pticami do velikosti belke.

Razmnoževanje: Pretežno gnezdi v opuščenih gnezdih večjih ujed, včasih v trhljih, starih štorih ali v jamici na tleh, ki jo pripravi samica. V aprilu ali maju samica znese 3–6 jajc, ki jih vali 28–30 dni; v tem času jo samec oskrbuje s hrano. Mladiči zapustijo gnezdo, preden so sposobni leteti, vendar starša skrbita zanje še precej časa, preden postanejo popolnoma samostojni.

Način življenja: Bradata sova je nočna in dnevna ptica, torej lovi že pri dnevni svetlobi. Pri lovu uporablja vid in sluh. Pari so trajni in zvesti svojemu teritoriju, razen ob hudem pomanjkanju hrane, ko se preselijo proti jugu.

Skobčevka (*Surnia ulula*)

Opis: D: 36–39 cm, R: 74–81 cm, M: 270–320 g

Skobčevka je manjša sova severa in je velika kot mala uharica. Zaradi manjše glave, dolgega repa in kratkih, prišiljenih peruti ter progaste spodnje strani je podobna ujedam in je po njih (po skobcu) dobila tudi ime. Kljun je rumenkast, rumene so tudi oči. Samec in samica sta enako obarvana.

Razširjenost: Skobčevko najdemo od severne Skandinavije, prek severne Rusije do Kamčatke in tudi v Severni Ameriki. V srednji Evropi se pojavlja kot zelo redek zimski gost. Njena razširjenost se skoraj v celoti pokriva z razširjenostjo bradate sove.

Življenjski prostor: Njen življenjski prostor so gosti iglasti gozdovi, pred-

vsem macesnovi gozdovi v tajgi, in planinski iglasti gozdovi. V tundri jo najdemo zelo redko.

Prehrana: Skobčevkina hrana so mali glodavci, med katerimi prevladujejo krtice, rove in lemingi. Pozimi v njeni prehrani prevladujejo.

Razmnoževanje: Najpogosteje gnezdi v duplih in v opuščenih gnezdih ujed.

Skobčevka

Bela jajca lesne sove v loncu za koruzo, ki je bil spravljen v lovski preži.

Zaloga miši v sovji valilnici

Od aprila do junija samica znese tri do trinajst jajc in vali petindvajset do trideset dni; samec lovi in ji prinaša hrano.

Način življenja: Skobčevka je pretežno dnevna ptica. Podnevi jo pogosto vidimo na vrhovih dreves ali na drogovi daljnovodov, ko opazuje in lovi plen. Pari so trajni in dokaj zvesti svojemu teritoriju. Ob hudih zimah in pomanjkanju hrane se pomaknejo proti jugu.

Edvard Krašna

Viri:

1. Jürgen Nicolai – Greifvögel und Eulen
2. J. Heinzel, R. Fitter, J. Parslov – Pareys Vogel Buch
3. Ivo Božič – Ptiči Slovenije
4. Iztok Geister – Ornitološki atlas Slovenije
5. Dr. Stjepan Gjurašin – Ptice

Bradata sova

Magnum .44 za zelene stečine

Prelomna Odredba o vrsti in moči lovskega orožja ter moči nabojev, s katerimi se sme loviti posamezno divjad, ki jo je podpisal minister But 11. januarja 2001, je omogočila tudi slovenskim lovcem, da se poleg tradicionalnih pušk odločimo še za drugotno, kratkocevno strelno orožje. Namenjeno je za usmrnitev ranjene in iskanje obstreljene nevarne divjadi. Za prvo so dovolj tudi nekoliko »nežnejši« kalibri, pri soočenju z nevarno divjadjo, kot sta ranjeni merjasec ali celo medved, pa sta še kako primerna prav nekoliko večji premer in izdatnejša masa krogle. Kot zagovornik takšnega razmišljanja sem pustil ob strani razne devetice in magnume .357 ter se odločil za magnum .44.

Smith & Wesson M629, kalibra .44, Magnum, opremljen s priročno 4-palčno (102 mm) cevjo, je po avtorjevem mnenju eden najprimernejših samokresov za slovensko lovsko rabo.

Sveta preproščina revolverja

Sodobni samokresi so na voljo v dveh osnovnih oblikah: pištole in revolverji. Dognane sodobne pištole, kot je na primer Glock, so za lovsko rabo povsem primerne, vendar pa nobena polavtomatika ne doseže svete preproščine in z njo tesno povezane varnosti, ki jo – poleg drugih prikladnih lastnosti – ponuja dobri stari samokres z vrtljivim bobničem. Revolver bi lahko primerjali s sodobno varnostno lovsko prelamačo, ki ima ročno napenjalni mehanizem. Puško prelomimo – revolverju odpremo bobnič; prednost: ležišča oziroma naboji so kot na dlani, nobenega dvoma, ali je naboj v cevi, koliko nabojev je v okvirju (pištole). Šele tik pred strelom puško ročno napnemo, revolver ravno tako; revolver dvojnega delovanja ima še dodatno možnost, da po želji in potrebi streljamo brez napenjanja udarnega kladivca (petelina) s palcem, kar z močnim potegom sprožilca (ki ima v tem primeru dolgi hod, praktično nemogoče ga je nehote sprožiti). Po streljanju puško ponovno odpremo in izpraznimo; pri revolverju ravno tako; nikoli orožje ne ostane napeto. Bolj preprostega in predvsem varnega orožja praktično ni. Zato je revolver najprimernejše lovsko in sploh civilno kratkocevno orožje; polavtomatske pištole s svojimi vzvodi, varovalkami, okvirji in nabojem v cevi so primernejše za dobro izurjene specialiste – vojska, policija, tekmovalci – ki jih v lovskih vrstah ni prav veliko.

Sam se bi lahko štel za strokovnjaka glede polavtomatskih pištol in si tako v lovišču brez greha opasal svoj, na tekamah preizkušeni Glock, kalibra .45, a se

vseeno nagibam k revolverju. Med dodatnimi razlogi je izbira močnih kalibrov brez pretiranega povečanja dimenzij in mase, ne nazadnje pa so še povsem osebni razlogi. Revolver mi je preprosto bolj pri srcu. Malo zaradi svojevrstne starožitne elegancije, malo zaradi sentimentalne nostalgije (vedno sem imel raje westernne kot pa partizanske filme).

Osnovni sistem je torej jasen, kaj pa kaliber? Večina lovskih »revolverašev«, tako v Evropi nasploh kot na pribalkanski strani Alp posebej, se odloča za univerzalni (obrambno-športno-lovski) .357 Magnum. Univerzalnost je lepa stvar, je pa tudi kompromis in kompromisi niso vedno dobri. Za boljše razumevanje ne bo škodil kratek pogled v preteklost.

Kaliber, to je zdaj vprašanje

Leta 1935 je tovarna Winchester željo majorja D. B. Wessona (S&W) izdelala prvi magnumski revolverski naboj – .357 Magnum, Smith & Wesson pa je začel izdelovati ustrezen magnumski šesterokres. Enega prvih primerkov so poklonili direktorju FBI, major Wesson pa je s svojim magnumom uplenil precej velike divjadi, tudi nekaj grizljev. Dvajsetletje so revolverji .357 veljali za pojem lovskega samokresa, čeprav so nekateri strokovnjaki opozarjali, da sta tako premer krogle kot njena masa premajhna za lovsko pravično (in varno) rabo za težjo in nevarno veliko divjad. Med njimi je bil najprodornejši legendarni Elmer Keith, ki je sredi petdesetih let tovarno Smith & Wesson vendarle prepričal, da je razvila revolver kalibra .44 Magnum;

razvoj streliva je takrat prispevala tovarna Remington. Tako kot je naboj .357 Magnum podaljšana in bistveno močnejša polnjena izpeljanka naboja .38 Special (letnik 1902), je .44 Magnum podaljšana in magnumsko polnjena izpeljanka starega naboja .44 Special (1907).

Z magnumom .44 so navdušeni lovci uplenili ne le grizlje, pač pa celo afriške debelokožce in vsaj kot osnovno orožje za veliko divjad je bil .357 presežen. Kot dodatno lovčevno orožje za coup de grace je .357 Magnum seveda še vedno primeren, za iskanje ranjene nevarne divjadi pa je njegova zadovoljivost zelo vprašljiva.

Po letu 1955 so se pojavili še močnejši revolverski naboji, kot so .454 Casull, .475 in .500 Linebaugh, .480 Ruger in pred nedavnim .500 Smith & Wesson. O njihovi primernosti za lovsko rabo sicer ni dvoma, vendar so za dodatno – bočno orožje večinoma (pre)težki, in sicer tako po masi kot glede dosegljivosti in cene.

Edini resni tekmeč naboju .44 Magnum pri moji izbiri kalibra je bil .45 Long Colt. Veterani iz leta 1873 je s sodobnimi močnimi polnitvami vsaj enakovreden magnumu .44, vendar pa proti njemu govori predvsem slaba dosegljivost; za nameček v času vloge za dovoljenje za nabavo orožja nisem imel pravno formalnih pogojev za kaliber .45 (nerešen upravni spor). Ostaja pa izziv za prihodnost ...

Dobri stari Smith & Wesson

Sedaj je izbor lovskega bočnega orožja že precej zožen: kaliber .44 Magnum, seveda v revolverju. Toda kateri revol-

ver? Na voljo sta bolj ali manj dve možnosti: Smith & Wesson ali Ruger. Sturm, Ruger & Co. izdeluje šesterokrese obeh osnovnih sistemov, z običajnim dvojnim (DA) ali tradicionalnim enojnim delovanjem (SA). Dolgo sem se nagibal k tradicionalnemu, zelo robustnemu Rugerju Single Action, vendar sem končno le podlegel praktičnemu sistemu Double Action, ki omogoča tudi hitro – čeprav manj natančno – streljanje, ne da bi ga bilo treba vsakič ročno napenjati (z umetelnostjo hitrostrelnega revolveraškega »pahljanja« z revolverjem SA pa se bom spoprijel kdaj drugič). Kaj pa Rugerjev Redhawk DA? Odličen, zelo vzdržljiv revolver dvojnega delovanja, tudi na testnem streljanju sem bil navdušen nad njim, a za bočno rabo (nošnjo) nekoliko težak in tudi dolg. Kaj torej ostane? Seveda, dobri stari Smith & Wesson!

Prvi Smith & Wessonov revolver, kalibra .44 Magnum, je bil model 29, njegova sedanja nerjavna različica pa se imenuje model 629. Različne posebne izvedbe zvenečih imen (npr. Classic Champion), ki so ozaljšane z gladkimi bobniči, težkimi cevmi in ergonomsko izrezbarjenimi ročaji, sem pustil kar ob strani; seveda predvsem zaradi nepraktične teže in dolžine. Standardna dolžina cevi naj bi bila 6 palcev, mnogi hvalijo uravnoteženost sicer redke 5-palčne izvedbe, sam pa sem se brez najmanjšega pomisleka odločil za kratko, 4-palčno cev. Če je Smith & Wesson .44 Magnum s 4-palčno cevjo najraje nosil Elmer Keith (seveda v paru), bo dober tudi zame.

Sprva sem se zagledal v model 629 Mountain Gun. Gorjanski Smith & Wesson ima izključno 4-palčno cev, ki je za nameček elegantno olajšana – nekaj zaradi bolj klasičnega videza, nekaj zaradi čim manjše teže. Vendar sem naletel na nepremostljive težave glede dosegljivosti. Mountain Gun ni v redni serijski proizvodnji in ga navkljub veliki poizvedovalni kampanji nisem mogel najti nikjer v Evropi. Nekaj trgovcev mi je prijazno in sočutno razložilo, da so jih sicer imeli, a so ravno pred nedavnim z veliko težavo prodali zadnje primerke, saj da imajo evropski lovci veliko raje magnume, kalibra .357. Mogoče bi bilo sicer posebno naročilo iz ZDA, a za kaj takega zaradi iztekajočega se nabavnega dovoljenja ni bilo na voljo dovolj časa.

Sprijaznil sem se, da kupim standardni model 629, seveda s priročno 4-palčno cevjo. Vendar težav z nabavo s tem še ni bilo konec. Telefonske poizvedbe pri slovenskih orožnih trgovcih so pokazale, da bo treba čez mejo. Moj koroški trgovec ga je imel na zalogi, in to po akcijski ceni, vendar ni mogel pravočasno priskrbeti izvoznega dovoljenja.

Končno sem ga ob prijazni asistenci sotrpina Roka le dobil pri štajerskem trgovcu, ki mu ga je uspelo dobiti čez noč z Dunaja in je čudežno že imel ustrezne izvozne papirje; seveda je bila cena temu primerna (»slovenska«). A nič zato, le da je bil revolver pod streho, torej na slovenskem Štajerskem, in to zadnji hip pred iztekom nabavnega dovoljenja.

Sprožilec in pol

Po opravljeni carinski obdelavi sem končno le lahko v miru odprl modro škatlo in si bolje ogledal novo pridobitev za svojo lovsko baterijo. To je standardni sodobni Smith & Wessonov revolver na velikem ogrodju N (imeli so ga tudi starejši magnumi .357), izdelan iz nerjavnega jekla in opremljen z gumi-jastim ročajem Hogue. Revolver novejšje proizvodnje ima bolj anatomsko oblikovan gumb za sprostitvev bobniča in udarno iglo v ogrodju. Slednje lahko štejemo za izboljšavo ali pa tudi ne; še dobro se spominjam, kako sem pred leti streljal z novim revolverjem takšne konstrukcije in je bobnič zaradi premehkih netilk (jugoslovanske proizvodnje), ki so se oprijele udarne igle, »zamrznili«. Vendar je bil to osamljen primer, ki se mu je mogoče z izbiro kakovostnega streliva izogniti (sploh pa »zamrznjeni« revolver ni bil Smith & Wesson ...).

Ena redkih sestavin revolverja, ki ni iz svetlega nerjavnega jekla, so namerilne naprave. Črno brunirana muha ima vložek iz živo rdeče plastike, prav tako bruniran mikrometrsko nastavljiv merek (kobilica) pa ima belo obrobo. Namen barvnih kombinacij je dobro vidna, kontrastna namerilna slika tako pri streljanju na papirnato tarčo na strelišču kot pri zaresni rabi v lovišču, kjer je slabša vidljivost prej pravilo kot izjema.

Če dobro pogledamo, nista nerjavno svetleča tudi udarno kladivce (petelin) in sprožilec; oba sta zamolko sivkasto marmorirana. Kladivce je na sorazmerno širokem (13 mm) napenjalnem repu seveda drobno narezano, in sicer za dober oprijem s palcem, sprožilec pa je

Izbor samokresnih nabojev za lov (od leve proti desni): .38 Special (lahko se uporablja tudi v revolverjih .357 Magnum), .44 Magnum, .45 Long Colt, .50 Action Express.

S šestimi naboji kalibra .44 Magnum je revolver kos malone vsaki lovski rabi na južni strani Alp. Za vadbo na strelišču in usmrtilen manjših živali se lahko rabijo blažji naboji, .44 Special.

gladek in prav tako lepo širok (10 mm). Sprožanje je izjemno. Z napenjanjem po načinu SA pade kladivce pri 1.400 gramih (sprožilna sila 14 N), in to povsem odrezano, kot pri najboljšem tekmovalnem samokresu. Za sprožitev pri nenapetem kladivcu (DA) je ribiška tehtnica sicer pokazala neskromnih 7,5 kg (sila 75 N), vendar je sprožanje gladko in po zaslugi širokega sprožilca nič kaj naporno; za nameček je to svojevrstna varovalka.

Kot večina sodobnih Smith & Wessonov ima tudi M 629 črn ročaj iz anatomsko oblikovane gume. To je priznani Hougov izdelek Monogrip, ki je sorazmerno ozek in ima tri sedlaste vdolbine za prste. Kot ljubitelj žlahtne orehovine (ali celo slonovine) sem sicer načrtoval zamenjavo z bolj klasičnimi ročajnimi platnicami, vendar me je Hougov oprijem tako pritegnil, da sem se sam pri sebi odločil za (še en) kompromis. Navsezadnje je to terenski samokres, pri katerem naj bi bilo vse podrejeno praktičnosti, ne pa za nališpan eksponat za v orožno vitrino.

Revolver je zelo solidno izdelan – kot se za Smith & Wessona navsezadnje tudi spodobi – in negativnih pripomb pravzaprav ni. Seveda pa bo za popolnejšo sliko treba opraviti strelni preizkus in videti, kako se izkaže v zeleni praksi.

Tok: made in Texas

Nemalo po zaslugi Monogripa je model 629 »lovcu prijazen« samokres, primeren tudi za povprečno dlan, nikakor

ne pretirano težak ali dolg in tako tudi lepo nosljiv kot bočno orožje; za slednje bo potreben primeren tok ali, natančneje, kar sistem za nošenje v lovišču.

Za lovske samokrese sta v rabi predvsem dve vrsti tokov: pasni in ramenski. Težava slednjih, ki so sicer lahko udobni, je v tem, da kratkocevnno orožje postavijo na isto stran, kjer je že puška. To ni dobro niti zaradi drgnjenja niti zaradi razporeditve mase. Boljši bo torej pasni tok, in to takšen pri strelni roki in ne morda za izvlek z nasprotne strani. Večina lovcev nosi tok kar na hlačnem pasu, kar pa vsaj pri težjem samokresu ni najboljša rešitev. Posebno pri običajnem (ozkem, mehke) pasu je nosljivost slaba, pas reže, občutek obtežitve je

Vse foto: J. Hartman

K lovskemu samokresu sodi tudi sistem za nošenje. Model 629 se odlično prilega toku teksaške sedlarne El Paso Saddlery, ki je dobavila tudi ustrezen pas.

izrazit, pa tudi snemanje in ponovno pripasavanje je lahko neprijetno. Za sorazmerno težak samokres bo torej primeren sistem toka in namenskega pasu, ki naj bo dovolj širok in trden (kar so že zdavnaj ugotovili, npr. tekmovalni strelci IPSC, da kavbojev niti ne omenjamo).

Pred bolj konkretno odločitvijo glede lovskega toka in pasu je treba razmisliti še (vsaj) o dveh »podrobnostih«. Zaprt ali odprt tok? Tok s pokrovom bolje ščiti orožje, vendar je to pri nerjavnem samokresu z gumijastim ročajem skorajda nepotrebno. Ker je odprt tok tudi nekoliko hitrejši za izvlek orožja in za civilni revolver tradicionalen, je bila odločitev toliko lažja. Kaj pa material? Mnogo kakovostnih sodobnih tokov (in pasov) je iz sintetičnih materialov, a tudi glede

tega je v moji glavi prevladala tradicija in odločitev za dobro staro usnje je bila skorajda logična. In proizvajalec? Slovenija sicer premore mojstra ali dva, ki bi bila kos mojim zahtevam, a odločil sem se, da k značilno ameriškemu orožju sodita tudi ameriški tok in pas.

Tedaj pa je že napočil čas za konkretno iskanje. Na stari celini nisem odkril nobenega ustreznega dobavitelja. Po ameriško usnje bo treba torej naravnost v ZDA. Vendar ne z letalom, pač pa kar prek medmrežja. Po dveh ali treh prečutih nočeh ob računalniku se je zadeva izkristalizirala: odločil sem se za tok starodavnega teksaškega sedlarja El Paso Saddlery Co. (ust. 1889) oziroma njihov prav takšen model 1890 Original, in sicer skupaj z ustreznim pasom. Sledil je telefonski klic v El Paso in naročilo; izvedel sem, da zaloge praktično nimajo, vse izdelajo po naročilu, čakalna doba pa da je tri mesece. Čakalna doba se je sicer podvojila, a ko je poštar vendarle prinesel nestrpno pričakovano čezmorsko pošiljko, so se razblinili vsi dvomi: tako tok kot pripadajoči pas sta zasnovana in izdelana po najboljši tradiciji ameriškega zahodnjaškega sedlarstva z uporabo izbornega usnja. Tok je izdelan iz enega kosa in sedi visoko na pasu (nikakor ne opleta na višini stegna kot v slabih westernih). Usnjena vrstica za pritrditev na nogo tako ni potrebna, prav pa pride zanka za udarno kladivce, ki onemogoča izgubo orožja na težavnem terenu (izvirno med ježo). Tok je na prvi pogled nekam majhen za .44-kalibrski revolver, vendar 4-palčni model 629 brezhibno sede vanj in tam do potega tudi ostane. Masivni pas je podložen s cepancem in je širok 65 mm ter ima 24 zank za nošenje nabojev kalibra .44.

SMITH & WESSON M 629

Sistem: revolver dvojnega delovanja z izpadnim bobničem

Proizvajalec: Smith & Wesson Inc., Springfield (Mass.), ZDA

Kaliber: .44 Magnum (11 x 33 R)

Zmogljivost bobniča: 6 nabojev

Dolžina cevi: 4"–102 mm (tudi 6"–152 mm idr.)

Masa orožja: 1.120 g (cev 4"; cev 6": 1.300–1.500 g)

Namerilne naprave: muha z rdečim vložkom, nastavljen mikrometrski merek (kobilica)

Končna obdelava: matirano nerjavno jeklo, sivo marmorinana sprožilec in udarno kladivce, gumijasti ročaj Hogue Monogrip

Cena (EU): 909 €

Klasična kovinska spona se navezuje na poseben, ožji pas z luknjicami, pod katerim je ponosen napis Made in Texas.

Morda najboljša lastnost tega sistema toka in pasu je, da primerno zategnjen pas razporedi občuteno maso revolverja (in nabojev) po celotnem obodu telesa; magnum .44 tako ni moteča obremenitev pri nošenju.

Italijanska poskočnica

Revolver je torej pripasan, da bo naređ, potrebujemo še strelivo. V naših trgovinah najdemo naboj .44 Magnum le ene izvedbe (vsaj po moji izkušnji): Fiocchi s poloplašeno kroglo mase 240 g oziroma 15,55 g. Na škatlici ni balističnih podatkov, zato pogled v katalog (pri roki je Kettner): začetna hitrost 400 metrov v sekundi, začetna energija 1.245 Joulov (torej štirikrat in več, toliko, kot je predpisani slovenski lovski minimum). Med strelivom omenjenega kalibra v Kettnerjevi ponudbi (6 polnitve) je Fiocchi najmočnejši in prav zanimivo bo videti, kako bo italijansko poskočnico prenesel kratkocevni revolver oziroma bolje strelec ...

Strelnega preizkusa in osnovne preizkusa sem se lotil na standardnem 25-metrskem pištolskem strelišču (celjski Petriček). Z revolverjem kalibra .44 Magnum sem do tedaj streljal dvakrat, obakrat s težkim dolgocevnim orožjem, nazadnje le s posebnim, nežnejše polnjenim strelivom. Le kako se bo izkazal moj novi kratkocevec? Sprožim in preživim, bolj kot navzgor mi je orožje sunilo v desno (streljam z levice), zaradi lahkega oprijema (za natančnejše namerjanje) sem imel občutek, da bi mi revolver skorajda vrglo iz rok ... Vendar občuteni odsun – v veliki meri po zaslugi prijaznega gumijastega ročaja – ni pretiran in revolver je povsem obvladljiv, če le ne streljamo prehitro. Kaj pa zadetki? Skupinica je merila dobrih pet centimetrov; z ustrezno nastavitvijo merka je zadnji strel padel v desetico. Za prvič bo kar dovolj, nekaj nabojev mora ostati za jutrišnji obvezni lovski preizkus.

Na 15-metrskem lovskem strelišču sive tarče merjasca nisem najbolje videl, pač zaradi zamolke gozdne svetlobe, zato se ni začelo ravno bleščeče: dve sedmici. Popravek pri namerjanju je prinesel devetico, ki sta ji sledili dve desetici. »Opravil!« sem zaslišal strelskega referenta skozi glušnike.

In tako je napočil dan, ko po lovišču lahko nosim poleg »trojčice« tudi »šestorčak«. In to ne katerega koli, pač pa ravno pravejšega po svoji meri, po meri divjadi in postave.

Janez Hartman

Hutovo blato – Hercegovina

Foto: F. Krnjak

Žal je takšnih prizorov »varovanja« narave vzdolž ceste ob izjemno lepem Hutovem blatu mnogo ...

Pot me je zanesla v biser narave, ki je že v nekdanji skupni državi veljal za enega (seveda poleg Kopačkega rita pri Osijeku) največjih počivališč selivskih ptic na selivski poti iz Norveške, Finske, skratka celotne severne Evrope, proti Aziji in severni Afriki. Prav zato je ta pomemben biotop zavarovan z Ramsarsko pogodbo in je razglašen kot naravni park. Zavarovano območje leži v vzhodni Hercegovini, ob levem bregu legendarne Neretve in se razprostira v dolžini skoraj 17 kilometrov. Podnebje je submediteransko, ki vse leto blagodejno vpliva na živalstvo in rastlinstvo ter vrstno raznolikost, biodiverziteteto. Na omenjenem območju živi 165 vrst ptic iz 59 družin, 22 ribjih vrst in 610 rastlinskih vrst. Na srečo je to območje obšla večja vojna vihra, zato pa se vodstvo parka ukvarja in spopada s finančnimi, ekološkimi in naravovarstvenimi težavami. V

tem sredozemskem pasu so poseben problem požari. Eden takšnih, največjih, je zagorel februarja letos, ki je uničil skoraj 2000 hektarov ornitološkega rezervata. Uničena so bila številna gnezdišča in druga stanišča divjih živali ter preostalega življa. Požare, po mnenju vodstva parka, zavestno podtikajo tamkajšnji kmetje, ki tako dobijo čez leto kakovostno mlado travo. Še dodaten problem pri podtikanju požarov pa sta divji lov in ribolov. V času drstitve rib nepridipravi požigajo vodno in obvodno rastlinstvo, da tako lažje pridejo do drstečih se živali. Mraz spreleti človeka ob opisu barbarskega početja pri divjem lovu na divje prašiče. Kriminalci zažgejo revir, v katerem menijo, da so živali, proti širitvi ognjenih zubljev pa priredijo krvavi pir. To so temeljni problemi edinstvenega biotopa v delu južne Evrope. Ob vsem, pravijo, bi se kazalo prek ornitoloških organizacij, Ev-

Naslovnica glasila Lovske zveze Herceg – Bosne, Široki Brijeg.

ropske lovske zveze – FACE, CIC, pa tudi drugih evropskih naravovarstvenih institucij, raznih fundacij in še koga aktivno vključiti v razreševanje tega problema in poskrbeti za ohranitev evropsko pomembnega mokrišča.

Hutovo blato ali po domače Hutovo barje je postalo znano potem, ko so v javnost

pricuriljale vesti o množičnem pokolu ptic, ki so si ga privoščili nekdanji oligarhi. Osebnost sem prepričan, da tudi danes ni veliko drugače, saj množica razmetanih praznih šibrenih nabojev, celo po asfaltirani cesti, priča o velikem neredu na tamkajšnjem območju. Med drugim denimo tudi najava direktorja parka, da bodo zaradi katastrofalnega požara in uničenih gnezdišč prisiljeni naseliti določeno število ptic, od tega 3000 rac. Menim, da komentar k temu ni potreben.

Vsekakor našim lovcem in drugim ljubiteljem narave priporočam obisk v tem edinstvenem evropskem naravnem fenomenu. Obisk lahko združite tudi z ogledom ostan- kov antične Troje, ki so v bližnji Gabeli. Vračate se lahko ob delti Neretve po jadranski magistrali.

Franc Krnjak

Opomba: Podatki so povzeti po reviji Hoop.

Je Grenlandija res Zelena dežela?

Soparno poletno popoldne se preveša v večer in mrači se že. Oddaljeno zamolklo grmenje in črni, težki nevihtni oblaki se vztrajno bližajo. Očitno tudi tokrat ne bom ušel velikim poletnim nevihtnim kapljam toplega dežja, ki težke in mokre padajo najprej na liste drevesa, pod katerim sedim, potem pa že rahlo ohlajene name in zeleno barvo lovske srajce spreminjajo v temno zeleno, skoraj črno barvo. Srajca se mi že prijema telesa in začutim vlažno prijetnost poletnih ploh. Ne bojim se prehlada in ne bežim pod streho, saj vem, da bo kmalu spet zapihal topel veter, odgnal oblake naprej in zopet bo posijalo sonce, ki me bo ogrelo in posušilo. Kako drugače je to tu, pri nas, kot pa tam, v daljni Grenlandiji, kjer ljudje ne prestando iščejo suh in topel košček prostora za preživetje!

Marsikje sem že lovil, a ko sem slišal, da se mi obeta lov na Grenlandiji, v deželi večnega ledu, na snežnih saneh z vprežnimi psi, sem komaj dočakal dan odhoda.

Odločili smo se, da se s kombijem za-

peljemo od južne meje Evropske unije do njenega severnega konca, do Kopenhagna, in nato z letalom čez Severno morje, nad Islandijo, nad Kapverskimi in Farskimi otoki na Grenlandijo.

Bil je lep in miren let z odlično postrežbo na letalu. Nepozaben je bil pogled z višine na grenlandsko zimsko pokrajino, vkovano v večni led, obsijano s slepečim soncem, na ledenike, ki so se utapljali v morju, na ostre, bele vrhove zasneženih gora, na neprehodno belo, ledeno mrzlo opojnost. Mi pa smo varno sedeli na toplem v letalu, ob odlični postrežbi in v družbi prijazne posadke. Vsi smo postali vznemirjeni ob misli, da se bomo kmalu po tej pokrajini, ki jo zdaj gledamo z višine, vozili na lov s sanmi in pravo eskimsko pasjo vprego ...

Odkrili so jo Vikingi ...

Grenlandija je pokrajina, kjer je večino leta vse belo in ledeno. Vikingi so jo odkrili na svojih raziskovalnih pohodih pred 1000 leti in jo poimenovali Zelena dežela, saj je bilo avgusta, ko so

pristali na njeni južni obali, rastlinje v polnem rastju in je bila dežela res zelena. Led je bil v notranjosti, ki pa jih takrat ni zanimala. Iz neznanega razloga so Vikingi otok po 500 letih zapustili. Dolgo so bili na otoku poleg domačinov edini občasni prebivalci norveški in danski lovci na kožuhovinarje. Leta 1933 je postal otok last Dancev. Zdaj je to največja evropska dežela s samo 55.000 prebivalci. Večina, 83 %, je domorodcev – Inuitov. Včasih so jim rekli Eskimi, kar v njihovem jeziku pomeni *jedec surovega mesa*. Dandanes to besedo razumejo kot žaljivko in želijo, da vsi uporabljajo zanje le ime Inuiti, kar po njihovo pomeni »ljudje« (inuk = človek). Živijo v *sisimiutih*, nekakšnih rezervatih ali skupnostih, kjer imajo svoje šole in svojo ekonomijo. Tako življenje v skupnosti jim omogoča preživetje, saj so odvisni drug od drugega in medsebojne pomoči, ko ni sreče z lovom, ko je zunaj skoraj pol leta dolga polarna noč, ko kdo zbolí ali se izgubi v ledeni pokrajini.

Dežela je samostojna, s svojim parlamentom, a pod pokroviteljstvom kralje-

vine Danske. Naselja so na jugozahodni obali otoka, kjer severni Atlantik le redko zamrzne in je vse leto prevozen za ladje. Ladijski promet je, poleg letalskega, edina povezava med naselbinami. Zato sta najpomembnejši stavbi v naseljih letališče in skladišče nafte. Cest na otoku ni, zato ljudje uporabljajo kot kopensko prevozno sredstvo motorne sani in sani s pasjo vprego.

Vzhodni del otoka ni naseljen in so ga leta 1974 spremenili v največji nacionalni park. Skoraj 1 milijon km² arktične divjine je pravzaprav darilo kraljevine Danske človeštvu in je nedotaknjena naravna divjina, globalna redkost. Na celotni vzhodni obali sta samo 2 meteorološki postaji z minimalno posadko. Dvakrat na leto vzhodno obalo pregleda obalna straža. S pasjo vprego jo prevozi jo od juga otoka do severa in ugotavlja spremembe in beležijo dogodke. Tak kontrolni obhod traja 4 mesece in je resen podvig za udeležence, za vojake kot tudi za pse. Je nekakšen zrelostni izpit za vojake – rekrute.

Nenadomestljiva pasja vprega

Psi so grenlandske vprežne živali, ki jih Inuiti nadvse cenijo. Že dvajset let ne dovolijo na otok pripeljati nobenega drugega psa, da se avtohtoni psi ne bi sparili z njimi. Samo severnjaški avtohtoni psi z Grenlandije so zanje pravi pomočniki. So divji, izjemno vztrajni in potrpežljivi, vzrejeni predvsem za vleko sani in za pomoč pri lovu. Predvsem so nepogrešljivi pri lovu na belega polarnega (severnega) medveda. Priznavajo samo enega gospodarja in natančno vedo, kdo jih hrani in kdo jih vzgaja, nemalo-

Nekaj ur po obilnem obroku psi niso opravilno sposobni; samo leno poležavajo in prebavljajo.

krat žal tudi z bičem. Večinoma so križani z volkovi in so nekakšni »delovni konji« tistih krajev in nikakršni hišni ljubljenci. Med seboj se neprestano borijo za svoj socialni položaj in delovno mesto v krdelu. Kadar se spopadejo, se ogrizejo do krvi in če ne posreduje vodnik pasje vprege, tudi do smrti. Pozimi jih po napornem delu, enkrat na dan, hranijo z zmrznjenimi ribami in surovim zmrznjenim mesom, poleti pa dobijo hrano le na vsake tri do štiri dni. Poleti namreč več mesecev preležijo priklenjeni na verigo in za preživetje potrebujejo v glavnem samo dovolj vode. Pozimi si tekočino priskrbijo s hlastanjem snega kar med tekom, ko vlečejo sani. Kadar niso vpreženi v sani, so priklenjeni na verigo, vsak posebej, da se ne pokoljejo

in da je mir. Ponoči začne včasih iz neznanega vzroka kateri od psov zavijati; takoj se mu pridruži ves zbor preostalih psov, ki jih je bilo v našem taboru kakih 60–70. Taka glasba je pravzaprav posebnost daljnega severa, ki pa je po mesecu življenja s temi psi niti ne slišiš več in postane nekakšna vsakdanja zvočna kulisa dežele.

Grenlandski psi se najboljše počutijo pri temperaturi –15 °C Celzija. Če je topleje, se pretirano »potijo« skozi gobec in je njihova delovna storilnost menda manjša. Nenadomestljivi so pri povezavi med naselbinami in seveda tudi pri lovu. Tudi sam sem se prepričal, da so skromni in delovni, v njih je še čutiti pravi volčji temperament. Ubogajo vodnika, ki sedi na saneh in jih na poti usmerja z besedami: *ididii* pomeni levo, *juh* desno, *nit* stoj, *haa* pa naprej. Če takoj ne slišijo in ne ubogajo, je pri roki šest metrov dolg usnjen bič s kratkim ročajem, ki neubogljivega psa v tropu nezmotljivo in skeleče doseže ter opomni, kakšna je njegova dolžnost. Glede na težo tovora v sani vprežejo od 10 do 15 psov, ki so za razliko od kanadske vprege, kjer so psi vpreženi v vrsti, drug za drugim, grenlandski vpreženi pahljačasto pred sanmi. Na povelje »haa«! se psi nestrpno in lajajoče poženejo po snegu in sani letijo pod večšim vodstvom izkušenega vodnika po belih poljanah, da veter brije okoli nezaščitenega nosu slovenskega lovca. To je tudi edini kos telesa, kjer koža ni zaščitena pred ostrim vetrom in mrazom.

Zanimivo je, da tudi s prihodom motornih sani ni pomembnost psov nič manjša, saj še najbolj vneti zagovorniki motorizacije s težkim srcem, pa vendar,

Najzanesljivejše prevozno sredstvo po beli brezkončnosti je dobro uigrana pasja vprega z večim vodnikom.

priznavajo, da se motorji radi pokvarijo, da so motorne sani drage, da so »kar naprej žejne«, kar tudi precej stane, da v snežnem metežu ne znajo same domov in da jih v skrajni sili tudi ni mogoče pojesti.

Redkobesedni, gostoljubni in prijazni

V stoletjih so se Inuiti dobro prilagodili na ledeni mraz. Življenje v samoti jih je naredilo tihe, samozavestne, samostojne in gostoljubne. So nizke postave, črnih las, mongolskih ličnic in oči ter prijaznega nasmeha. Zaradi težkih življenjskih razmer, predvsem mraza, vetra in sonca, se jim koža obraza hitro postara in zato so videti vsi precej starejši, kot so v resnici. Samo otroci so lepi in nasmejani, z gladko in napeto kožo, pošev-

Tradicionalna prehrana domačinov je meso severnih jelenov, mrožev, moškatnega goveda, tjulnjev in arktičnih ptic. Poleti, ko sonce za kratek čas stopi zemljo, na površju na hitro zraste jagodičje, kar popestri njihov izrazito mesni jedilnik. Potem pa se ponovno začne zima in pokrajina ostane ukleščena v ledeni objem do drugega poletja. Živijo od lova. Izraz »star« pomeni pri njih človeka, ki ni več sposoben za lov ali za hitro hojo med nomadskimi selitvami. Pomeni le lačna usta, človeka, ki ga je treba hraniti. Včasih je tak človek razdelil svoje pičlo premoženje med člane skupnosti, vključno z obleko, ki jo je imel na sebi, in nag stopil v led in mraz. V takem obrednem samomoru je umrl že v nekaj sekundah in svoj prostor ter hrano odstopil mlajšim. Prav dosti časa za žalost in bolečino ob izgubi drage osebe

organizator našega lova, domačin, doma iz 150 km oddaljenega naselja; pravi Inuit torej. Potem so bili še vodniki psov in lastniki sani, tudi Inuiti. Povedali so nam, da je letos izredno malo snega, da pa nas to ne bo oviralo pri lovu. Tudi vremenska napoved za naslednji teden je bila ugodna; jasno in sončno vreme, relativno toplo bo, okoli -25°C . Rahlo poslabšanje z rahlo ohladitvijo je bilo napovedano le proti koncu tedna, ampak ne pod -38°C , predvidoma brez vetra in snežnih viharjev. Torej super, kaj bi sploh še hoteli več!

Domačini so nam razdelili hlače in površnike iz tjulnjeve kože, dobili smo še z debelim filcem podložene visoke škornje, kapo iz pasje kože, volnene podrokavice in rokavice iz tjulnjeve kože. Tako oblečenim nam mraz ni več mogel do živega. Seveda je bilo naše gibanje omejeno in tako oblečeni nismo bili pripravljeni za kakšne hitre aktivnosti. Neprijetno in skrajno zoprno je, ko se spotiš, kajti z vlažnim perilom na koži je življenje v takem mrazu zelo nelagodno, celo nevarno. Poslušali smo predavanje o preživetju na tej celini in o njihovem načinu ter pravilih lova. Potem smo povečerjali naše slovenske dobrote, kar nam jih je še ostalo od doma, in se spomnili na tople domače ognjišče.

Naslednje jutro smo se zbudili v toplem hotelu in skozi okno opazovali z bleščečim soncem obsijano mrzlo, zasneženo, v led okovano pokrajino, posejano z živobarvnimi montažnimi stavbami okoli letališča. Odhod je bil napovedan za 10. uro. V edini trgovini v naselju, kjer lahko kupiš prav vse, od kruha pa do različnih pušk, smo nabavili dva zaboja piva, »da si bomo v taboru lažje pripovedovali lovske dogodke minulega dne«. Ko smo zaboja prinesli do sani, ki so nas čakale pred naseljem, je bilo pivo v steklenicah že zmrznjeno in strah nas je bilo, da bo led celo odčepil steklenice. Šele tedaj smo počasi začeli le dojemati, kakšen mraz nas, dobro oblečene in zaščitene, obdaja; kljub lepemu sončnemu in brezvetrnemu vremenu.

Vsakemu so dodelili sani s pasjo vprego in vodnika in potem je šlo v diru po zamrznjeni reki v snežno divjino. Sani so se začele prehitevati in kmalu smo lahko ugotovili, kateri vodnik ima najboljše uigran in ubogljiv pasji trop. Vodniki so pse vodili z glasnimi ukazi: »juh – desno, ididi – levo«; psi pa so jih ubogali ali pa tudi ne. V takem primeru se je oglašil 6 m dolg bič, ki so ga psi veliko bolj spoštovali kot pa glasne besedne ukaze ...

V vpregi je bilo do 15 živali in ves trop na pol divjih severnjaških psov vleče v diru sani s prtljago in živo

Led na jezeru je bil debel dober meter in vsak dan smo vanj vrtali luknje, da smo prišli do vode.

no navzgor potegnjenimi, kot oglje črnimi očmi. Inuiti so prijazni in ustrezljivi, tudi med seboj, redkobesedni, zelo gostoljubni in neverjetno delavni. Samo 17 % prebivalcev ni rojenih na Grenlandiji in na s snegom in ledom pokritem otoku delajo samo občasno, po nekaj mesecev. Inuiti imajo staro kulturno dediščino, ogromno naravne prvine in v optimizmu tudi v razmišljanju in pri delu.

Kruta in ne radodarna narava domačinom dejansko ne nudi mnogo. Prej jim stvari vzame, kot pa da bi jih obdarila s čim toplim, kot se to zgodi v drugih krajih, kjer ni večnega ledu, vetra in mraza.

Na Grenlandiji tudi ni dreves in ne drv za kurjavo! Dokler ni bilo nafte, tudi ni bilo elektrike in za kuho so uporabljali le kitovo olje in tjulnjevo mast.

niso imeli, ker se je nadaljeval boj vsakega za vsakdanje preživetje ...

Na lov s sanmi in pasjo vprego

Ob pristanku na letališču v Kangerlussuagu nas je sprejel mraz; -25°C . Nič posebnega za domačine in za tisti letni čas, za nas pa ... Poleti, navadno konec julija in v začetku avgusta, je nekoliko topleje, takrat živo srebro poskoči na plus 10 stopinj, kakšno toplo in sončno poletno popoldne pa namerijo celo od 15 do 20 stopinj. Sveže, mar ne!?

Na zasneženem in s soncem obsijanem letališču nas je poleg mraza pričakal Hans, po rodu Danec, ki je skrbel za prevajanje, in Matias, ki je bil vodja in

posadko najmanj dveh potnikov z neverjetno hitrostjo. Seveda med tekom izpuščajo psi tudi iztrebke, ki še posebno smrdijo, če so prejšnji dan pse hranili z ribami.

Po nekaj urah našega dira po brezkončni, nenaseljeni zasneženi in ledeno mrzli pokrajini sta prvo veselje in zanimanje po nečem novem začela v nas zamirati; prevladovati je začel občutek strahu, samote in mraza, ki nam je kljub dobri obleki nezadržno prihajal vse globlje pod kožo. Tudi neprestano premetavanje in lovljenje ravnotežja med različno dolgimi skoki s sanmi na neravnem terenu in poleti tudi prek skal človeka dodobra utruja in »zlakotni«. Marsikdaj so morale sani počakati, da se je izpadli potnik pobral s tal, pritekel nazaj do sani, spet skočil nanje in dirka se je nadaljevala. Zato nam je zelo prav prišel kratek postanek, ki so nam ga namenili za čaj, pecivo in čokolado, da smo si spet nabrali novih moči. Ko so se zbrale vse sani in njihovi »prerukani« člani posadke, smo si šele lahko izmenjali svoje občutke o novih doživetjih. Najbolj je trpel Matiček. Šele pred nedavnim se je vrnil iz bolnišnice, kjer so ga zdravili zaradi pretresa možganov, ki

Šotor, naše edino zatočišče pred neizprosno naravo, ki pa je tretji dan našega bivanja zagorel.

obrazu in z obema rokama na svojem križu, s stisnjenimi zobmi izjavil, da je bila vožnja odlična in da se počuti kot vreča krompirja, ki jo je premetavalo sem ter tja.

V lovskem taboru

Tabor so sestavljali lesena koča in dva šotora, postavljen pa je bil v samoti ob zamrznjenem jezeru. Vrata koče niso bila zaklenjena; koča je bila odprta in gostoljubna za vsakogar, ki bi prišel mimo. Inuiti na splošno nimajo ključavnic na vratih svojih skromnih bivališč in vsak mimoidoč, še posebno popotnik v stiski, je vedno dobrodošel v njihovem skromnem, za vsakega gostoljubnem bivališču. Pravijo, da imajo vrata brez ključavnic za primer, če te preganja polarni medved; če bežiš pred njim, stečeš na varno, v prvo kočo. Verjetno takrat ni pravi čas za trkanje na vrata in pojasnjevanje, po kaj si prišel.

V naslednjih dneh smo se z vodo oskrbovali iz jezera, pokritega z več kot meter debelim ledom, v katerega smo s svedrom za vrtanje ledu narediti luknjo – vodnjak. Ko smo zajeli potrebno količino vode iz jezera, so domačini luknjo takoj pokrili z živalskimi kožami, da ni ponovno popolnoma zamrznila.

V šotoru smo imeli majhen gorilnik na kerozin, ki je sicer oddajal nekaj toplote, pa vseeno ne dovolj, da bi se odtajalo naše pivo, ki smo ga imeli spravljenega na tleh pod mizo. Če smo hoteli piti pivo, smo ga morali za nekaj časa postaviti na mizo, ki je bila od tal dvignjena in tam je bilo že toliko toplo, da je pivo iz trdnega počasi le prešlo v tekoče agregatno stanje.

Tople spalne vreče, puhovke s 1000 g

puha, so zadrževale našo lastno toploto in noč bi minila v zasluženem in spokojnem spanju dokaj prijetno, če Janko, naš najbolj prijazen član odprave, ne bi neprizanesljivo in neprestano gromko smrčal. Slišali ga niso samo v sosednjem šotoru, slišalo se ga je tudi na vrh gore, ki je varovala naš tabor pred divjimi vetrovi s severa in je bila k sreči brez debelega snežnega pokrivala, ki bi nam grozilo z zasutjem in plazovi. Nedvomno bi vzvalovalo tudi globoko vodovje jezera, če to ne bi bilo tako na debelo zamrznjeno. Našega Janka je bilo slišati povsod in mogoče je bil to vzrok, da je eden od psov, priklenjen v bližini našega tabora, začel neusmiljeno zavijati, kot bi prosil za tišino po deseti uri zvečer, potem pa so se mu pridružili še vsi drugi. To je bil zbor, sestavljen iz 70 do 80 pasjih izvajalcev in nihče ni želel zaostajati za drugim. Šele taka nočna glasba je za nekaj časa preglasila Jankov »solo« nočni nastop. A je kmalu zatem nemoteno nadaljeval z neslutnimi globinami svojih tonov, ki so prihajali iz njegovega obilnega trupa. »Grozno,« sem pomislil, »še najmanj šest takih noči, preden se bomo lahko v miru naspali!«

Jutro nas je prijazno pozdravilo s svojo spokojno tišino in kristalno čistostjo. Janko je bil namreč že nekaj časa buden pred šotorom. Zrak je bil leden, vidljivost odlična in okoli nas je bila hribovita pokrajina, ki se je na koncu jezera dvigala v od vetra spihane gole gorske vrhove, štrleče proti modremu nebu. Na odprtih, nezaščitenih ravninskih delih, med ogromnimi granitnimi skladi, kjer viharji in divji veter spihajo ves sneg, stojijo redke posušene trave in poleti rastoče jagodičje, ki nudijo moškatnemu govedu borno hrano. V daljavi, za na-

Prijazen domorodec, ki ve, kako se je treba postaviti pred kamero.

ga je doživel pri pripravi na svetovno zdravniško smučarsko tekmovanje. Potolažili smo ga, »da se klin s klinom zbija« in pot nadaljevali prek hribov, dolin in zamrznjenih jezer do našega tabora, ki bo naš dom naslednji teden. Visoki Drago, najvišji fant med nami, je zviti v dve gubi, z izrazom bolečine na

Brez higiene, pa naj bo še tako primitivna, tudi na daljnem severu ne gre.

šimi hrbti, se sivkaste gmote večnega ledu največjega ledenika stikajo z modrim nebom. Vse naokoli sta mraz in večna tišina. Kako majhnega in nebogljenega sem se počutil in obenem sem bil vesel, da sem bil v družbi izkušenih domačinov, ki so skrbeli zame!

Zjutraj smo se v dveh skupinah odpravili na lov na moškatno govedo; vsak s svojim vodnikom in pasjo vprego. Psi, ki so tisti dan grozno smrdeli, ker so jih prejšnji dan hranili z zmrznjenimi ribami, so vlekli sani v hribe tudi po terenu, kjer je veter spihal snežno podlago, ali pa kar skozi visoko borovničevje, kamor koli jih je vodil njihov vodnik. S svojim nezmotljivim vohom in vidom opozorijo lovca na vsako prisotnost divjadi.

In ko smo jih tako opazovali, smo kmalu na levem bregu opazili trop velikih živali, ki so se pasle pod vrhom gore. Kakih dvajset živali je bilo skupaj. Daleč so bile in verjetno jih nismo motili preveč, zato smo se ustavili za kupom skal in z daljnogledom poskušali ugotoviti, če je v skupini kakšen star samec, lep primerek moškatega goveda. Enega od vodnikov smo pustili pri saneh, drugi pa smo se odpravili zalezovat divjad. Želeli smo se jim čim bolj približati in jih posneti s filmsko kamero. Ni bilo lahko dolgo hoditi in se previdno plaziti z vso arktično opremo na sebi, ne da bi se spotil. In ko si moker, te mrzel pot neprijetno hladi; počasi čutiš, kako se pot na tvojem hrbtu spreminja v led. Pomembno je, da se takrat hitro preoblečeš v kaj suhega; vsaj mi, Evropejci, imamo radi take razvade. Toda pravi lov

je že taka stvar, da nobena divjad ne pride kar sama k lovcu, ampak se mora lovec sam in vešče priplaziti do nje!

Značilna severnjaška divjad

Samec moškatega grenlandskega goveda (bik) je do 300 kg težka žival, pokrita s 60 cm dolgo dlako, ki mu sega vse do tal in ga varuje pred mrazom pa tudi pred ostrimi zobmi zveri. Kaliber, ki je zapovedan pri lovu na to divjad, mora biti močan, vsaj 8 x 64 ali močnejši, da prebije debelo dlako živalim, ki so neverjetno podobne izumrlim mamutom brez rilcev. Po strelu preostale živali iz tropa stečejo kakih 100 m naprej, se ustavijo in zvedavo opazujejo dogajanje za seboj. Tu ni dreves ali drugega kritja,

vodnik psos spusti nad take ostanke svoj trop psos in v živo smo videli, kako hitro, kot krdelo volkov, pospravijo plen. Po dveh minutah divjega, grozečega renčanja, šavsanja in pokanja kosti pod močnimi čeljustmi, ko smo ob pogledu na krdelo psos od strahu oledenevali, so od vseh ostankov ostale samo še bele, do čistega obglodane kosti, poleg njih pa krvavi, zadovoljno se oblizujoči pasji gobci. Vsak pes se je v boju za svoj obstanek in čim boljše počutje trudil, da bi si v najkrajšem času priboril in pogoltnil čim več mesa. Zato je s svojimi, na vse navajenimi zobmi, šavsnil po mesu, ga grobo in hitro trgal, brez žvečenja goltal in v drugem hipu že šavsnil po naslednjem zalogaju. Brez grizenja skušajo v čim krajšem času spraviti vase čim več nujno potrebnih beljakovin, ki

Foto: FOTO SPRING

Moškatno govedo, tako neverjetno podobno že zdavnaj izumrlemu mamutu ...

zato jih po strelu lahko še dolgo spremljamo, nemalokrat lahko ponovno poiščemo in uplenimo naslednjo trofejno žival v istem tropu.

Moškatega goveda (*Ovibos moschiferus*) je zdaj na tem delu Grenlandije spet veliko, saj poleg človeka nimajo resnejših naravnih sovražnikov, pa tudi zato, ker tod ni veliko volkov in medvedov. Tudi hrane je na tem, bolj suhem delu Grenlandije več kot na severu. Tod nikoli ne pade veliko snega in si travo in robidovje lahko s parklji sprednjih nog izbrskajo izpod snežne odeje.

Ko je žival enkrat uplenjena, jo domačini takoj iztrebijo in meso hitro razrežejo na uporabno velike kose, kajti drugače meso zmrzne v kot kamen trdo gmoto in ga ni mogoče uporabiti. To naložijo na sani; na kraju odstrela ostane le skelet, koža in drobovina. Včasih

jim bodo zagotavljale boljše možnosti za življenje med nevarnimi istovrstnimi tekmeci.

Na zaledenelih, strmih in zasneženih pobočjih gora, ki so se spuščala v korita z debelim ledom pokritih jezer, po katerih smo se v sončni bleščavi vozili na saneh s pasjo vprego, smo tisti dan lovili snežne jerebice (*Lagopus lagopus*). Domačini so nam posodili svoje puške šibrenice, ki so bile častitljive starosti in so doživele že marsikaj, le tega ne, da bi jih kdo kdaj koli namazal z oljem ali mastjo. Pri nas bi jih bil vesel vsak zbiralec starega orožja, a hkrati razočaran nad njihovo slabo vzdrževanostjo. Očitno imajo tam orožje za lov, ne pa za ponašanje z njim ali za čiščenje! Lov na snežne jerebice je izredno prijeten, naporena je le hoja v breg in potem nevaren sestop po strmi brežini zaradi vseh tuj-

njevih kož, ki smo jih imeli oblečene na sebi. Zopet so se izkazali domačini s svojim odličnim vidom, ko so že na daleč opazili letečo kito jerebic ali ko so videli njihovo premikanje med skalovjem v snegu ali pa njihovo rdečo obrv nad očesom, saj je vse drugo na jerebici belo kot sneg okoli njih.

Lovna divjad na tistem delu Grenlandije sta še snežni zajec (*Lepus timidus*) in snežna lisica (*Alopex lagopus*), ki pa je tudi tam predvsem zvita in jo le redko kdo lahko upleni.

Domačini zelo radi streljajo krokarje (*Corvus corax*), ki pa natančno vedo, kako daleč sežejo lovske šibre! In če kakšen lovski »krompirjevec« kakšnega slučajno le upleni, kar je res zelo redek primer, mu štejejo to kot velik lovski plen. Ker je krokar tudi na Grenlandiji izredno previdna ptica, bivališča obleta v varni razdalji in zelo za kratek čas, je bila na vsakem vogalu kože prislonjena šibrovka ali malokalibrska puška

čarobni svetli plamen naelektrenih delcev, ki jih sonce ves čas pošilja v vesolje. Čudežna svetloba in nebo, posejano z milijoni zvezd, mi bosta večno ostala v spominu kot nekaj nezemeljskega!

Mraz smo kar dobro prenašali, navedli smo se celo na temperaturo -25°C podnevi. Nekega jasnega in svetlega jutra, ko je naš Vasilij prvi vstal in huronsko oznanil, da termometer kaže rekordnih -36 stopinj, smo vsi vedeli, da bomo od zdaj znali še bolj ceniti naše toplo morje tudi, ko bo imelo samo tistih svojih ubogih 22 stopinj! Savna vendar!

Predzadnji dan našega lova se je dopoldne ozračje naenkrat ogrelo in imel sem občutek, da me je prav prijazno obšla pomlad. Prijatelj Dušan, ki živi z naravo in je tudi po svoji službeni dolžnosti vsak dan v naravi, je povedal, da je zgodaj zjutraj videl jate ptic, ki so letele nad našim taborom. Mogoče pa bo le konec tega mraza! Na nebu so se pokazali oblaki in topel veter je naraščal bolj

modrem nebu. Zdelo se mi je, kot da bi se nam prijazna Grenlandija hotela pokazati v vseh svojih oblikah od sončnega mraza do orkanskega prihoda toplih pomladnih sapic ...

Ledenik

Nekega jutra smo se odločili, da si od blizu ogledamo največji ledenik na zemeljski severni polobli, ki je skupek večnega ledu, dokler se ne priplazi do morja. Od našega tabora je bil njegov jezik oddaljen le nekaj ur vožnje s sanmi. Dan je bil temačen in težki sivi oblaki so se podili nizko nad našimi glavami. Ogromne mase večnega ledu so bile več deset metrov visoko nagrmadene nad nami, ko smo stali na moreni, kjer se je ledenik končeval in kjer se je led spremenil v vodo. Na moreni so kot za spomin na ledeni in mrzli, pa še vedno živi led ostali le umazani in nagrmadeni kupi ogromnih, mrtvih in ledeno hladnih skal. Pred to naravno ogromnostjo smo se vsi počutili strašno majhne, neobgljene in prestrašene, kot majhni pajkci, zavedajoč se svoje nepomembnosti v tej obširnosti večnega ledu, ki ni bil nikoli mrtev in ki v sebi hrani vso zgodovino naše preteklosti. V daljavi se je nebo dotikalo s snegom prekritega ledu, ki je skozi snežno plast kazal svojo mrzlo zeleno, ubijajočo, zahrbtno barvo ledu. Vsa pokrajina je bila videti mrtva in tiha. Zadržal sem, da se je med nami pojavilo spoštovanje do veličine narave in občutek majhnosti človeka.

To je največji ledenik na severni polobli. Ledena plast je debela do 3,5 km in led je star že okrog 250.000 let. Ko se na svojem potovanju priplazi do morja, se tamkaj stopi in pri tem nastane vsak dan toliko sladke vode, kot je npr. porabi mesto New York vse leto. Pri taljenju ledu se sprošča kisik, ki je verjetno še iz časa Kristusa ali iz obdobja, ko so živeli mamuti ... ali pa morda še od prej. Spoštovanja vreden občutek!

In ko danes to pišem, v kratkih rokavih sedim na vročem soncu, se s prijetnimi občutki spominjam domačinov s hladnega Severa, ki vztrajajo v svoji tako neprijazni in kruti deželi. Spoštujem njihovo odločitev, da za vedno ostanejo tam, kjer so se rodili, da tamkaj vzgajajo svoje otroke v njihovem tradicionalnem načinu življenja, vztrajajo v mrzli naravi in da nadaljujejo svojo bogato kulturo lova, vzgoje psov in negujejo svojo prijazno gostoljubnost. Zavedam se, da je moje življenje bistveno lažje od njihovega in to me utrjuje v potrebni skromnosti in spoštovanju vsega drugačnega.

Živo Bobič

Vse foto: Ž. Bobič

Ta ogromna morena ni nekaj statičnega, ampak je neprestano premikajoča se gmota.

domorodcev. Če se je kakšen črn ptič le neprevidno in preblizu spustil na tla, da bi izmaknil kos mesa, ki je ostal po razkosavanju divjadi, je bil vedno pri roki kos zarjavelega orožja, ki pa je, začuda, neverjetno natančno zadel cilj.

Vsak dan smo hodili zjutraj na lov in se šele zvečer, za večerjo, vračali nazaj. Že prvi dan si je vsak izbral svojo skodelico za čaj ali kavo in jo potem obdržal vse do zadnjega dne. Lahko jo je pomival ali pa ne, kot je pač sam hotel. Vode tako ali tako ni bilo nikjer veliko – v tekočem stanju namreč ...

Ponoči smo lahko občudovali severni polarni sij na nočnem nebu in s strahom gledali, ko je temno noč razsvetljeval

in bolj, dokler ni dosegel orkanskih razsežnosti. Ne po toploti, ampak po moči. Prevračal je vse, kar ni bilo privezano. Še sani so privezali, da jih ni odpihnilo po jezeru na drugo stran. Psi pa so se zvili v klobčič, se pritisnili k tlorisu in potisnili smrčke pod rep. Počasi jih je pokrnil sneg in le majhni grički so dali slutiti, kje ležijo pod snežno odejo.

Ponoči je vihar še nesramno stopnjeval svojo moč in večkrat smo se že zbal, da nas bo skupaj s šotorom odpihnilo na vrh gore, ki se je dvigala za taborom. Toda tudi vihar je minil in s seboj odnesel sneg z jezera, ki se je zjutraj pred nami lesketal v smaragdno zeleni barvi mrzlega ledu in se ogledoval v sinje

Na kratko iz tujega tiska ...

Rusija: Raziskovalec sibirskeskega oddelka Ruske akademije znanosti A. Pshennikov je proučeval prehranske navade snežnih zajcev. Ti namreč pozimi povzročajo velike škode na mladem drevju zaradi glodanja skorje – lubja. Če so drevesca tanjša, lahko, podobno kot bobri, preglodajo cela stebelca, zaradi česar drevesce pade. Drevo potem do konca oglodajo. Najprej oglodajo stebelca in veje dreves ter grmovja do višine 1 m. Če hrane še vedno primanjkuje, lahko snežni zajci preglodajo mlada drevesa brez, jelš, vrb in macesnov celo do višine 4 m. Ne brez razloga jih torej imenujejo »bobri Sibirije«.

(Jäger, 10/2003)

Rusija: V narodnem parku Okski so doslej izpustili v divjino 50 zobrov. Svetovni sklad za varstvo živali (WWF) je načrtoval, naj bi se število v divjini živečih zobrov do leta 2005 povečalo na 200 živali. Kot vse kaže, pa bo zastavljeni cilj težko doseči zaradi izrednega pritiska nelegalnih odstrelav na črno. Tako so v zadnjih treh letih zabeležili kar 23 ilegalno uplenjenih zobrov na tem območju.

(Jäger, 10/2003)

Francija: V septembru lani so v območju Poitou-Charentes, ki leži na zahodu te države, našli kar 230 mrtvih domačih ovc. Povzročitelji pa niso bili volkovi, temveč divji prašiči! Seveda so se lovci na zahtevo rejcev drobnice takoj odzvali in na več skupnih lovih uspeli upleniti 150 divjih prašičev. Po lovskem pritisku so se škode na drobnici prenehale.

(Jäger, 10/2003)

Evropa: Nekaj informacij o številčnosti muflonov v nekaterih evropskih državah in deželah: Češka - 20.000; Nemčija - 19.000; Madžarska - 10.600; Avstrija - 7.500; Slovaška - 7.000; Bolgarija - 6.100; Italija - 4.000; Španija - 3.400; Hrvaška - 3.000; Sardinija - 2.500; Slovenija - 2.500; Poljska - 2.000; Srbija - 1.600; Rusija in nekdanje države SZ - 1.500; Korzika - 800; Romunija - 600; Nizozemska (obore) - 400; Švica - 200; Luxemburg - 200; Norveška - 100;

Foto: M. Rovšek – Diana
V Evropi živi največ muflonov na Češkem.

Švedska - 100; Bosna in Hercegovina - 100.

(Pirsch, 21/2003)

ZDA: Legendarni rock kitarist Ted Nugent se je izkazal z doslej neznanimi lastnostmi. Napisal je knjigo z naslovom Kill it and grill it, kar bi v prevodu pomenilo »Upleni in speci«! Knjiga združuje opise njegovih lovskih doživetij s kuharskimi recepti priprave mesa uplenjene divjadi. Kdor želi torej zvedeti, kako je avtor zalezel, uplenil, razkosal in pripravil kafrskega bivola, naj si priskrbi omenjeno knjigo, ki je dostopna na angleško govorečem tržišču.

(Jäger, 10/2003)

Mongolija: Projekt ponovnega naseljevanja divjih konj Przewalski v Mongoliji, ki ga izvajata nemška znanstvenika, je zaradi velike številčnosti volkov ogrožen. Ameriški znanstveniki ugotavljajo, da sta edini vrsti plenilcev, ki resnično ogrožata divje konje, puma in volk. Težava nastaja, ker so divji konji Przewalski, ki jih uporabljajo za ponovni izpust v naravo, vzgojeni v umetnih razmerah in zato ne prepoznavajo več svojih naravnih sovražnikov ter nimajo več razvitih obrambnih mehanizmov proti njim. Projekt ponovne nase-

litve teh konj sedaj izvajajo prek prilagoditvenih obor, kjer divje konje »šolajo« za življenje v naravi s pomočjo psov pasme Border - Collie. Ta pasma ovčarskih psov pri svojem delu namreč deluje podobno neslišno kot volkovi.

(Jäger, 10/2003)

Slovaška: 5. 9. 2003 je bil v Nitri uradno odprt nov Srednjeevropski inštitut za ekologijo divjih živali. Omenjeni inštitut naj bi bil tudi nekakšna krovna organizacija drugih raziskovalnih institucij, ki se ukvarjajo z ekologijo divjih živali in gospodarjenjem z njimi ter njihovim naravnim okoljem. Med glavne naloge inštituta ne sodijo samo praktično naravnane raziskave in priprava konkretnih konceptov načinov gospodarjenja v določenih okoljih, temveč tudi posredovanje vseh dostopnih informacij zainteresiranim strankam. Ena glavnih ciljnih skupin so seveda lovci. Velika prednost inštituta naj bi bile mednarodne povezave z zelo tesnimi stiki v različnih državah Evrope. To je potrdilo tudi samo odprtje inštituta, katerega se je samo iz Avstrije udeležilo prek 100 gostov. Poleg njih so bili prisotni tudi gostje iz Češke, Nemčije, Madžarske in seveda Slovaške.

(Weidwerk, 11/2003)

Švica: Kot kažejo statistični podatki, se v tej državi povečuje zlasti številčnost divjih prašičev in vodne perjadi. Tako so v Švici v letu 2000 uplenili 4.063 divjih prašičev, leto pozneje 4.690 in v letu 2002 6.327 divjih prašičev. V letu 2002 so uplenili tudi 6.757 glav jelenjadi, 16.533 gamsov, 42.778 glav srnjadi, 1.157 kozorogov, 7.183 svizcev, 11.168 lisic, 5.671 jazbecev. Odstrel vodne perjadi se je v zadnjih 15 letih zmanjšal za 65 % na 9.436 živali, čeprav se je v tem obdobju številčnost povečala za približno 25 %. Zahvaljujoč prizadevanjem po čistejših vodah naj bi se prehranska ponudba v švicarskih rekah in ob njih bistveno povečala, posledica česar je večanje številčnosti vodnih ptic.

(Pirsch, 20/2003)

Romunija: Svizce so v romunske Karpate naselili pred 25 leti. Kljub številnim naravnim sovražnikom (planinski orel, lisica, volk, ris) se je številčnost teh živali zelo povečala. Tako so pri štetju, ki so ga opravili lani spomladi, našli kar 16.000 svizcev.

(Der Anblick, 11/2003)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Tema je začela že z vso močjo pritiskati po zapuščeni košenici, ki je mejila na stare hrastove gozdove, ko se je skušal udobneje zlekniti v klop na visoki, iz težkih brun grajeni preži. Pod njim se je nebo, na katerem je pravkar vzšel mesec, odsevalo od sicer blatne kaluže, skrite pogledu naključnega mimoidočega, med brini, ki so začeli pogumno gnati po nekdanj košeni senožeti. Nedaleč od tam, lepo viden za nekoga, ki bi sedel na preži, so lovci uredili krmišče za divjad in videti je bilo pogosto obiskano, vsaj po steptani zemlji sodeč, medtem ko je drugod porjavela, nepokošena trava kot blazina prekrivala ravan.

Globoka tišina ga je obdajala. Le tu in tam odpadel list, ki je buril njegove čute, ki so bili po dvanajstih dneh čakanja na starega ščetinarja napeti kakor struna. Zamižal je, kot ga je učil star lovec, da bi ušesom pustil več pozornosti in se prepustil toku misli. Misli in prizori so se mu začeli prikazovati. Pozna jih vsak lovec, ki je bil kdaj na nočnem čakanju, ko je sam s svojimi

gozdu velikokrat in najlažje otresel bremen dela in norega utripa mesta. Včasih se je moral nasmejati sam pri sebi, ko ga je preganjal občutek krivde, da je vsa bremena vsakdanjika raztresel po gozdu. »Mar ni tudi to onesnaževanje«, si je dejal »in ali ni tudi to izkoriščanje narave«. Prepošten je bil do gozdov in travnikov, zato ga je tolikokrat bolelo, ko je naletel na globoke rane, ki jih je naravi zadala človeška roka.

Dvanajsto noč je ždel v gozdu in čakal starega merjasca, do katerega je kljub svojemu poštenju vodil posebne račune. Dober mesec je bilo, odkar sta se srečala in takrat mu je zadal hud udarec.

Tisto nedeljo, prejšnji mesec, je vreme kazalo, da bodo lovci lahko izpeljali uspešen pogon na divje prašiče. Kot strasten lovec in vodnik psa se ga je udeležil tudi sam s svojo psičko istrijanko, ki je v svojem četrtem letu starosti ravno začela kazati, kar mora pokazati dober lovski pes. Pogon so izpeljali po grabnih in goščavah, ki jih skrivajo bližnji hrastovi gozdovi. Večkrat so se že oglasili psi, kadar so iz

melo. Za trenutek. Potem pa je v gošči zahreščalo, kot bi se skoznj po dal vlak. Psi so ponovno zatulili, vendar tokrat šibkeje in opaziti je bilo mogoče, da so se pognali za bežečo zverjo. Naenkrat je nekoliko nižje od mesta, kjer je stal on, na plan izstopil mogočen merjasec in za trenutek obstal. Ob mogočni podobi so mu kolena nehote kleknili, saj podzavest ni vedela, ali naj beži ali se brani. Povesil je puško in gledal. Merjasec je stal mirno in mu gledal nasproti, kot bi hotel oceniti nasprotnika. Ne, gledal ga je, kot bi ga poznal. Nekaj trenutkov nepremično. Nikoli ne bo pozabil tistega pogleda. Prediral ga je kot kopje ter ga prikoval k tlom, kot bi bil ulit iz betona. Nemočen je stal na mestu s povešeno puško in zevajočih ust. Merjasec se je počasi zasukal, ko je slišal, da se mu psi ponovno bližajo, in prav lahkotno stekel v naslednje grmovje. Psi so pritekli na plan, se za trenutek zavrteli na mestu, kjer je stal merjasec, nato pa jadrno ucvrli v smer, kamor je izginil. Še vedno je stal kot vkopan, srce mu je še vedno nabijalo kri v glavo. Šele potem, ko se je vrvež umiril, se je zdrznil in zaprl usta. Takrat pa mu je skozi glavo šinilo kot

puščica: »Ajka!!«

Šele takrat se je zavedel, da je zaslišal v grmovju krik in da njegove psičke ni bilo med psi, ki so pritekli iz gošče. Pot ga je obliil po vsem telesu in zagnal se je v grmovje na kraj, kjer so maloprej izstopili psi in merjasec. Ni mu bilo

mar za nepreahodno robidovje in da mu obleko para na krpice. Odrival ga je od sebe in si pot utiral kar s puškinim kopitom. V skrbi za svojo psičko mu ni bilo mar niti za hlače niti za orožje niti za brazde, ki mu jih je trnje risalo po golih rokah. Kljub hladnemu vremenu mu je pot z lica tekel v sragah in mu močil obleko. Že ko so hlače dobile nerazpoznavno obliko, se mu je uspelo prebiti do kraja, kjer je zgrožen zagledal svojo psičko, ki je ležala v mlaki lastne krvi. Dolg krik je razparal tišino gozda. Sklonil se je k psički in ji dvignil glavico v roke. Prsi so se ji sunkoma dvigale in le še s težavo je zajemala sapo. Roke so se mu tresle in poskušal jo je pobožati čez razparan trebuh. Le z dlanjo je šel čezenj, kot bi ga hotel

TOMAŽ JAMŠEK

Iskal je in bil obsojen

2. nagrada javnega natečaja (2003) za najboljše literarno besedilo z lovsko tematiko

spomini in vtisi proti gluhi in skrivnostni temi gozda.

Še vedno je bil napet od ritma pravkar minulega dne, zato so se mu pred očmi brž prikazali prizori iz njegove službe, pa je trmasto poskušal svoje misli preusmeriti na kaj lepšega, njemu bolj priljubljenega. »Konec koncev«, si je dejal, »jutri sem prost in ravno zaradi sprostitev po delu sem tu. Čeprav me bo verjetno pošteno zabele v hladni noči, pa tudi črnih se bo le stežka prikazal.«

In res. S temo je pritisnil tudi mraz, saj se je december nezadržno bližal božiču. In res je tudi, da se je ravno v

varnega skrivališča pognali urno srno ali pretkano lisico, proti koncu prvega pogona pa so se trije psi zagnali v gosto robido in začeli vročerkvno tuliti in lajati. V goščavi se je vnel oster boj z očitno mogočnim nasprotnikom. Več lovcev je priteklo bližje gošči in jo, pripravljeni na strel, obkolili. Robidje je valovalo kot morje, hrup boja pa je še tako izkušenemu lovcu pognal kri po žilah. Tudi on se je postavil na enega od izhodov iz goščave in s ponosom poslušal svojo pogumno psičko, ki se je zaganjala v neznanega nasprotnika. Dolgo je trajala bitka, naenkrat pa jo je presekla krik in za trenutek je vse obne-

Padel je na kolena pred mrtvim merjascem.

Naslikal Tomaž Jamšek

zakrpati. Psička ga je pogledala in ni umaknila pogleda, kot bi mu hotela nekaj povedati. V njegove oči so privrele solze in skoraj ihteče jo je skušal nagovoriti, kot jo je nagovarjal, kadar se je doma stisnila k njemu. A glas je obtičal v grlu, kot bi ga prijel krč. Psička je še enkrat zazevala z gobčkom, globoko zajela sapo, nato pa se je umirila. Prsi se niso več dvigovale in glavica je omahnila iz njegovih rok. Bilo mu je, kot bi mu zasadili nož v srce in kar zvalil se je vznak ter si z rokami zakril obraz ...

Srhljivi hu-hu zaječi skozi nočno tišino in tudi njemu razpre oči. Dvigne se iz napol ležečega položaja in se razgleda po košenici. Mesec je polno lice kazal že na polovici svojega nočnega pohoda in skoraj z močjo bratranca Sonca stiskal temo tja pod odmaknjene krošnje dreves. S pogledom je poskušal predreti težke sence tam na robu jase. Svoje, od jeseni ogolele veje so stari hrasti stezali visoko po platinastem nebu, da so bile videti kot koščene roke starih čarovnic, ki plešejo hudiču v čast. Sova je še enkrat s svojim krikom naznanila smrtonosni lovski pohod. Nepremične, kot prežeče prikazni so se pod krošnjami oblikovale pojave, toliko bolj strašljive, ker jih čez dan ni bilo

mogoče opaziti. »Le ne pusti se domišljiji«, si je dejal potem, ko so se mu že naježile dlake po hrbtu. Prestati noči v gozdu se marsikomu zdi nepojmljivo, toda on je preveč poznal naravo, da bi se odrekel temu doživetju. »Bati se«, je govoril, »pomeni ne poznati.«

Srh, ki ga je za trenutek spreletel, ga je spomnil na tisoče izrečenih besed v besednih bojih, ko je moral zagovarjati stališče mladega lovca. Venomer je naletel na nestrinjanje in obtoževanje, ker si kot lovec jemlje pravico soditi o življenju in smrti živali. In to ravno on, ki je tako ljubil naravo. Ure in ure je porabil, da bi ljudem dopovedal, kaj pomeni ljubezen do narave. Večkrat neuspešno, saj ljudje ne morejo razumeti, kako lahko »pobijalec« živali ljubi naravo. Pobijalec!? Kdo je pobijalec. On? Kri mu je zavrela vsakič ob takem očitku.

Razburja se, ko v časopisju bere izjave takih in drugačnih naravovarstvenikov. Kot bi hotel skozi časopis odgovoriti avtorju, začne razburjeno razlagati, se nazadnje ozre proti svoji mladi ženi ter ji pridiga, kot bi ona morala kaj ukreniti. »Pa kje vedno najdejo nas?« razlaga mahajoč z rokami. »Seveda, mi ubijamo, nas se vidi, a kje

so drugi ljudje; npr., ko se spomladi kosi trava in pod stroji konča na tisoče živali!? Ni pomembno, kaj, saj umrejo v imenu kakovostnejše pridelave krme, njihovi otroci pa tudi ne morejo brez mleka. Kje je tedaj uboga srnica, ki je ostala brez nog, če je ni dobesedno zmlelo, in uboga ptica s pomečkanim gnezdrom? Kje so takrat, ko pod kolesi izdihne breja srna, ki je želela zagotoviti eno ali dve novi življenji? Ni pomembno, saj vendar brez avtomobila ne moremo. Potem pa začnejo še s tistim »Nazaj k naravi!«. Toda to ne pomeni, da se s kolesom preganjaš gor in dol po gozdovih ali da se podiš po gozdu in vpiješ, ker misliš, da je vse tvoje. Nazaj k naravi pomeni, da si ji hvaležen, ko te vzame v svoje naročje, da jo vidiš in občutiš, ne da bi izdal njene skrivnosti, da jo slišiš, ne da bi ti govorila, da jo čutiš, ne da se je dotakneš, da jo ceniš s svojim molkom in spoštuješ s tihim korakom.«

Nazadnje mu žena z nežno kretnjo nakaže, da ga popolnoma podpira in se umiri v pripovedovanju, toda še vedno zatopljen v burne misli ...

Mraz in suhe ustnice ga predramijo iz razmišljanja. Prste stisne v pest, ko se spomni, da je topel čaj pozabil na kuhinjski mizi. Dvigne se in z mencanjem

poskuša pognati kri po premrlih udih. Zima je svoje kremplje zarila že globoko pod njegovo obleko, na njegovi zadnjici pa bi lahko razbrali vse letnice, odtisnjene z deske, na kateri je sedel. Z dolгим pogledom premeri travnik pod seboj. Temne prikazni, ki jih je mesec risal pod drevesi in grmovjem, so se preselile že na drugo stran in njegovo potrpljenje je v steklenem mrazu začelo že pojemati. »Še malo,« si je dejal in se znova zleknil v klop. Zamizal je, da bi znova odtaval v svoje misli, a le za kratko ...

»Kaj je bilo to?« Zašumelo je z desne, kot bi nekdo z nogo sunil v suho listje na tleh. »Spet!« V trenutku mu je postalo toplo pod obleko in kolena so začela drgetati od razburjenja. To so tisti trenutki, ki lovcu skrajšajo ure sedenja na preži. Trenutki pričakovanja in napetih čutov, ko imaš občutek, da so ti zrasla ušesa in vidiš skozi temo, pa čeprav na koncu ugotoviš, da se le jež pripravlja na zimsko spanje. Zopet je zašumelo, zato je dvignil puško, ki jo je imel prej položeno čez kolena. Dolgo je z očmi prebadal temo, preden je spet zaslišal gibanje med drevjem. Kri mu je začela vreti in srce razbijati, da se je le s težavo miril. Potem pa dolgo nič. Utrip se mu je umiril in povsod je puško, da bi se ponovno zleknil na klop. Potem pa spet! Zravna se kot vzmet in gleda, kot bi ne hotel verjeti. Izstopil je, stari ščetinar je izstopil. Nekoliko nižje, kot je prej poslušal šumenje, se je na sivi travi počasi premikala mogočna senca. Počasi, z visoko dvignjenim rilcem, ki je vohala po nevarnostih. Dolgo je preskušal zrak, preden se je odločil za vsak naslednji korak ... in tako pristopical od valja s koruzo na krmišču. Nemogoče je opisati občutke, ki se ob takih trenutkih kot viharji prelivajo po lovčevem telesu. Občutek zmage, občutek ponosa, občutek prekanjenosti so tisti, ki lovca premamijo, da se vedno znova in znova v mrzlih nočeh vrača v gozd.

Minila ga je prva vročičnost in šele tedaj si je upal dvigniti puško. Previdno, da se ne bi izdal, jo je naslonil na rob preže in skozi daljnogled premeril merjasca. Visok viher in čop na trebuhu mu nista vzbujala dvomov in v mislih si je rekel: »Ta je, Ajka, ta je!« Ni bilo potrebno več veliko. Položil je križ na njegove prsi, zajel sapo, da bi se umiril, in sprožil. Gromek pok je raztrgal tišino gozda. Odmaknil je puško, da bi pogledal, kaj je z merjascem. Ni ga bilo več videti na nastrelu, le v brinjevu sredi travnika je glasno šumelo, potem pa se je tudi tam umirilo. Puško je moral nasloniti v kot preže, saj se je

tako tresel, da bi mu sicer padla iz rok. Noge so se mu tresle, z rokami pa se je prijel za klop, da mu ne bi drgetale. V ušesih je slišal vsak utrip srca, pod obleko pa ga je dobesedno kuhalo. Precej časa je minilo, preden se je umiril, nato je v roke spet vzel daljnogled in poskušal najti merjasca, ki zagotovo ni zapustil jase. Nikjer, kamor mu je segal pogled, ni bilo opaziti ležeče temne gmote, le v gosto brinjevo mu oko ni moglo prodreti. Odložil je daljnogled, iz nahrbtnika vzel svetilko in s puško na rami počasi sestopil s preže. Previdno, a brez strahu se je bližal mestu, kjer je zadnjič videl merjasca. Na travi, kjer naj bi bil nastrel, je takoj našel veliko krvi, sled pa je vodila v zahrbtno temo pod grmovjem. Ni se mu zdelo pametno ponoči vtikati nosu tja, kamor je izginil merjasec, pa tudi na planem bi bil lahko kaj lahka tarča morda le ranjenemu merjascu, zato je urno odskočil v desno in v velikem loku poskušal obiti brinje, da bi ugotovil, kam se je zavlekel. Previdno, s puško tesno ob licu, se je počasi pomikal v velikem krogu okrog grmovja in s pogledom poskušal predreti temne sence ob robu, kamor njegovo oko ni moglo razbrati.

»Ne bi smel tega početi,« si je dejal. »Nikoli v temi za divjim prašičem!« so mu zvene le svarilne besede, ki si jih je zapomnil, ko je poslušal pogovore starejših lovcev.

»Saj samo gledam, če lahko varno zapustim jaso,« si je sam sebi lagal. Še vedno s puško ob licu je hodeč vzvratno skušal umiriti strast, ki ga je iz civiliziranega človeka spreminjala v pralovca. Bila pa je le vročica, ki neizkušenega lovca lahko hitro pahne v nesrečo. Precej se je že oddaljil od grmovja in povsod puško, da bi odšel, ko ga je presenetila temna gmota na drugem robu. Sunkovito je spet dvignil orožje, srce je pospešilo utrip, kri pa mu je spet v viharjih divjala po žilah; in ni ga bilo več modrijana, ki bi mu odsvetoval narediti še korak proti temni senci. Drsajoč po travi se je približeval, v presledkih po nekaj korakih, in ves čas gledal v temno gmoto, za katero je bilo vsaj videti, da je ležala nepremično. Pristopil je k majhnemu brinu, stopil nanj, da je počila veja, a tudi takrat je ostalo vse mirno. »Mrtev je,« si je dejal in pogumneje oddrsal proti zveri. Približal se mu je na vsega dva koraka in obstal. Pogled na mogočno žival je v njemu spet vzburla lovsko strast in spet je začutil tisti znani drget v kolennih. Postajal je prepričan, da je bil njegov strel smrten, zato ga je opogumljen sunil v težko, kratko valjasto nogo.

Zver je bila mrtva. Šele tedaj je povsod puško in si nekoliko oddahnil.

Po dolgem in počez je premeril nepremično ščetinasto gmoto in moral se je oddaljiti za korak ter jo obiti, da si jo je lahko ogledal v celoti. Za trenutek ga je prevzel izreden lovski ponos ob tako velikem plenu. A le za trenutek. Hip nato pa je globoko spoštovanje do ležeče mrtve živali v njem vzbudilo nekakšen občutek krivde, ki se je z vsakim naslednjim pogledom le še stopnjevalo.

Merjasec, res mogočen in veličasten, z ogromnim grebenom, ki ga je delal še večjega, in s strašnim orožjem v gobcu, je bil videti kot srednjeveški vitez. Ponosen, neustrašen, vedno zreč sovražniku v oči, nikoli zahrbtn, pripravljen obraniti svojo moč, čast in opravičiti svoje ime. Ležal je negiben, vendar so motne, napol priprte oči, pa strašni, z mesečino še bolj obeljeni čekani, viher kot na oklepu starodavnega bojvnika, govorili živo zgodbo ... Pripovedovali so o dostojanstvu in preprostosti, moči in nežnosti, poštenju in zvitosti, veličastju in surovosti. Le drobna luknjica na sveti podobi, skozi katero je iztekalo življenje na pomrznjeno zemljo, je govorila o zahrbtni zasedi, ki je v trenutku neke prevare naposled pokončala to mogočno telo z viteškim srcem.

Šele tedaj je ugotovil in utegnil razumeti tisti zadnji pogled svoje psičke na dan, ko se je poslovila v njegovih rokah. Ves čas je mislil, da je razumel, kar mu je sporočila, a se je motil. Ni ga prosila maščevanja, ampak se mu je v tistih zadnjih kratkih trenutkih hotela zahvaliti za ljubezen in pozornost, s katero je skrbel zanjo, jo pozdravil, kadar se je vrnil domov, jo poklical, kadar sta šla na lov, jo pohvalil, pa čeprav kar tako ...

Prav nazadnje pa mu je hotela povedati: »Pusti ga živeti, ker si to zasluži. V vsakem boju mora nekdo podleči, in tokrat sem to jaz. Vendar je bil najin boj pošten in zato nimaš pravice soditi in kaznovati ...«

Očitno je ni razumel in je spregledal in preslišal njene izrazne »besede« v zmedu svoje lovske jeze in žalosti. Stisnilo ga je v prsih, prav tako kot na dan, ko je izgubil svojo psičko. Padel je na kolena pred mrtvim merjascem, snel pokrivalo z glave in z dlanjo prekril rano na merjaščevem telesu. V tistem trenutku bi verjetno tudi onim, ki ga po nedolžnem obtožujejo, kadar gre na lov, padel na kolena in priznal, da ni lovec, ampak zgolj ubijalec.

Tomaž Jamšek

Foto: S. Lavrič – Diana

Z 11. seje UO LZS

Seja je bila 24. 10. 2003 v lovskem domu LD Polskava na Polskavi. Kot domačin je vse prisotne pozdravil predsednik LD Polskava **Ivan Štrukelj**, nato pa še predsednik LZ Maribor **Zo-**

ran Lešnik. Na kratko sta predstavila LD Polskava.

Dnevni red je obsegal predvsem informacijo o sprejemanju nove lovske zakonodaje in aktivnostih LZS, povezanih s tem, kar je v obsežnem poročilu povedal predsednik LZS **Bojan Lepičnik**. Nato je sledila odločitev

UO na prigovore zaposlenih delavcev LZS na sklepe o razporeditvi na delovna mesta, predlagan je bil predlog rebalansa letnega načrta prihodkov in odhodkov za leto 2003, dobili smo informacijo o pregledu prihodkov za lovski turizem v GL, spregovorili pa so tudi o vlogah nekaterih lovskih društev za sprejem v članstvo v LZS.

Pri pregledu neuresničenih sklepov s prejšnje seje so ugotovili, da morata IO in njegova Komisija za strelstvo do naslednje seje UO pripraviti pisni odgovor na **pobudo Janeza Bulca glede spremembe Odredbe o vrsti in moči lovskega orožja ter moči nabojev, s katerimi se sme loviti posamezna divjad. Pri pripravi odgovora naj poda svoje mnenje tudi Komisija IO za veliko divjad in zveri.**

Ogrodje predloga Zakona o divjadi in lovstvu vsebuje vse osnovne zahteve naše organizacije, je zagotovil B. Lepičnik, na posamezne člene zakona pa bo mogoče dati še pripombe v obliki amandmajev. Poudaril je, da je sedaj čas za hitro in poenoteno delo na vseh ravneh Lovske zveze Slovenije. Opravičil se je tudi za morebitno tehnično napa-

ko, da pismo starešinam in predsednikom LD ni bilo posredovano v vednost tudi predsednikom ZLD/LZ. Posebno negativno pa je označil obnašanje in delovanje nekaterih članov LZS, ki delujejo povsem proti interesom in stališčem LZS. Ob tem je še posebno izpostavil **Ivana Božiča** in **Franca Ekarja**. Predstavil in komentiral je tudi **kritično stališče ZLD Novo mesto**, ki je bilo na začetku seje razdeljeno članom UO.

V sprva polemični razpravi so naposled člani ugotovili, da predlog zakona le vsebuje vse osnovne zahteve LZS, saj je naravovarstvo naravnan in oblikovan, predvsem v dobro divjadi, da pa za lovsko organizacijo res ni najustrenejši.

Kljub posameznim pomislekom je UO na koncu **soglasno podprl osnovne usmeritve predloga Zakona o divjadi in lovstvu. Kljub temu pa bo LZS v razpravi (bila je 5. 11. 2003 na IGLS) podala svoje dopolnitve k predlogu, da bi bil ta še kakovostnejši.**

LZS se je zavzela, da bo do začetka novembra sklicala tiskovno konferenco (bila je 28. 10. 2003), na kateri bo predsta-

Lovska zveza Slovenije,
Uredništvo glasila Lovec in
Založništvo Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, 1000 Ljubljana

objavlja prosto delovno mesto
mladega novinarja – pripravnika (do 35 let),
za določen čas

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- končana Fakulteta za družbene vede, smer novinarstvo,
- dokazila o objavljenih člankih v revijah in časopisih
- najmanj 5-letno članstvo v lovski organizaciji
- aktivno znanje tujega jezika (angleščina, nemščina),
- znanje računalništva,
- urejeno stalno bivališče
- državljanstvo RS.

Kandidat bo opravljal 6-mesečno poskusno delo.

Rok za oddajo prijav z dokazili in kratkim življenjepisom sprejemamo do vključno 31. januarja 2004 na naslov: Lovska zveza Slovenije (tajništvo), Župančičeva 9, 1000 Ljubljana.

O delu Komisije za odnose z javnostjo

Komisijo za odnose z javnostjo je imenoval IO LZS v novembru 2002. Komisija se je prvič sestala 12. 12. 2002, ko je sprejela okvirni načrt dela in se dogovorila za zadolžitev posameznih članov komisije. Ker še ni imela dokončno sprejete programa, ji je UO LZS na predlog IO v načrtu za leto 2003 zagotovil **8 milijonov SIT** finančnih sredstev. V letu 2003 se je komisija sestala še dvakrat. Načrt dela je sprejela na svoji drugi seji 6. 2. 2003 in menila, da ga je mogoče uspešno uresničiti, če k sodelovanju pritegne tudi komisije območnih lovskih zvez, ki pa jih je treba šele sestaviti. Način dela je bil naslednji:

- Pripraviti zloženko s kratko in jedrnat predstavitvijo slovenskega lovstva in njegovih sodobnih nalog.
- Sodelovanje na radgonskem sejmu s predstavitvijo in obdelavo določenih lovskih tem.
- Nadaljevanje mesečnih enournih oddaj o lovstvu, ki jih prenaša tretja TV mreža.
- Sestavljanje in pošiljanje strokovnih in drugih lovskih članov na vse pomembne slovenske tiskane medije.
- Nadaljevanje pošiljanja revije Lovec vsem osnovnim šolam, ki so prejemale revijo tudi doslej.
- Spodbujanje amaterskih lovskih snemalcev za snemanje divjadi v naravi in vseh lovskih aktivnosti.
- Prenovitev Slovenskega lovskega muzeja v Bistri, najpozneje do leta 2007, ko bomo praznovali 100-letnico organiziranega lovstva v Sloveniji.
- Izdelava plakatov in nadaljevanje z zloženkami.
- Podpiranje lovske kulture in nudenje finančne pomoči v okviru razpoložljivih sredstev.
- Predlaganje imenovanja komisij za odnose z javnostjo pri vseh območnih zvezah, ki naj bi poskrbele za odnose z javnostjo na lokalni ravni.
- Uvedba izobraževanja o odnosih z javnostjo v vse oblike lovskega izobraževanja.

Od sprejetih nalog je uspela komisija uresničiti naslednje:

- Pripravili in izdali smo zloženko Lovstvo, lov in lovci in jo začeli deliti že na sejmu v Gornji Radgoni.
- Predstavili smo se na Radgonskem sejmu.
- Nadaljevali smo s pripravo in predvajanjem mesečnih enournih oddaj o lovstvu na tretji TV mreži.
- Na 500 slovenskih osnovnih šol smo še nadalje pošiljali revijo Lovec.
- Član komisije mag. **Štefan Vesel** je pripravil program dela s šolami in vrtci. Načrt je komisija sprejela in ga poslala vsem območnim komisijam kot pomoč pri delu z našimi najmlajšimi.
- Srečanje lovskih pevskih zborov in registrov smo podprli z enim milijonom SIT.
- Pripravili smo predlog načrta dela za komisije pri območnih lovskih zvezah in jim ga poslali.
- Komisiji za izobraževanje LZS smo predlagali, naj dopolni Pravilnik o izobraževanju slovenskih lovcev še z novo temo o odnosih z javnostjo.

S tem programom bo komisija nadaljevala delo tudi v letu 2004, in sicer v okviru razpoložljivih sredstev. Načrtovanih sredstev za leto 2003 v višini osem milijonov SIT ne bomo prekoračili, čeprav so se iz teh sredstev pokrivali določeni nepredvideni stroški, ki so nastali ob podpisovanju sporazumov o enotnem gospodarjenju z divjadjo s sosednjimi državami oziroma njihovimi lovskimi zvezami. Večji stroški so nastali tudi ob vseh aktivnostih, ki so potekale ob sprejemanju novega lovskega zakona in s tiskanjem ter posredovanjem predloga zakona vsem članom.

Letos bo delo komisije lahko še uspešnejše, če bodo zaživele komisije pri vseh območnih zvezah in razvijale odnose z javnostjo na svojih območjih, kar menim, da je bistvenega pomena.

Edvard Krašna,
predsednik Komisije LZS
za odnose z javnostjo

vila svoja stališča glede predloga novega Zakona o divjadi in lovstvu, kjer bodo koordinatori območnih lovskih zvez ob predstavniki Komisije za organizacijsko-pravne zadeve in Komisije za zakonodajo uskladili stališča in razčistili osnovne dileme v zakonskem predlogu. V drugem tednu novembra pa naj ZLD/LZ skličejo posvete starešin in naj zberejo in uskladijo pripombe. Za glavnega koordinatorskega tega postopka na ravni LZS je bil imenovan predsednik LZS B. Lepičnik, operativni strokovni koordinator pa je P. Šuler. Zbrane in usklajene pripombe, oblikovane in pravočasno oddane kot amandmaje s kratkimi obrazložitvami, bo nadalje razlagal in zagovarjal B. Lepičnik.

V nadaljevanju se je Bojan Batistič, direktor podjetja Studio Trg, d.o.o., iz Celja predstavil svoje podjetje, njegova sodelavca pa sta članom UO LZS predstavila osnovno strategijo skupnega delovanja na področju odnosov z javnostjo ter ponudila njihovo pomoč.

Člani UO LZS so soglašali, da podjetje Studio Trg, d.o.o., sodeluje na področju odnosov z javnostjo.

A. Šubic je predstavil sklep in predlog Komisije IO za organizacijsko-pravno področje glede podanih ugovorov delavcev na sklepe o razporeditvi na delovna mesta ter ozadje, zakaj je nastala prekinitev oziroma molk organa, na katerega so delavci legitimno vložili pisne prigovore oz., zakaj UO LZS o ugovorih ni pravočasno odločal in prigovorov zavrnil.

C. Zavolovšek je na kratko pojasnil predlagani predlog rebalansa letnega načrta prihodkov in odhodkov za leto 2003 in predlagal povečanje sredstev za Komisijo za malo divjad v višini 1.300.000 SIT, kar je UO LZS potrdil in ustrezno zmanjšal sredstva za rezervo.

UO je razpravljal in sklepal tudi o vlogah treh lovskih društev z Gorenjske (Preddvor, Cerklje, Kokra) za včlanitev v LZS. UO bo v odgovoru nosilce vlog pozvala k dopolnitvi vlog, in sicer tako, naj predložijo veljavna in registrirana Pravila ter naj pisno pojasnijo tiste dejavnosti društev, ki naj bi bile povezane z varstvom in gojitvijo divjadi. Le tako bi ustrezno utemeljili svoje vloge za včlanitev v LZS. Ko bodo vloge dopolnjene, jih bo ponovno obravnavala Komisija

za organizacijsko-pravno področje, ki bo pripravila tudi predlog rešitev za UO LZS.

J. P. Marin je vse prisotne povabil na slavnostno lovsko akademijo ob praznovanju 80-letnice lovstva na Celjskem, ki bo 12. 12. 2003 v Celju, kamor bodo povabljeni tudi nekateri politiki.

B. Lepičnik je predstavil izobraževalno knjižico, namenjeno širši javnosti, *Stopinje in sledovi divjadi*, katere izid priporočata predsednika Komisije IO za vzgojo in izobraževanje in Komisije za odnose z javnostjo. Knjižica naj bi bila namenjena predvsem kot promocijski material za odnose z javnostjo in še posebno za mladino in šole, kar je tisto področje dela, kateremu moramo nameniti bistveno več pozornosti. **UO podpira izdajo knjižice Sledovi in stopinje divjadi, če bo IO lahko zagotovil potrebna sredstva za izdajo.**

UO je potrdil tudi predlagana odlikovanja: **Martin Udovič**, **Stane Gabrijel** (oba LD Dobrič), **Milan Felicijan** (LD Gaberka - Divača), **Anton Obid** (LD Porezen - Cerklje), **Anton Skobir** (LD Prežihovo), **Franc Ilc** (LD Ribnica), **Vili Tomat** (LD Udenboršt), **Jože Sever** (LD Škofja Loka), **Franc Žunke** (LD Pugalj), **Teodor Oršan** (LD Brežice) in **Franko Krizman** (LD Dekani).

Uredništvo

Sodelovanje dveh sosednjih območnih zvez na področju izobraževanja

ZLD Prekmurje in **ZLD Prlekija** sta sosedni na skrajnem severovzhodnem delu Republike Slovenije. Sosedstvo pogojuje sodelovanje brez večjih težav, ki jih ponavadi povzročajo večje razdalje. V letu 2000, ko smo uvajali nov način izobraževanja lovskih pripravnikov po novi Pravilnik o izobraževanju v lovstvu v RS, smo se dogovorili, da bodo pripravniki iz obeh območnih lovskih zvez opravljali teoretični del lovskega izpita pri komisiji za izobraževanje ZLD Prekmurje. V letu 2000 je prvič po novem Pravilniku uspešno opravilo lovski izpit 12 pripravnikov iz ZLD Prekmurje in 11 pripravnikov iz ZLD Prlekija. Poprej so uspešno opravi-

čili praktični del lovskega izpita v svojih matičnih lovske organizacijah, tj. v lovske družinah, pa tudi v GL Kompas - Peskovci. V letu 2003 se je ponovno izkazala potreba po skupnem opravljanju teoretičnega dela lov-

ki so v letu 2003 opravili lovski izpit. To smo organizirali v novembru zato, ker smo počakali tudi na tiste, ki so uspešno opravili popravni izpit. Sklepni ceremonial je bil sicer skromen, a slavnostno v zadovoljstvo vseh

Udeleženci tečaja za lovske čuvaje iz ZLD Prekmurje in ZLD Prlekije v letu 2002 skupaj s predstavniki predavateljskega aktiva.

Pripravniki obeh ZLD iz severovzhodne Slovenije v letu 2003 na strokovni ekskurziji na Ljubljanskem vrhu.

skega izpita za pripravnike iz obeh ZLD. Pripravnikom iz ZLD Prekmurje so se pridružili trije pripravniki iz ZLD Prlekije. S takim načinom izobraževanja smo dosegli tudi racionalizacijo izobraževanja pripravnikov v obeh ZLD.

V letu 2002 smo skupno izobraževali lovce iz obeh ZLD na tečaju za lovske čuvaje. Tečaj je organizirala LZS na sedežu ZLD Prekmurja. Lovskočuvajski izpit je v letu 2002 opravilo 35 lovcev iz ZLD Prekmurje in 10 lovcev iz ZLD Prlekije. Na tečajih so predavali predavatelji iz LZS, ZLD Prekmurja in vedno tudi nekaj predavateljev iz ZLD Prlekije. 10. 11. 2003 smo na sedežu ZLD Prekmurje organizirali podelitev spričeval in hkrati omogočili podpis Zaprisege za vse,

prisotnih. O vsakem potrebnem sodelovanju na področju izobraževanja lovcev se vodstvi obeh ZLD poprej dogovorita in na podlagi dogovora nato pripravita izobraževanje.

Dr. Jože Kocjančič

Koroška lovska zveza ob kulturnem dogodku razvila tudi svoj prapor

V telovadnici Osnovne šole Muta je **Koroška lovska zveza (KLZ)** v lepem jesenskem dnevu 11. 10. 2003 priredila **2. srečanje koroških lovske oktetov in rogistov** ter razvila

Predsednik LZS Bojan Lepičnik, ki se je pevskega srečanja koroških lovske oktetov in skupin rogistov udeležil že drugič, je pohvalil izjemno zavzetost lovcev Koroške lovske zveze za kulturni prispevek celotni slovenski lovske organizaciji.

svoj prapor. Bil je pravi praznik koroških lovcev.

Za uvod je združeni pevski zbor lovske oktetov **LD Peca-Mežica, LD Podgorje - Slovenj Gradec in LD Prežihovo - Kotlje** zapel lovsko pesem *Pozdrav, dirigiral pa je pevovodja Toni Gašper*. Zatem je spregovoril predsednik Koroške lovske zveze **Dušan Leskovec**, ki je najprej pozdravil vse navzoče, posebno še predsednika LZS **Bojana Lepičnika**, župana Občine Muta **Borisa Kralja**, predsednika Kluba prijateljev lova Celovec, svetnika **Mirka Kumra** in njegove zamejske lovce ter vse nastopajoče in se zahvalil za sodelovanje. Nato je predstavil KLZ, ki je bila ustanovljena 23. 11. 2001 in ki na vseh področjih vedno bolj opravičuje svojo povrnitev. Poudaril je tudi, da bo posebno slavnostni trenutek za nas razvijanje prapora naše lovske zveze, ki bo v prihodnosti še bolj povezoval lovske družine in vso zeleno bratovščino.

Naslednji pozdravni govor je pripravil predsednik LZS Bojan Lepičnik. Med drugim je povedal, da je bilo že prvo srečanje koroških pevske zborov in rogistov, ki se ga je lani tudi z veseljem udeležil, čudovito srečanje. V letu, ki je med tem minilo, smo se lovci, pevci in rogisti mnogokrat srečali predvsem na raznih prireditvah in proslavah. »Potrdili ste, da poteka vaša aktivnost in ustvarjalnost vse leto in ne samo na dan srečanja. Potrdili ste, da je lovska organizacija bistveno več kot le skupina lovcev, ki skrbi za divjad in okolje; da je organizacija, ki neguje tudi slovensko kulturno izročilo, ki goji slovensko lovsko pesem

in zvoke lovske rogov, ki nosi v sebi vse vrednote slovenskega zgodovinskega in kulturnega izročila. Temu se ne bomo nikoli odrekli!« Spregovoril je tudi o sprejemanju novega lovskega zakona, kateremu nekateri še pred obravnavo neupravičeno nasprotujejo. Pri tem je izpostavil, da smo slovenski lovci pripravljeni le na spremembe, ki so potrebne zaradi prilagajanja na novo nastale razmere v družbi, predvsem pa v okolju. Smo pa tudi odločno proti vračanju v tisto preteklost, na katero nismo ponosni, kateri sta se uprla tudi Ivan Lovrenčič in Ivan Hribar, pobudnika in ustanovitelja Slovenskega lovskega kluba leta 1907. Svoj govor je končal z besedami: »Dragi lovske tovariši iz Koroške lovske zveze; ponosen sem na vaše dosežke in vaša prizadevanja za ohranitev kulturne lovske ustvarjalnosti. Toliko bolj sem vesel vaših uspehov, ker tudi moje korenine segajo v osrčje koroške pokrajine. Naj bo tudi v prihodnje slovenska lovska pesem na ustih slovenskega lovca, naj v ušesih zveni lovske rog!« Za njim je vse pozdravil župan Občine Muta Boris Kralj, ki je povedal, da je vseh dvanajst občin koroške regije podpiralo ustanovitev Koroške lovske zveze in se zahvalil vsem, ki so pri ustanavljanju intenzivno sodelovali.

Za pozdravnimi govori je zopet zapel združeni pevski zbor pesem *Zeleni gozd*, združeni zbor rogistov, ki mu je dirigiral **Andrej Pungartnik**, pa je zaigral dve lepi melodiji. Nadaljeval se je kulturni program, v katerem so sodelovali **Rogisti LD Muta, Lovski oktet Peca - Meži-**

ca, Lovski rogisti Peca KPLC, Lovski oktet LD Prežihovo - Kotlje, Savinjski rogisti LD Tabor, Lovski oktet LD Podgorje, Pohorski rogisti LD Hoče. Program je s svojim žlahtnim glasom povezovala **Lidija Verdnik**, ki je v vseh pogledih odlično opravila svoje delo.

Prapor Koroške lovske zveze je na slavnostni način razvil njen predsednik inž. Dušan Leskovec, ki se je v svojem nagovoru zahvalil vsem, ki so kakor koli pomagali pri uresničevanju tega pomembnega simbola KLZ. Posebno zahvalo je izrekel vsem darovalcem za 83 spominskih trakov in 44 zlatih žebelčkov. Spominske trakove je darovalo 16 območnih lovskih zvez, 19 lovskih družin, 11 koroških občin, Klub prijateljev lova Celovec, Koroško lovsko-kinološko društvo, Koroška ribiška zveza,

zveze in pisna priznanja nastopajočim skupinam.

Za konec prireditve so domači rogisti zaigrali koračnico, nekaj zanimivosti pa je povedal še predsednik organizacijskega odbora Franc Rotar. Da je prireditev uspela v vseh pogledih, si dovolim izreči pohvalo tudi v imenu nastopajočih. Iskrena zahvala velja vsem gostom, ki so nas počastili s svojo prisotnostjo, predvsem pa za veliko dela požrtvovalnemu kulturno-prosvetnemu lovcu in zanesenjaku Francu Rotarju. Dokazal je, da je z dobro voljo, mnogo truda in ustvarjalne sposobnosti mogoče dosegati izjemne rezultate.

Mirko Skudnik

Srečanje lovcev ZLD Prekmurje in LU Paračin

Avgusta 2003 je skupina sedmih prekmurskih lovcev obiskala Srbijo. To je bil nekajdnevni izlet in obiskali smo več mest v Srbiji. Ker so bili v skupini tudi lovci piloti in balonarji, smo obiskali tudi več športnih letališč in letalski muzej na letališču Surčin pri Beogradu. V Kragujevcu smo obiskali Crveno Zastavo in tamkajšnji muzej orožja. Skupino je vodil lovec pilot **Maks Vaupotič**. Kjer koli smo se ustavili, smo bili zelo prisrčno sprejeti.

V Paračinu smo se srečali s predstavniki **Lovačkovg udruženja Paračin**, ki združuje Lovne jedinice (slov. enote) v okolici Paračina in eno gojitveno lovišče s skupno okrog tisoč lovcev. V časa SFRJ sta se mesti Murska Sobota in Paračin pobratili. Vzdrževali so številne stike, se obis-

kovali in sodelovali na različnih področjih. Lovci v Prekmurju in tudi v Paračinu pa smo pogrešali stike med lovskimi organizacijami oz. na področju lovstva sploh. Za letos so dogovori o ponovni oživitvi stikov med pobratenima mestoma. Lovci obeh mest si želijo, da bi vzpostavili stike tudi na področju lovstva.

Lovci iz Zveze lovskih družin Prekmurje in lovcev Lovačkovg udruženja Paračin so se srečali 21. avgusta 2003 v Paračinu. Paračinsko delegacijo je vodil predsednik Lovačkovg udruženja Paračin **Srboljub Miljaković**. So-

talanič, Valentin Trajber, Franc Rogač in Zoltan Szheck.

Eni drugim smo predstavili organiziranost, velikost lovišč ZLD Prekmurje in Lovačkovg udruženja Paračin. Po velikosti sta lovišči približno enaki. V Prekmurju in tudi v okolici Paračina živijo praktično iste vrste divjadi, z razliko, da imajo v Paračinu v loviščih še zveri: volka, risa in šakala. Dogovorili smo se, da bomo imeli v prihodnje več stikov na strokovnem, lovskem pa tudi na kulturnem področju. Na obeh straneh je bilo veliko zanimanja za sodelovanje na lov-

Predsednik KLZ Dušan Leskovec je nov prapor Koroške lovske zveze izročil praporščaku Martinu Krajncu.

preostalih 34 trakov pa razna podjetja in samostojni podjetniki. Trakove so na prapor obešali predstavniki navedenih donatorjev, za Lovsko zvezo Slovenije pa ga je predal predsednik IO LZS **Štefan Virjent**, ki je bil tudi navdušen nad uspešno prireditvijo. Razviti prapor je nato predsednik Koroške lovske zveze slavnostno predal v varstvo in nošenje članu UO KLZ **Martinu Krajncu** in ga prosil, naj z njim ponosno predstavlja našo Koroško lovsko zvezo. Praporščak je to tudi javno zagotovil.

Po predaji prapora sta podpredsednik KLZ inž. **Tone Navodnik** in animator za lovsko kulturo pri KLZ **Franc Rotar** podelila plakete Koroške lovske

Pogovor predstavnikov ZLD Prekmurje in LU Paračin je potekal v izjemno prijateljskem vzdušju.

delovali so še sekretar udruženja, direktor njihovega gojitvenega lovišča in še dva lovca. Pogovore s strani lovcev Zveze lovskih družin Prekmurje sta vodila člana Upravnega odbora ZLD Prekmurje **Jože Kocjančič** in direktor gojitvenega lovišča Kompas Geza Bačič za področje gojitvenih lovišč v Prekmurju. Sodelovali so še Maks Vaupotič, Štefan Ber-

skem področju in izraženo veliko zadovoljstvo, da smo se srečali lovci pobratenih mest. Na koncu so nas izdatno pogostili v gostišču, kjer so stregli njihove nacionalne jedi in je igrala njihova narodna glasba. Povabili so nas tudi na lov, kar pa smo morali zaradi prenatrpanosti programa odkloniti. Razšli smo se kot zelo dobri lovski tovariši.

Dr. Jože Kocjančič

Udeleženci pogovorov v Paračinu 21. 8. 2003 pred stavbo Lovačkovg udruženja Paračin.

9. državno strelsko prvenstvo LZS za veterane

Komisija za strelstvo pri LZS je izvedbo strelskega prvenstva LZS za veterane zaupala **LD Udenboršt** s sedežem v Naklem. Za to prvenstvo smo namreč kandidirali že tretjič, lani pa smo ga uspeli organizirati. Z vso vsmo in zagnanostjo smo se lotili organizacije, pripravili in na novo zgradili ter uredili strelišča, izdelali program za računalniško vodenje in vizualni prikaz rezultatov na monitorju, skratka,

Najuspešnejši strelci - posamezniki v lovski kombinaciji na lanskem strelskem prvenstvu LZS za veterane. Poleg njih stojijo še predsednik ZLD Gorenjske Jože Sever, predsednik Komisije LZS za strelstvo Branko Kurnik in predsednik LD Udenboršt Vili Tomaž.

poskrbeti smo želeli za dobro počutje tekmovalcev in njihovih spremljevalcev.

Po žrebu, ki smo ga opravili dan pred tekmovanjem, delitvi štartnih števil skupaj s praktično nagrado, ki jo je prejel vsak tekmovalec, smo uredili še sestave ekip in dopisali nekaj posameznikov.

Ker je točnost lepa čednost, smo točno ob napovedani uri, ob 8.30, začeli z odprtim tekmovanjem in v pozdravnim govorom predstavnik LD Udenboršt **Vili Tomaž**, predsednika ZLD Gorenjske **Jožeta Severja**, predsednika komisije za strelstvo pri LZS **Branka Kurnika** in nazadnje še župana Občine Naklo **Ivana Štularja**.

Ker je bila organizatorica Komisija za strelstvo pri LZS, je tehnični del pojasnil njen predsednik Branko Kurnik ter predstavil vodjo tekmovanja, sodniški zbor, žirijo in druge zadolžene za izvedbo. Kar 32 nas je sodelovalo pri organizaciji. Omeniti moram, da naša lovska kočica »za Savo«, ob kateri sta tudi strelišči za glinaste golobe in streljanje na tarčo srnjak, stoji na hribčku, imenovanem Dobrava. S strelišča za glinaste golobe se odpira pogled proti Joštu in Jelovici, Triglav pa gledamo, ko stojimo na strelišču za MK. Strelišče, sicer v stari podobi, je znano marsikateremu strelcu in tudi pripravniku.

Tudi na dan tekmovanja, 30. avgusta lani ob 9. uri, ko se je tekmovanje začelo, smo lahko videli s soncem obsejane Julijce in še zeleno Jelovico.

Vseh 74 tekmovalcev je brez prestanka po vrstnem redu streljalo na glinaste golobe in na tar-

čo srnjak. Pred monitorjem na »ganku« lovske kočice je bila stalno gruča tekmovalcev, ki so sproti spremljali rezultate tako posameznikov kot ekip. Ob tabli z izpiski rezultatov skoraj ni bilo obiskovalcev, pa čeravno so bili le-ti dopolnjeni že po dveh serijah.

Predvidoma ob 15. uri naj bi bile finalne serije, kar je napovedal Janko, vodja tekmovanja. In to se je tudi zgodilo. Sicer nam je ob poldnevu malo ponagajal dež, ki pa so ga bili veseli predvsem Prekmurci, saj po njihovih trditvah do tedaj Pomurja ni osvežil že polne štiri mesece.

Pridno so drdrali agregati in brneli UPS-i, da so računalniki lahko mleli in sproti urejali podatke. Seveda brez Igorjeve pomoči tudi to ne bi šlo. Nekateri se pač na sredi tekmovanja spominijo, da so starejši za kakšno leto, saj so jih vodje kar sami pomladili, in bonitetne točke, ki še vedno preveč vplivajo na rezultat, podrejo prvotne vrstne rede tako med posamezniki kot ekipami.

Organizatorji smo se izkazali tudi z bogatimi nagradami. Podeljenih je bilo dvanajst praktičnih nagrad. Najboljši so bili presenečeni nad možnostjo odstrele jelena damjaka, teleta z mesom in na žalost (nagrada LZS) samo z odstrelom ozimca. Verjetno so bili najboljši posamezniki zadovoljni tudi z unikatnimi plaketami, ki jih je izdelal steklar iz Nakla. Ker smo čas med tekmovanjem zapolnili s streljanjem na »slepo tarčo«, smo na koncu najsrečnejšim strelcem razdelili še 26 bogatih praktičnih nagrad v tej disciplini. Polovico udeležencev tekmovanja je tako

z nagrado odšlo domov; upam, da z lepimi spomini, pa četudi rezultati vseh niso bili takšni.

Organizator je obljubo o izdaji biltena na CD-ju izpolnil in zveze udeleženske tekmovanja ga lahko prevzamejo na sedežu ZLD

Gorenjske ali pa jim ga pošljem po elektronski pošti.

Tisti, ki niste sodelovali na tem tekmovanju, pa bi lahko, vam je lahko žal, kajti »srečanje strelskih VETERANOV je doživetje, ki ga je treba doživeti, posebno še v takem okolju in v taki organizaciji«. S takšnimi besedami se je namreč poslovil od prireditve skoraj najstarejši tekmovalcev.

Ob tej priložnosti bi se kot vodja tekmovanja rad še iskreno zahvalil vsem solovcem in drugim za pomoč pri organizaciji in izvedbi tekmovanja, sponzorjem in donatorjem pa za bogate praktične nagrade.

Janko Troha

30. Zlatorogov pokal

Lovska družina Laško je lani 9. septembra že tridesetič po vrsti priredila lovsko strelsko tekmovanje, ki je v večjem delu svojega obstoja potekalo pod naslovom Zlatorogov pokal.

Lovsko strelsko tekmovanje v Laškem je bilo ob nastanku zasnovano kot spremljajoča prireditev k tedaj nastajajoči prireditvi *Pivo in Cvetje* v Laškem. Za njen začetek so zaslužne LD Laško in LD Rečica. Prireditveni prostor s streliščem je bil urejen na prostoru ob razvalini laškega Starega gradu. V začetnem obdobju od leta 1964 je prireditev vključevala v lovsko strelsko tekmovanje tekmovalce iz lovskih druženj savinjskega,

K udeležbi na strelsko tekmovanje, 30. Zlatorogov pokal, so vabila pozorna priznanja, lepe nagrade, prijetno druženje in privlačni pokali – prehodni, veliki, srednji in mali Zlatorogov pokal.

Rezultati 9. PRVENSTVA LZS ZA VETERANE, ki je bilo 30. 8. 2003 na strelišču LD Udenboršt - Naklo

LOVSKA KOMBINACIJA – POSAMEZNO

1. Miro Kolenko	194 točk
2. Jože Vrbinc	186
3. Jure Druškovič	183
4. Adolf Miklošič	175
5. Mirko Drole	173

LOVSKA KOMBINACIJA – EKIPNO

1. LZ Maribor	534
2. ZLD Novo	503
3. Koroška LZ	499
4. LZ Posavje	499
5. SK ZLD - Celje	498

GLINASTI GOLOBI – POSAMEZNO

1. Boris Knežar	180
2. Miro Kolenko	168
3. Anton Bobič	158
4. Jože Vrbinc	156
5. Jure Druškovič	152

GLINASTI GOLOBI – EKIPNO

1. LZ Maribor	254
2. Novo	252
3. Koroška LZ	224
4. LZ Ptuj - Ormož	214
5. Prlekije	210

TARČA SRNJAK – POSAMEZNO

1. Jože Vrbinc	203
2. Vlado Keber	196
3. Jože Rade	195
4. Peter Slatnar	193
5. Adolf Miklošič	192

GLINASTI GOLOBI – EKIPNO

1. SK ZLD - Celje	296
2. LZ Posavje	295
3. ZLD Kočevje	291
4. ZLD Gorenjske	286
5. ZLD Ljubljana	285

Zadovoljno razpoloženje vodstva in tekmovalne ekipe LD Laško (iz leta 1969). Od leve stojijo: Ivan Jurko, † Alojz Vale, † Jože Paj, † Franci Horjak, † Karli Bovha, čepita pa † Vitko Matek in Vili Brečko (označeni s † so že pokojni).

zasavskega in dravskega območja. Tekmovalnih strelskih ekip je bilo tudi do 19, skupno število posameznikov pa tudi do 60 tekmovalcev. Tako se je lovsko strelsko tekmovalstvo sorazmerno hitro uveljavilo kot zanimiva prireditve. Poleg prijetnega druženja lovcev so tekmovalce k udeležbi vabili tudi: priznanja, zanimivi in bogati pokali ter številne lepe nagrade.

V začetnem obdobju je bilo pokroviteljstvo nad lovsko strelsko prireditvijo v domeni družbenih organizacij tedanje **Občine Laško** in **Turističnega društva Laško**. Po letu 1976, ko je prireditev potekala pod okriljem Zlatoroga, pa je Pivovarna Laško postala njen stalni pokrovitelj. Preudarno vodstvo Pivovarne Laško je omogočilo, da sta se v skupnem interesu pod simbolom Zlatoroga združila naravovarstveni simbol lovcev in tradicionalni sloves žlahtnega piva Pivovarne Laško. Tako sta bila zagotovljena obstoj in razvoj te prireditve.

Prireditve Zlatorogov pokal je bila v obdobju 1981 do 1991 prekinjena zaradi gradnje doma LD Laško in tudi zaradi gradbenih in ureditvenih del pri prenovi Starega gradu v grad Tabor. Prireditveni prostor in strelišče je bilo treba preseliti na drugo lokacijo, v predel za Humom. Zaradi tega se je tudi prireditev po letu 1991 skršila in omejila na udeležbo lovskih družin z območja nekdanje Občine Laško, sedaj Upravne enote Laško. Toda tudi v tem

obsegu je njena vsebina ostala poudarjena na prispevku k turističnemu utripu Laškega, možnosti druženja lovcev tega območja in uveljavljanja strelskih veščin sodelujočih lovcev.

Z lanskim jubilejnim, 30., lovskostrelskim tekmovanjem pod znamenjem Zlatoroga je prireditev potrdila svojo tradicionalno veljavo. Za njen sloves so zaslužni lovci LD Laško, nekdanji in sedanji pokrovitelji in donatorji ter udeleženci tekmovalci. Vsem omenjenim z jubilejnim obeležjem prireditve veljata priznanje in zahvala.

Pavle Kumer

Dogovor o pripravi trijezičnega lovskega slovarja - priročnika

Srečanje članov UO Koroške LZ s člani Kluba prijateljev lova Celovec in lovci Društva slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine - Doberdob

Srečanje je bilo 22. 10. 2003 v lovskem domu LD Prežihovo – Kotlje. Po nekaj zapetih pesmih **Lovskega okteta Prežihovo** je predsednik LD Prežihovo **Bojan Kotnik** pozdravil vse prisotne goste in jim v uvodnem nagovoru na kratko opisal lovišče in razmere z divjadjo v LD. Nato je sledil pozdravni

govor predsednika Koroške LZ **Dušana Leskovca**, ki je opisal vzroke za pred nedavnim ustanovljeno območno lovsko zvezo Koroške. Zbrane sta pozdravila in se za prijazno povabilo zahvalila tudi predsednik **Kluba prijateljev lova - Celovec Mirko Kumer** in predsednik Društva slovenskih lovcev **Furlanije - Julijske krajine - Doberdob Karlo Furlan**, ki sta s seboj pripeljala še nekaj članov. Oba sta

priročnika; ob tem so sprejeli nekaj pomembnejših delovnih izhodišč in sklepov. Za pripravo tega knjižnega projekta so imenovali člane delovne skupine: za KPL - Celovec: dr. **Marko Dimpelnik**, **Mirko Kelih**, **Marjan David**, **Franz Wakounik**, **Mirko Kumer** in **Tone Olip**; za DSL FJK - Doberdob: **Erik Husu** in **Karlo Furlan**, s strani Koroške LZ pa **Dušan Leskovec**, **Boris Leskovic**, **Edo Krašna**

*Pod okriljem Koroške lovske zveze sta se na prijateljskem srečanju v lovskem domu LD Prežihovo - Kotlje 22. oktobra lani sestali delegaciji obeh zamejskih lovskih organizacij. Na fotografiji od leve: **Mirko Kumer** (KPL Celovec), **Dušan Leskovec** (Koroška LZ) in **Karlo Furlan** (KSL FJK - Doberdob).*

ugotovila, da se lovci iz obeh zamejskih slovenskih lovskih društev le malokdaj srečajo, zato sta izrazila pripravljenost po tesnejšem sodelovanju, h kateremu bodo veliko lahko pripomogli tudi lovci iz matične domovine.

Na sestanku so bili prisotni tudi **Dušan Jukič**, **Branko Vasa**, **Edo Krašna** in **Boris Leskovic**.

Delovni del prijateljskega srečanja so izkoristili tudi za prvi uradni pripravljalni sestanek za sestavo **večjezičnega slovarja** –

na, Branko Vasa in **Jože Samec**. Za povezavo med člani delovne skupine je zadolžen **Dušan Jukič**. Vsi imenovani so si izmenjali naslove, naslove elektronskih pošt in telefonske številke. Pri financiranju tega projekta, ki ga na slovenski strani vodi Koroška lovska zveza, na avstrijski pa Klub prijateljev lova - Celovec, se bodo potegovali tudi za finančna sredstva iz skladov EU. Dogovorjeno je bilo, naj bi bil naslednji de-

V okviru delovnega dela srečanja so sklenili, da se pridružimo k uresničevanju zamisli o trijezičnem lovskem slovarju - priročniku.

Foto: B. Leskovic

Prireditve ob razvitju lovskega prapora LD Mislinja se je udeležil tudi predsednik Koroške lovske zveze Dušan Leskovec in na prapor slavnostno pripel žebliček območne zveze.

Za dobro voljo je s svojim programom poskrbel Mitja Šipek.

lovni sestanek članov skupine v Ljubljani na Lovski zvezi Slovenije predvidoma konec novembra, kjer naj bi določili še posamezne konkretne zadolžitve.

B. Leskovic

Razvitje obnovljenega lovskega prapora LD Mislinja

V zadnjih dneh lanskega vročega avgusta je LD Mislinja medse povabila vse donatorje in sponzorje za nov oziroma obnovljen družinski prapor in jih pogostila z lovskim golažem, hkrati pa z njimi delila družabne trenutke.

V začetnem delu uvodnega programa so vse povabljene prav lepo pozdravili glasovi LPZ Prežihovo – Kotlje, za dobro pove-

zovanje pa sta se trudila predsednik **Ivan Lekše** in starešina lovske družine **Oto Skobir**.

Tako so nove žebličke pripeli vsi lovci, ki jih še niso, in vsi donatorji ter sponzorji. Srečanje je vodstvo te LD tudi izbralo za priložnost in letošnjim jubilejtom, med njimi je bil tudi 80-letnik, podelila spominske plakete. Da srečanje ne bi bilo preveč uradno, je za smeh poskrbel še Mitja Šipek s svojim nastopom.

Za vse povabljene je bila poskrbljena tudi živa glasba. Prireditve se je uspešno končala s polnočnim ognjemtom.

Milena Tretjak

30 let LPZ Dekani, Obalno-Kraške ZLD Koper

Kdor ni nikoli občudoval divjadi, se predajal nemi tišini zavetja gozdov, se naslajal nad vonjem trav, kogar ni vznemirila glasba, je bil veliko prikrajšan v življenju. Tako je zapisal **Danilo Perdec**, predsednik OK ZLD Koper, v posvetilu zgoščenki z naslovom *Lovčev dan*, ki je zagledal luč sveta ravno na dan, ko je LPZ Dekani slavil svojo 30-letnico delovanja. V izredno prijetnem vzdušju se je to dogajalo v soboto, 8. 11. 2003, v kulturnem domu v Dekanih. Svoj delež k temu so prispevali še gostujoči LPZ Globoko in LPZ Medvode ter Notranjski rogisti.

Vabilu so se odzvali in s svojo prisotnostjo počastili pevce: predsednik IO LZS **Štefan Virjent** in podpredsednik LZS **Branko Zlobko**, župan Mestne občine Koper **Boris Popovič** in podpredsednik **Darko Grad**.

Leta 1973 se je porodila ideja, da bi lahko z ubranim petjem obogatili vzdušje na lovskih slavnostih. Ob spodbudi sedaj že pokojnega **Valentina Primožiča** je zborovodja **Fabio Vatovec** začel z napornimi vajami piliti ubranost 14 pevcev. Od tedaj nepretrgoma sodelujejo v zboru še **Ivan Primožič** (pred nedavnim je žal tragično preminil), **Jože Erzetič**, **Rajmund Piciga** in **Zvezdan Primožič**.

Članstvo v zboru nenehno niha in tako dandanes šteje 22 članov, predvsem iz lovskih vrst, kar je velika redkost in prav na to smo zelo ponosni, saj s tem dokazujemo, da nam ni pri srcu samo lovska vnema, temveč je tudi petje sestavni del našega življenja. Radi imamo naravo in preveva nas skrb za prelepo okoli-

šesto, ki bo v letos spet pod našim okriljem.

Leta 1998 smo posneli prvo glasbeno kaseto *Srečni lovec*, ki je zboru v ponos in hkrati dobra iztočnica za nadaljnje pevsko in družbeno delovanje. Leta 1999 smo sodelovali v mednarodnem zborovskem projektu WOX MAGNA v Pragi in v Bazovici onstran meje. Leto za tem smo sodelovali na prireditvi *Primorski zbori pojo*: v Novi Gorici, Ljubljani in Portorožu. Leta 2001 smo predstavljali Slovenijo na 10. mednarodni Generalni skupščini Mednarodnega sveta za lovstvo in varstvo divjadi - CIC v Portorožu. Naslednje leto smo sodelovali na 5. zasedanju Delovne skupnosti lovskih zvez jugovzhodnega alpskega prostora na Tirolskem.

Novembra lani je Lovski pevski zbor Dekani Obalno-Kraške ZLD Koper praznoval 30-letnico svojega kulturnega ustvarjanja.

co, po kateri odmeva naša pesem.

Gojimo slovensko lovsko in ljudsko pesem. V svoj program smo vključili tudi slovenske umetne in sakralne zborovske skladbe.

Veliko nastopamo za lovsko bratovščino, ob različnih jubilejih, lovskih prireditvah, kot tudi na lovskih pogrebi.

Na reviji Primorska poje smo sodelovali že 23-krat, dvakrat pa smo se posebno izkazali, zlasti v razredu ljudskih pesmi. Nastopamo tudi širom Slovenije. Zamudili nismo še nobenega Srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov Slovenije. Trikrat smo bili tudi organizatorji te prireditve, ki je prav tako letos slavila 30. obletnico.

Na našo pobudo so nastala mednarodna *Srečanja treh dežel*: Hrvaške, Italije in Slovenije. Uspešno smo organizirali 3. srečanje in pripravljamo se že na

Za dolgoletno uspešno delovanje smo prejeli številna priznanja in odlikovanja, med njimi tudi red LZS za lovske zasluge II. in I. stopnje ter red za lovske zasluge II. stopnje Lovske zveze Hrvaške. Več pevcev je bilo pohvaljenih in nagrajenih v teh letih. Omenimo samo številne Gallusove značke, priznanja in plakete OK ZLD Koper ter 1 zlato in 6 bronastih plaket ter srebrni znak Mestne občine Koper.

Zbor sedaj že 7. leto uspešno vodi profesor **Anton Baloh** in prav njemu velja, da smo dosegli več kot povprečje in da stremimo k popolnosti.

Ob tem ne smemo skopariti s pohvalo vsem lovem v naših 23 lovskih družinah, ki v sklopu članarine prispevajo sredstva in nam tako omogočijo delovanje in obstoj.

Naj še omenim, da so pred nami novi izzivi. Načrtujemo latinsko mašo skupaj z rogisti in

orglami. Z njo se bomo predstavili na reviji Primorska poje. Ta projekt bi želeli posneti na CD. Še vedno pa nismo opustili misli, da bi zapeli našim stanovskim kolegom, slovenskim izseljencem v Kanadi.

Da bi naše vizije in želje uresničili, vabimo nadarjene pevce iz lovskih vrst, da se nam pridružijo in pripomorejo na poti k našim novim uspehom.

Marino Terčič,
predsednik zbora

Koroški in zamejski lovci v zavetju Slavnika

Potem ko so se oktobra lani v LD Prežihovo - Kotlje prvič uradno srečali predstavniki zamejskih lovcev iz avstrijske Koroške, Furlanije - Julijske krajine in naše Koroške lovske zveze z namenom, da pripravijo prvi Lovski slovar - priročnik v treh jezikih (nemščini, slovenščini in italijanščini), o tem smo v Glasilu Lovcev poročali v zadnji številki leta 2003, so sicer že več desetletij dobro sodelovanje še bolj utrdili novembra na skupnem lovu na Primorskem.

Lovci Kluba prijateljev lova iz Celovca, Društva slovenskih lovcev FJK - Doberdob in Koroške lovske zveze so se tokrat udeležili lova na fazane v lovišču LD Kojnik - Podgorje.

Koroški lovci, sicer navajeni zavetja visokih gora in planin, so se varne počutili tudi ob vznožju 1028 metrov visokega Slavnika in 980 metrov visokega Kojnika, saj jim je prizanesla tudi sicer nadležna burja.

Rado Pečar, starešina LD Kojnik - Podgorje, je v pozdravnem nagovoru nanizal kar nekaj zanimivih podatkov o LD Kojnik, ki so nedvomno zanimivi tudi za druge slovenske lovce. In sicer, da z loviščem, ki obsega 8.700 hektarjev, upravlja 45 lovcev, katere dobro povezuje gospodar družine **Jožef Hreščak**. Lovci skrbijo za odstrel 30 divjih prašičev, desetih glav jelenjadi in 85 glav srnjadi, po odločbi pa tudi za odstrel volka, risa in medveda. Še vedno je zadovoljiva tudi številčnost male divjadi. Poleg mnogih zahtevnih nalog v lovišču že desetletja pristno gojijo tudi lovsko kulturo in družabna srečanja.

Dušan Leskovec, predsednik Koroške lovske zveze, je dejal, da se koroški lovci z lovci iz avstrijske Koroške srečujejo že

Koroški in zamejski slovenski lovci iz Avstrije smo se na Primorskem počutili kot doma.

Foto: T. Navodnik

več kot trideset let, nekaj let poteka sodelovanje tudi z lovci iz Furlanije - Julijske krajine in da so srečanja prej potekala v okviru Lovske zveze Maribor. V prihodnje bo za to prijetno poslanstvo skrbela Koroška lovka zveza.

»Mnoge naloge, ki nas čakajo pri izdaji trijezičnega lovskega slovarja, izmenjavi lovskih izkušenj in na področju lovske kulture ter lovske kinologije, bomo tudi v prihodnje naše tradicionalno sodelovanje utrjevali na skupnih lovih in družabnih srečanjih,« je poudaril Dušan Leskovec.

Mirko Kumer, predsednik Kluba prijateljev lova Celovec, tudi na Primorskem ni mogel mimo pohval, ki veljajo Koroški lovski zvezi, ki je v slabih treh letih delovanja zabeležila vidne uspehe. Tako na področju uveljavljanja lovske politike, pri izobraževanju mladih lovcev, predvsem pa na področju lovske kulture. Želi si, da bi koroški lovci pozitivne lovske lastnosti prenesli tudi na zamejske lovce.

»Toliko prijetnih in nepozabnih srečanj, kot smo jih lovci iz našega lovskega društva letos doživeli z lovci z avstrijske Koroške in Slovenije, jih doslej še nismo bili deležni,« je začel razlagati **Karlo Furlan**, predsednik Društva slovenskih lovcev FJK - Doberdob. »Čeprav je sodelovanje pri izdaji prvega lovskega slovarja šele na začetku, pričakujemo, da bo sodelovanje zaživel tudi na drugih področjih. Ker imamo dober pevski zbor, Doberdob, ki se že 18 let udeležuje tudi pevskih revij LZ Slovenije, si želimo, da bi se naši pevci srečali s koroškimi s te in one strani meje,« je med drugim rekel **Karlo Furlan**.

Franc Rotar

Graška gora povezuje koroške in štajerske lovce

Koroški in štajerski lovci iz LD Mislinja, Golavabuka in Škale, ki s svojimi lovišči mejijo na 815 m visoko legendarno Graško goro nad Mislinjsko in Šaleško dolino, na katero mejijo tudi občine Velenje, Mislinja in Slovenj Gradec, so se zadnje oktobrske nedelje prvič srečali na skupnem lovu.

»LD Mislinja, ki je bila ustanovljena pred 49 leti in v katero je včlanjenih 55 članov, s sosednjimi lovskimi družinami tesno sodeluje že vrsto let. Z LD Škale sodelujemo že nad 30 let,« je dejal starešina **Oto Skobir**. »Dobro sodelovanje je pred leti pripomoglo tudi k temu, da smo s posebno pogodbo lovske meje med obema družinama označili po naravnih in ne po občinskih mejah. Mislinjski lovci smo pred leti dobro sodelovali tudi s sosednjo LD Golavabuka, vendar je zadnja leta sodelovanje nekoliko zamrlo. Da bi sicer dobre

prijateljske odnose še bolj utrdili, sva se z dr. **Cirilom Slemenikom**, starešino LD Golavabuka, dogovorila, da letos prvič organiziramo skupni lov in prijateljsko druženje v našem lovišču in v lovskem domu na Zaveršah,« je poudaril **Oto Skobir**.

Dandanes LD Škale šteje 48 članov, ki skrbijo za divjad v 2.800 m² velikem lovišču. Ustanovljena pa je bila daljnega leta 1946.

»Čeprav v LD Škale že vrsto let gojimo pristno lovsko kulturo, saj naš pevski zbor deluje že 10 let, in bomo letos že devetič organizirali Hubertovo mašo ter pripravili srečanje za naše kmete, vsako leto organiziramo tudi tradicionalni izlet za vse lovce, naše žene in dekleta,« je s ponosom razlagal **Ervin Miklovžina**, starešina LD Škale.

»Letos smo bili na Koroškem, kjer smo se z rudarskim muzejskim vlakom peljali v podzemlje Pece in s flosom po reki Dravi. Srečanja z lovci LD Mislinja in LD Golavabuka smo se resnično radi udeležili, saj vsako druženje še bolj veže prijateljstvo,« je dejal **Ervin Miklovžina**.

LD Golavabuka, ki z divjadjo gospodari na levi in desni strani reke Mislinja na 5.200 m² lovne površine, je bila ustanovljena pred 55 leti in šteje 70 lovcev.

Gospodar LD Golavabuka **Srečko Konc** je dejal, da so tudi njihovi lovci veseli, da so se končno srečali lovci iz vseh treh sosednjih lovskih družin.

»Letošnje srečanje je potrdilo, da lovci potrebujemo prijateljska snidenja, ki so oplemeniteni z lovskimi šegami in navadami. Prihodnje leto se bomo srečali v našem lovišču ob vznožju Pohorja, kjer imamo idiličen lovski dom,« je sklenil **Srečko Konc**.

Franc Rotar

S prvega skupnega oktobrskega lova LD Mislinja, Galavabuka in Škale na Graški gori.

Franček Vrečar, 75-letnik, se je rodil 20. 10. 1928 na Hardeku. Sedaj živi v Ormožu. Po poklicu je trgovec. Dolga leta je bil zaposlen kot poslovodja v Trgovskem podjetju Mercator - Zarja Ormož, kjer se je tudi upokojil.

Franček je član LD Ormož postal leta 1953. V družini ni bil le pravičen lovec in delaven član, ampak je rad pomagal tudi pri vzgoji mladih lovcev, da so postali pravi gojitelji divjadi in dobri lovski tovariši. V LD so mu bile zaupane tudi številne funkcije. Od leta 1965 pa vse do leta 1975 je bil član UO LD, od l. 1975 do 1987 je bil predsednik NO, sedaj pa opravlja funkcijo predsednika DK. V letu 1983 je opravil izpit za lovskega čuvaja. Zaradi svojega prizadevnega dela na področju gojitve in lova divjadi je bil odlikovan z znakom LUS za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Dragi Franček, ob tvojem jubileju ti želimo, da bi še dolgo čil in zdrav prihajal med nas in med nami krepil lovsko tovarštvo. Na jesen tvojega življenja, ki jo tako rad preživljaš na čudovitem hribu Humu, v srcu Slovenskih goric, ti želimo še veliko zdravja, na lovskih stezah pa zanesljiv korak, ostro oko in mirno roko.

Tvoji lovski tovariši si želimo, da bi po končanih lovih lahko še dolgo s teboj nazdravljali in zapeli tvojo priljubljeno pesem *En hribček bom kupil* ...

LD Ormož – F. K.

Franci Strajnar, častni član LD Tomišelj, je 22. 10. 2003 praznoval svoj 80-letni jubilej.

Rodil se je leta 1923 v Martinji vasi pri Mokronogu, kjer je že v mladosti spoznaval naravo. Leta 1941 se je vključil v OF Slovenije. Spomladi 1942 je vstopil v partizane in se v raznih enotah NOV Slovenije vse do konca vojne hrabro boril za svobodno Slovenijo. Med vojno je bil hudo ranjen in je postal invalid s statusom vojaškega vojnega invalida III. stopnje. Po vojni se je vključil v obnovo in graditev porušene domovine.

Kot velik prijatelj narave se je leta 1950 vključil v LD Rakovnik, katere član je bil do leta 1955. Med tem je bil tudi član LD Sorško polje.

Leta 1955 je vstopil v LD Tomišelj, katere član je še dandanes. Zaupali smo mu številne pomembne funkcije. Bil je starešina družine (1960–1964), tajnik družine (1956–1960), predsednik DR (1971–1979), predsednik komisije za LO in DZS (1980–1982), predsednik Kinološke komisije (1982–1986). V Kinološki komisiji dela kot aktivni član še zdaj in prenaša svoje bogato lovsko in kinološko znanje na mlade lovce. Poznamo ga kot dobrega tovariša, odličnega lovca, vzornega funkcionarja in sposobnega kinologa. Je odličen vodnik lovskih psov. Njegova ljubezen so nemški kratkodlaki pitčarji. Z njimi dosega vidne rezultate tako na lovu kot tudi na različnih kinoloških

tekmah in prireditvah. Aktivno je deloval tudi v DLPS in bil v letih 1976 do 1979 gospodar in član IO.

V LKD Ljubljana se je vključil leta 1979 in bil predsednik razsodišča ter član nadzornega odbora. Za njegovo uspešno kinološko delo mu je KZS podelila srebrni in zlati znak za kinološke zasluge in red II. stopnje. Za požrtvovalno delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge, redom III. in II. stopnje. Je tudi nosilec več državnih odlikovanj.

Lovci in lovke LD Tomišelj mu ob njegovem življenjskem jubileju želimo še mnogo zdravja in lovskih užitkov na lovu ter dober pogled!

LD Tomišelj – B. L.

Štirinajstega novembra 2003 je praznoval svoj 70. rojstni dan **Ivan Kopušar**, član LD Dravinja – Majšperk, katere član je že skoraj pol stoletja. Nekaj manj kot polovico te pripadnosti je Ivan uspešno opravljal vidne funkcije v LD; tudi kot starešina je vodil našo LD. Zato se spodobi, da se vsaj za trenutek ozremo na njegovo, pa tudi našo pot.

Pozno jeseni leta 1933 ga je v svoji mladi, 3-članski Kopušarjevi družini povila mama Anka. V Šoštanj je Ivan prvič zajokal in začel svojo življenjsko pot, jo v zavetju podjetnega trgovca in skrbnega očeta Karla nadaljeval v Stražgojnci, nato pa v Apačah na Dravskem polju.

Dovolj je bil star, da je spoznal in občutil krutost 2. svetovne vojne. V Lovrencu na Dravskem polju je nabiral osnovnošolsko znanje. Ni skrivnost, da so bile Ivanu že v zibel položene tudi ročne spretnosti, ki jih je izpopolnil v industrijski kovinarski šoli (IKŠ) v Mariboru. V takratnem gigantu TAM-u je »zakorakal« na poklicno pot ključavnice, jo po odsluženem vojaškem roku nadaljeval v TGA v Kidričevem, okusil »med in mleko« v takratni opevani Nemčiji in kaj kmalu spoznal, da se z nabranimi življenjskimi in strokovnimi izkušnjami lahko zanese na svoje znanje, glavo in pridne roke. Kot samostojni podjetnik – obrtnik se je več kot 31 let razdaljal ključavničarstvu. Iz njegove obratovalnice je izšlo ne malo novih mladih ključavničarjev.

Ivan si je kot mojster svojega poklica ob razumevajoči ženi, spoštovani in simpatični Anici, ter ob svoji družini dal duška in naravi, ko se je leta 1955 pridružil takrat maloštevilnemu članstvu LD Dravinja – Majšperk. Razmere, navade in običaji pa tudi zahteve so bile takrat drugačne kot dandanes. Da je pristopil s prave strani, dokazujejo dejstva, da so mu bile zaupane pomembne funkcije, kot so: referent za strelstvo (od 1957 do 1962), referent za kinologijo (1965 do 1969), naloge gospodarja LD je opravljal od 1970 do 1972, naloge starešine pa od 1973 do 1988 in tudi od 1994 do 1997.

S pravišnje mero realnosti, a tudi naklonjenosti je gledal na razvoj lovskega turizma. Z veliko gorečnostjo je zagovarjal pobratenje z LD Drežnica, katerega podpisnik je bil. Kot dober gospodar se je Ivan

pokazal predvsem v vlogi starešine, saj je več kot 17 let v tej funkciji skrbel, da bi LD pridobila in prigospodarila na premoženju (zemljiščih, lovskem domu, lovskih napravah, strelišču, obori, prežah). Da je bil pri tem uspešen, zgovorno pričajo številna priznanja in odlikovanja, ki jih je dobil, med njimi znak LZS za lovske zasluge, reda III. in II. stopnje, na področju lovske kinologije srebrni znak KZS za kinološke zasluge, za družbenopolitične zasluge pa red dela s srebrnim vencem. Vsi spoštujemo njegov lik lovca, preglednika uplenjene divjadi, lovskega čuvaja in lovskega tehnika (mojstra).

Vrsto let je Kopušar deloval v ZLD Ptuj – Ormož, in sicer kot član

IO, predsednik Komisije za priznanja in odlikovanja, bil je tudi predsednik NO. Kot vabljeni gost je bil Ivan dobrodošel v mnogih LD in državnih loviščih v Sloveniji in zunaj nje. Poleg skromnosti ga odlikuje tudi samokritičnost.

Ivan, vedno boš ostal naš dragoceni vir informacij in izkušenj, še posebno svojima sinovima, saj si zgled lovca – staroste tako v mišljenju, znanju in ravnanju. Ob tvojem življenjskem jubileju si želimo, da bi še naprej ohranil svojo čilost in zdravje; naj ti Diana nasuje še vrsto lovskih užitkov in mnogo lovskega blagra ti privoščimo ...

LD Dravinja – Majšperk – E. A.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO *SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Franc Žejn, LD Pivka

85-letnico

Ivan Pušnik, LD Braslovče

Janez Strmec,

LD Šmartno pri Litiji

Pavel Zorenč, LD Radvanje

80-letnico

Franc Borštner, LD Trebnje

Anton Drugovič, LD Krško

Stane Gregorič, LD Gradac

Silvester Kozina, LD Videž,

Kozina

Viktor Legiša,

LD Kojnik, Podgorje

Anton Lešnik,

LD Gaj nad Mariborom

Oskar Stergar, LD Laporje

Srečko Turk, LD Mala gora

Pavel Visočnik, LD Hoče

75-letnico

Slavko Avsenik,

LD Storžič, Kranj

Ernest Bransberger,

LD Cankova

Franc Dornik, LD Radeče

Jože Farčnik, LD Udenboršt

Vinko Gorše, LD Dolenja vas

Ivan Jelenc, LD Selca

Anton Koroš, LD Libeliče

Franjo Kovačič, LD Vrhnika

Karel Krajnc, LD Duplek

Franc Laubič, LD Dramlje

Anton Logonder,

LD Križna gora

Pavle Logonder,

LD Križna gora

Anton Milavec, LD Bukovje

Simon Mlakar, LD Krško

Gabrijel Mugerli,

LD Most na Soči

Slavko Onič,

LD Gaj nad Mariborom

Sergij Pancrazi,

DSL FJK Doberdob

Martin Pirečnik,

LD Rečica ob Savinji

Pavel Pirman, LD Rakek

Anton Slana, LD Brezovica

Milan Slanovec, LD Kamnik

Venčeslav Sušnik,

LD Lukovica

Franc Šetinc, LD Tuhinj

Matilda Šoba, LD Makole

Anton Štimec, LD Osilnica

Alojz Ukmar, LD Tabor, Sežana

Ivo Vedenik, LD Prebold

70-letnico

Franc Ačko, LD Polskava

Slavko Cink, LD Školj

Franc Čuk, LD Radenci

Franc Dajčbauer, LD Ljutomer

Pavel Franko, LD Izola

Ivan Gale, LD Grosuplje

Fanika Goltnik, LD Vransko

Franc Horvat, LD Rače

Štefan Huber, LD Radovci

Darko Izlakar,

LD Šmartno pri Litiji

Pavle Jeršin, LD Velika Loka

Jože Kastelic, LD Trebinje

Ivan Kravanja, LD Bovec

Franc Mrzlikar,

LD Gorenje Jezero

Anton Oblak,

LD Grahovo pri Cerknici

Franc Ojsteršek, LD Podsreda

Adolf Pahor, LD Fajti hrib

Salvo Podgornik, LD Ljubinj

Ivan Podrazavnik, LD Remšnik

Jože Predgrad,

LD Plešivica, Žužemberk

Emil Pugelj, LD Bukovica

Zvone Puppis, LD Logatec

Jurij Rozman, LD Tržič

Ernest Sajovic, LD Izlake

Anton Sirk, LD Gorica

Jože Smolič, LD Mirna

Alojz Šikar,

LD Paloma, Sladki Vrh

Jože Špilak, LD Majtinci

Pavel Švab, LD Vitanje

Pavel Švenda, LD Gabrovka

Oktavij Toškan, LD Marežige

Pavel Trček, LD Vrhnika

Vinko Urbas, LD Rakek

Štefan Vukan, LD Apače

Jože Zadnikar, LD Tomišelj

Jože Zavnik, LD Tabor, Erzelj

Miro Zupančič, LD Otočec

Pavel Žakelj, LD Šentjošt

*Vsem jubilantom iskrene
čestitke*

* Po podatkih, ki so nam jih posredovali tajniki LD na članskih seznamih!

Skozi zasnežene veje sem opazil črno gmoto.

Nevarna srečanja

V večkrat sem sam pri sebi razmišljal o dogodkih, ki sem jih doživel pri fotografiranju v naravi. O srečanjih z divjimi živalmi, žuželkami, plazilci ipd. Doslej so se na mojo srečo vsa dobro končala, prav lahko pa bi bilo tudi drugače. Morda je za to treba imeti kanček sreče, pa tudi primerno znanje in dobro moralo poznati vedenje živali. Menim pa, da si vsaka žival zasluži spoštovanje in prav tako se je treba tudi obnašati do nje. Vedno je dobro biti ob takih srečanjih umirjen, tih in se ob srečanju na čim bolj miren način umakniti. Srečanja z medvedkami so pač nevarnejša, vendar jim tega ne smemo zameriti, saj napadejo le v izjemni skrbi za svoje mladiče, ne pa tudi, če so ob njej. Tudi vsako dvigovanje medveda še ne pomeni, da bo napadel. Medved si na tak način le skuša bolj ogledati prišleka, nikakor pa to ni znak za napad, saj je na »dveh« dosti manj zanesljiv kot na »štirih«. V vseh teh letih sem imel obilo srečanj z divjimi živalmi, vendar se nekatera bolj vtisnejo v spomin kot druga ...

Srečanje z modrasom

Bil je lep junijski dan, ko sem ves zadihan in prepoten prišel na gozdno jaso. Skušal sem se umiriti, saj sem hodil kar malce pre-

hitro. Že vsi moji kilograme ter fotografski nahrbtnik, pa še stojalo, ki ga zadnje čase obvezno vlačim s seboj ... Vendar, le to je res pogoj za dobro fotografijo!

Prisluhnil sem gozdu. Žvrgojenje ptic je motilo tišino gozda. Na tistem mestu večkrat izstopa srnjad, tako da je dobro malce počakati. Ko se je srce umirilo, sem sedel pod debelo smreko in opazoval po robu gozda, ki je prehajal v jaso. Toplo sonce in utrujenost sta naredila svoje in za kakšnih »pet minut me je zmanjkalo«.

Moral sem naprej, saj je bilo sonce že visoko. Po robu sem prečkal daljnovod. Robidovje me je vlekle za pumparice in le s težavo sem se prebijal mimo skal in mimo daljnovoda. Prišel sem do večje skale, ki se je naslanjala na trhel panj, ki je ostal še od zadnje sečnje. Ker sem moral stopiti nižje, sem se nameraval opreti na štor, da bom lažje sestopil. Ko sem se z roko približal štoru na morda 10 centimetrov, sem na njem naenkrat zagledal zvito kačo. Reagiralo sem v trenutku in z roko zamahnil nazaj, da bi se mi skoraj izpulila. Po vsem telesu sem začutil čudno, topo bolečino, noge so mi otrpnile in bil sem kot paraliziran. Če bi moral v tistem trenutku zbežati, verjetno ne bi mogel ... Ko sem po nekaj trenutkih prišel k sebi, sem ugotov-

vil, da sem le pravi čas odmaknil roko in da je modras, ki je ležal na štoru, tudi malce 'dremal'. Stopil sem nekaj korakov nazaj in odložil nahrbtnik. Iz njega sem vzel fotoaparat ter ga s počasnimi gibi privil na stojalo. Imel sem občutek, da me modras ves čas opazuje, kaj počnem. Ko sem se mu približal na dobrega pol metra, sem pogledal skozi objektiv, nastavlil osvetlitev in poiskal ostrino; sam pri sebi sem bil zadovoljen. Naredil sem nekaj izjemnih posnetkov precej velike modrasove samice, ki pa je že po nekaj posnetkih postala nemirna in je počasi zlezla v razpoko za štorom. Ker je bilo okrog štora precej zaraščeno, sem se raje umaknil ter prečkal daljnovod na drugem mestu ...

Divja svinja

Gazil sem po snegu skoraj do pasu. V dolinici pred mano je v zavetju smrek ležala divja svinja ter njeni štirje ozimci. Po pripovedovanju lovca se je na tistem mestu zadrževala skoraj vsak dan. »Poskusi srečo, morda jo boš videl, morda lahko celo fotografiral ...«, me je vzpodbujal lovec. Privil sem fotoaparat in objektiv na enonožno stojalo, spravil nekaj filmov v žep in stopil v sneg.

Pri drobni bukvi sem se naslonil in skozi zasnežene veje opazil črno gmoto. Nato še dru-

go in tretjo. Divji prašiči so me dobili v nos. Vse naokrog je bilo gosto smrečje, ki se je pod težo snega upognilo do tal in postalo skoraj neprehodno. Zato so se verjetno prašiči odločili za pot proti meni. Takoj me je prešinila misel, da sem na mestu, kjer sem začel z gazjo, prečkal ozek prehod, po katerem bi verjetno prašiči radi v zavetje bukovega in gabrovega gozda. Skoraj v teku sem se vrnil po bregu navzgor po svoji gazi. Moje predvidevanje je bilo pravilno. Kmalu sem zagledal ščetinast hrbet. Bila je svinja vodnica, ki je rila po polnem snegu in se mi nehote bližala. Prislonil sem se k drobni bukvi, skozi objektiv poiskal svinjo in čakal najprimernejši trenutek za posnetek. Ravno na mestu ob debelejši bukvi, ki je bila edina v gozdu obsijana od sonca, sem najprej zagledal njen rilec, nato debelo glavo in malce hrpta. 'Šklonilo' je ..., svinja se je pomaknila naprej. Naredil sem drugi, tretji, četrti posnetek. Divja svinja je bila vsa na planem. Glava zasnežena, do trebuha v snegu, rahlo obsijana od sonca, kot bi si jo sam nastavil. Napravil sem peti posnetek; v tistem trenutku pa so mimo svinje zdirjali trije ozimci. Skušal sem narediti posnetek prašičev v teku. Tedaj pa se mi je svinja v rahlem drncu začela bližati. Njen tek je bil vse hitrejši. S prvotne

razdalje morda dvajsetih metrov je bila v nekaj sekundah ob meni. Z vso hitrostjo se je zagnala vame. Sneg je pršel na vse strani, saj je tekla po celem snegu. Videl sem le ogromno glavo; začel sem kričati, umakniti se tako ali tako nisem imel kam. Svinja se je dober meter pred menoj ustavila, se obrnila in se počasi vrnila k svoji družini. Pogoltnil sem slino in spraval srce iz hlače na svoje mesto. Čeprav se s fotografijo ukvarjam že skoraj trideset let, še nisem bil nikoli v takšnem položaju. Tokrat sem jo res odnesel za las. In kaj je ostalo od tega srečanja? Ostalo je šest čudovitih posnetkov divjih prašičev, posebno predzadnji, ki me bo spominjal na dogodek, ki bi se lahko končal tudi drugače.

Medvedi

Tudi mojih srečanj z medvedi je bilo veliko, vendar se nobeno ni končalo nevarno. Zavedati se moramo, da mi posegamo v medvedov življenjski prostor bodisi z našimi obiski v naravi, ob iskanju gob, z izsekavanjem gozda, krčenjem gozdnih površin ter z rejo drobnice v njegovem habitatu. Tem spoznanjem primerno se moramo tudi obnašati. Opisal bom le moje najbližje srečanje, saj sva bila narazen le nekaj korakov.

S prijateljem Janezom sva že kar nekajkrat obiskala visoko prežo za vasjo, kjer so redno krmiti divje prašiče. Ker so tamkaj vedno našle dovolj koruze, so krmišče množično obiskovale tudi šoje in golobi grivarji. Niti šoje niti goloba grivarja nisem imel fotografiranega čisto od bližu, zato sem imel tedaj lepo prilžnost. Je pa tudi res, da je pod večer redno prihajal v goste tudi manjši medved, približno sedemdeset kilogramov je imel, ki je imel pod vratom belo liso. Nič kaj preveč plašen ni bil, saj ga je bilo včasih treba prav odpoditi od sladke koruze.

Na tleh sem si izbral mesto, ki je bilo najbližje krmišču in ki se je hkrati stopilo z gozdnim robom. Tam mi je lovec Janez pripravil poseben fotografski koč že nekaj dni pred fotografiranjem. In res je prišel medved tudi tisti dan.

Zgodaj zjutraj, še po temi sva prišla z Janezom na krmišče. Pomagal mi je, da sem se dobro prikriž, nato pa je on zlezal na prežo. Začelo se je čakanje. Dogovorila sva se tudi o signalizaciji, če bi slučajno prišla katera druga žival, srna, košuta, lisica

ali celo prašiči; za vsako žival sva izbrala drugačen žvižg. Za morebiten obisk medveda sva izbrala sovje skovikanje.

Kmalu se je začelo daniti in na krmišče so začele priletavati prve šoje, tudi švist peruti goloba grivarja sem zaslišal. Tedaj pa je nedaleč od mene počila vejica. Kmalu zatem druga in tretja. Pogledal sem na prežo, a mojega varuha ni bilo nikjer. Veselo se

Fotografski mojster Marko Pogačnik ob svojih fotografskih delih, ki jih je predstavil na oktobrski fotografski razstavi v velenjskem muzeju.

Foto: D. Kljajič

je zleknil na klop in zadremal. Pokanje vejic se je čedalje bolj približevalo koču in začel sem se že ozirati. Ker so ravno takrat rastle gobe, sem pomislil tudi na kakšnega gobarja. Ko sem tako prisluškoval in napeto gledal v še mračno jutro, sem se enkrat le ozrl nazaj. Morda le tri ali štiri metre za mano je stal medved, ravno tisti, ki je redno obiskoval krmišče, ter me zvedavo opazoval. Skočil sem pokonci, medved pa prav tako v dir. Sam ne vem, kdo se je koga bolj ustrašil. V tistem trenutku se je zbudil tudi Janez na preži. Sumljiva bela lisa na črnem ozadju se mu je le zdela neznana v okolici in pogled z daljnogledom mu je povedal, da je to medved. Kar pozabil je na domenjeno signalizacijo in ker se ni mogel spomniti, kaj sva se dogovorila, je po nekaj neuspešnih poskusih žvižganja začel kar glasno kričati: »Janez, pazi, medved!« No, ne povem, kaj sem si mislil ob klicih, toda tedaj sva se z medvedom že nagledala ... Jaz sem pospravil svojo fotografsko ropotijo in se vrnil k preži, medved pa se je verjetno tudi dodobra nagledal mestnega pritepenca ter se umaknil globlje v gozd.

Janez Papež

Razstavi naravoslovnih fotografij

V muzeju na velenjskem gradu so v manj kot mesecu odprli kar dve razstavi naravoslovne fotografije. V okviru *Pikinega festivala*, največje otroške prireditve v Sloveniji, so 17. septembra 2003 odprli razstavo

tudi obisk razstave v vseh naslednjih dneh, ko je bila odprta.

Desetega oktobra so v Muzeju Velenje odprli še razstavo naravoslovnih fotografij mojstra fotografije **Marka Pogačnika**. Ob odprtju te razstave je v kulturnem programu nastopil **LPZ LD Škale** pri Velenju, potem pa je bilo še zanimivo predavanje avtorja razstave z diapozitivi. Na razstavi je Pogačnik predstavil 54 svojih fotografij z motivi iz narave, med katerimi je največ fotografij z živalskimi motivi. »V rosi jutra in zavetju večera« (tak je bil tudi naslov njegove razstave v muzeju na velenjskem gradu) se Marko Pogačnik znova in znova vrača v naravo in išče motive za svoj fotografski objekt. Marsikatero pot v naših gorah je prehodil že stokrat in večkrat, a vedno znova ga pokrajina in življenje v njej navdajata z novimi in novimi navdihi ter drugačnimi motivi. Pogačnik je imel doslej že več kot sto skupinskih in skoraj trideset samostojnih razstav; stalnemu sodelavcu Lovca želimo še dolgo »dobro luč«, še veliko lepih fotografij našega naravnega okolja in življenja v njem in seveda še veliko razstav.

Damijan Kljajič

Proslavili smo visoke jubileje treh naših članov

Najbrž je malo lovskih družin, kjer bi v istem letu kar trije člani praznovali visoke jubileje. Devetdesetletnik **Dominik Vidic** se je rodil 29. 7. 1913

Le redkokdaj se zgodi, da bi v kateri LD praznovali hkrati kar tri visoke jubileje svojih članov. Prav to se je pred nedavnim zgodilo v LD Jesenice. Od leve proti desni sedijo Franc Pesjak, Dominik Vidic in Viljem Velikonja. Člani smo jim pripravili poseben večer in jim iskreno čestitali.

v Podblici, petinosemdesetletnik **Franc Pesjak** pa 19. 12. 1918 na Jesenicah – oba v delavskih družinah. Oba sta se zaposlila v takratni Železarni na Jesenicah: Vidic kot delavec, Pesjak kot tehnik. Oba sta podedovala veselje do lova in ljubezen do narave od svojih očetov, ki sta lovila, kot so takrat navadni ljudje lahko lovili tako, da so morali garati domačim in tujim kapitalistom – lastnikom in zakupnikom lovišč. Žalostno je, da bi nekateri radi tak sistem spet obudili. Drugi devetdesetletnik, **Viljem Velikonja**, torej tretji jubilar, pa je imel težjo usodo. Rodil se je 2. 12. 1913 na Mostu na Soči, ki je po prvi svetovni vojni prišel pod Italijo. Ker je mladi Viljem zasovražil italijanski fašizem in njegovo zatiranje slovenstva, je zbežal

in jih proslavili. Vsi trije zaslužni lovci so za svoje delo dobili več priznanj in odlikovanj. Lovska družina Jesenice jim je zaželela še naprej čim trdnjše zdravja.

Franc Terseglav

Pri Bohakovih hrana in prostor za vse

Da so nekateri lovci res pravi ljubitelji živali, dokazuje tudi lovec LD Rače, **Ljubo Bohak** iz Hotinje vasi. Na njegovi kmetiji na Dravskem polju je vedno poleg številnih domačih živali videti tudi divje. K njemu jih ponavadi prinesejo sosede, ki jih najdejo onemogle, poško-

v umetnem valilniku. Na kmetiji ostanejo tako dolgo, dokler jih nagon zopet ne potegne v naravo.

Pa se zgodi, da tudi kakšna lisica odnese gos z dvorišča ali kokoš iz kokošnjaka, zato je Ljubo nanje jezen. Čez leto zaradi obveznosti na kmetiji in vožnji avtobusa lovi bolj malo, pa se zato pozimi s toliko večjo vne-mo loti lisičin in jazbin. Tam glavno vlogo odigrajo njegovi terierji in jazbečarji. Ljubo ima namreč tudi registrirano psarno **Agrarsko**, kjer vzreja tako telesno kot delovno zelo uspešne in telesno standardne pse jamarje. To dokazuje s številnimi priznanji in pokali, prejetimi na razstavih, vzrejnih prireditvah, PNZ-jih in VUP-ih.

Malo je lovskih družin v okolici Rač, kjer ne bi poznali njegovih psov, saj poleg tega, da lovi predvsem lisice, s svojim terierjem išče tudi obstreljeno divjad po krvnem sledu in pomaga v primerih, ko lisica ali jazbec po strelu zbežita v rov in ju je treba, največkrat že mrtva, izvleči s pomočjo psov. Ljubo je s svojim psi vedno pripravljen priskočiti na pomoč, nemalokrat tudi v primerih, ko v rovu obtiči lovski pes. Kar nekaj je takšnih, ki jim je že pomagal. Tudi meni in moji jazbečarki Miži.

Matjaž Roter

Lovca obnovila kapelico

Tam ob vznožju Uršlje gore v Prežihovih Kotljah so nedavno slovesno odprli novo *Prežihovo pot*, ki obiskovalca vodi mimo Kisle vode pri Rimskem vrelcu v Podgoro do rojstne hiše Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca, do Šartneka, mimo idilične cerkve sv. Marjete, zgrajene leta 1100, in na Preški vrh do Prežihovine.

Prežihova pot ves čas vodi tudi po slikovitem lovišču LD Prežihovo. Tudi mimo Pekla, temne gozdne globeli, ki ga je Prežih tako slikovito opisal v črtici Solzice.

Na Kogovskem, v bližini Pekla, stoji zidana kapelica, ki jo je zob časa že tako zelo načel, da je bila prej v sramoto kot v ponos.

Nedaleč stran so si kotljski lovci zgradili lep lovski dom, blizu kapelice pa postavili tudi lepo izdelano visoko prežo.

»Čeprav kapelica, ki je bila zgrajena leta 1943, postavil jo je **Maks Zaberčnik**, po domače

Kogovski Maks, v zahvalo sv. Mariji za čudežno ozdravitev, menda nima velike spominke vrednosti, sva jo z lovskim prijateljem **Rudijem Dvornikom** vseeno v celoti obnovila. Taka kot je bila, tudi nam, lovcem, ni bila v ponos, saj kapelico večkrat

Foto: F. Rotar

Da lovci na Koroškem ne negujemo samo stoletnih lovskih šeg in navad, ampak skrbimo tudi za naravno dediščino naših prednikov, sta dokaz tudi lovca Franc Adamič in Rudi Dvornik (desni), ki sta poskrbela za obnovo kapelice.

omenjamo v naših lovskih pogovorih,« je začel razlagati **Franc Adamič**, član LD Prežihovo.

Rudi Dvornik, gospodar Brčnikove kmetije, ki je tudi vodja revirja Podgora, je povedal, da je vsa zidarska dela opravil sam. Končno podobno kapelico – streho, je lično izdelal domačin **Anza Čekon**, poslikave in doprsni kip sv. Marije pa je delo Franca Adamiča, ki med kotljskimi jagri velja za vsestranskega mojstra in umetnika.

Franc Rotar

Narava - štirje letni časi

Fotografsko društvo Grča izdalo zbornik najuspešnejših naravoslovnih posnetkov svojih članov

Kar nekaj časa je minilo od nekoč utopičnih pogovorov o naši lastni knjigi pa do končne uresničitve zastavljene ideje. V Sloveniji je konec oktobra lani izšla knjiga fotografij o naravi. Še zdaleč ne prikazuje vsega lepega, kar lahko pokažemo, pa vendar je v njej prikazan kar lep del naše čudovite narave.

Namen je bil na izbranih barvnih posnetkih prikazati neokrnjeno naravo v Sloveniji. Menim, da nam je to uspelo, saj so

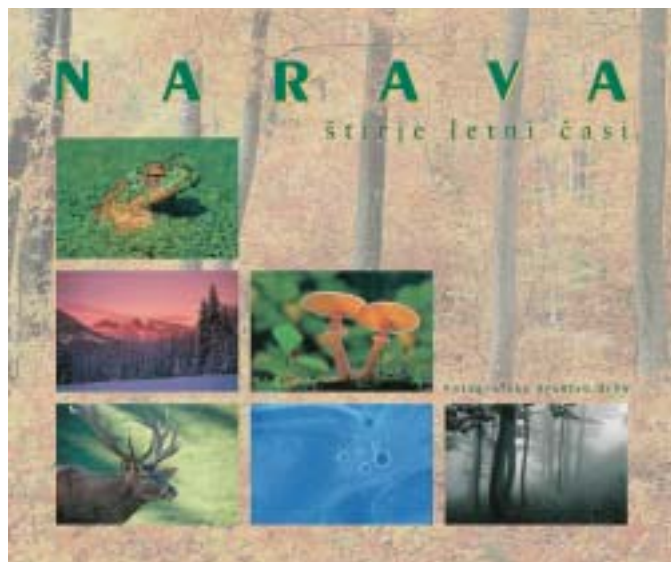
Foto: M. Roter

Lovec Ljubo Bohak ima na svoji kmetiji nemalokrat pravi živalski vrt domačih in tudi divjih živali, ki mu jih v nego prinesejo sosede. Tudi njegovi lovski psi se prijazno obnašajo do začasnih gostov.

čez mejo v takratno Kraljevino Jugoslavijo. Izučil se je za peka in slaščičarja, a je potem dobil službo v gozdarstvu. Po okupaciji Jugoslavije so šli vsi trije v partizane. V NOB so se borili proti okupatorju pa tudi za pravičnejši družbeni red, za tak red, kjer bo lahko vsak pošten, delaven človek lovil in gojil divjad, ne pa samo peščica bogatašev.

Po vojni sta Dominik in Franc do upokojitve delala v Železarni Jesenice, Viljem pa čuvaj in vodja sektorja. Vsi trije so bili delavni, vestni in poštredni, bili so in so še dobri in zvesti tovariši. Zato smo vse tri jubileje združili

dovane ali pa iz gole nevednosti. In prav to slednje se je zgodilo tudi letos z mladim srnjačkom. Otroci so ga krstili za Bambija, babica pa ga je s stekleničko in kravjim mlekom spravila, da je zdaj že pravi mladenič. Prav nič ga ne moti, da se okoli njega podijo lovski terierji, jazbečarji, nemška kratkodlaka ptičarka, race, gosi, kokoši, pavi, golobi in druge domače ter divje živali. Za vse se pri Bohakovih najde prostor in hrana. Tudi jazbec in lisica nista redka gosta. Lani pozimi je v hlevu okrevala siva čaplja. Če v času košnje kmetje naletijo na gnezda z jajci fazanov, rac mlakaric ali jerebic, jih pred uničenjem rešijo tako, da jih prinesejo Lubanu, kot mu pravijo domači. Ljubo poskrbi, da jih zvalijo kar male turške kokoške ali pa jim na svet pomaga

v knjigi predstavljeni nekateri znani in predvsem manj znani biseri naše domovine. Posebnost knjige je, da so fotografije posneli prijatelji fotografiji, združeni v **Fotografsko društvo Grča**, ki se nekoliko intenzivneje posveča predvsem naravoslovni tematiki. Veliko objavljenih fotografij je bilo že nagrajenih na zahtevnih mednarodnih in domačih razstavah, nekaj pa je povsem novih in nam dajejo upanje, da se niz uspehov in nagrad naših fotografov še ni končal. Prav vse je posneto v naravnem okolju in ne v raznih parkih, oborah in podobnih okoliščinah, kjer fotograf neprimerno lažje najde dober posnetek.

Zasnova knjige je v fotografskem prikazu narave v štirih letnih časih. Na začetku vsakega letnega časa ponujam za popestritev zgodbo o lepotah, trudu, sreči in težavah fotografskega ustvarjanja. Dodani so posnetki pokrajine, gora, velikih in malih živali, rož, detajlov, vzorcev in še marsičesa iz narave. Prav poseben čar dajejo čudoviti posnetki vode, ki se mirno pretaka med kamenjem, ali pa svetlobe, ki tiho, vendar z vso svojo intenzivnostjo prodira v globok in temen gozd. Verjamem, da bo prav vsak, ki bo knjigo vzel v roke, našel nekaj lepega zase in morda tudi sam začel iskati prav take trenutke v naravi.

Prikazanih je kar nekaj fotografij, ki so posnete v posebnih, neponovljivih razmerah in so zato še večji biser, kot si prvi hip mislimo. Ustvarjanje kompozicije globoko v temnih jamah, zimsko obiskovanje našega visokogorja ali zalezovanje nevarnih divjih živali v njihovem naravnem okolju pokaže nekaj, česar

ne vidimo vsak dan. Vendar ni lepo samo tisto, kar dobimo z veliko truda, včasih je na pretek čudovitih motivov že v bližnjem gozdu, le najti jih moramo. In prav to znajo fotografi, ki so sodelovali pri nastanku knjige.

Pri izbiri fotografij sta bili upoštevani predvsem kakovost posnetkov in raznolikost motivov. Prav to sem kot urednik knjige najprej upošteval pri izboru. Nešteto sem pregledoval diapozitive in se odločal za ali proti; sedaj mi ni žal mojih odločitev.

Verjamem, da tudi s to knjigo še nismo pokazali vsega in da je to samo prva stopnja v naši fotografski in založniški dejavnosti. Vedno znova najdemo nekaj posebnega, nekaj, kar nam ni še nihče pokazal v taki luči ali na tak način. Mnogi se sprašujete, kako pridemo do takih fotografij. **Predvsem z načinom življenja, ki združuje naravo in fotografijo. Za nas, ki nam oboje prinaša srečo in zadovoljstvo, to ni težko, v tem celo uživamo. Srčno si želimo, da bi ob listanju in prebiranju knjige uživali tudi vi.**

Knjigo lahko naročite pisno na naslov: **Fotografsko društvo Grča - Kočevje**, Rožna ulica 39, 1330 Kočevje oziroma na telefonsko številko 041/722-556. Cena knjige je 6000,00 sit.

Aleksander Čufar

Izreden lovski uspeh

V Kortah na Koroškem uplenjen beli jelen

Šestnajsti avgust 2003 bo v analih **Franca Jožefa Smrtnika** iz Kort, znanega slovenskega po-

litika in kulturnika na Koroškem, zapisan z zlatimi črkami: v občinskem lovišču, na območju Skupnosti za gojitev jelenjadi v Karavankah, je uplenil belega jelena. Odstrel je prav zaradi svoje edinstvenosti zbudil med lovci in v širši javnosti precejšnje zanimanje. V tem primeru namreč ne gre za albinističnega jelena, ampak za redek primer beličnega jelena (leukizem). Ljudska vera takšnemu jelenu pripisuje mistične in čarobne moči. Med drugim je v ljudstvu še vedno živo prepričanje, da uplenitelja takšne živali v kratkem času čaka nezgoda, če ne že kar smrt. To naj bi zdaj veljalo tudi za Franca Jožefa Smrtnika, ki je poleg kmetovanja na gorski kmetiji ob enem še slovenski občinski odbornik v Železni Kapli in zastopnik Skupnosti južnokoroških kmetov v koroški kmetijski zbornici, vnet pevec, med drugim poje v Lovskem zboru Železna Kapla, pri Smrtnikovih fantih in pri Moškem pevskem zboru SPD Valentin Polanšek na Obirskem. Seveda je tudi član Kluba prijateljev lova - Celovec. Vsa opozorila in govornice je občutil na lastni koži. Nekaj dni za tem se je nek znanec ponesrečil na cesti in ljudje so že govorili,

da se je beli jelen maščeval Smrtniku.

No, ljudsko verovanje in naravnost pojava belega jelena (pa tudi odstrel take živali) se seveda krepko razhajata. Dejstvo je, da je pojav belega(-ih) primerka(-ov) navadne jelenjadi v evropskem lovstvu znan že stoletja in je celo kulturnozgodovinski fenomen, ki so mu Čehi v graščini Zehušice pri Pragi že pred stoletji postavili trajen spomenik. Na tamkajšnjem območju še vedno živi več kot sto glav bele navadne jelenjadi, večja kolonija pa živi tudi na sklenjenem prostoru v Vestfaliji v Nemčiji.

Pa ne le Francu Jožefu, ki mu za ta lovski blagor čestitamo, tudi njegovemu očetu Francu Smrtniku se je to jesen »zgodil« poseben lovski blagor. Na svoj 70. rojstni dan je uplenil močnega jelena in si tako sam dal najlepše darilo za svoj življenjski jubilej. Tudi njemu iskrene čestitke za rojstni dan. Pa naj še kdo reče, da lovišča v Karavankah, predvsem na njihovih severnih obronkih, niso bogata in pestra, predvsem polna presenečenj! Koroški »jagri« pa tudi niso od muh.

Franc Wakounig

Foto: F. Wakounig

Franco Jožef Smrtnik iz Kort z avstrijske Koroške ob uplenjenem beličnem jelenu.

Srnine zarebrnice z omako iz fazanjih jeter

Za 6 oseb potrebujemo:

6 dvojnih srninih zarebrnic, jušno zelenjavo za marinado, 0,1 dl olivnega olja, 100 g masla, zelo na drobno seseklano čebulo, čajno žličko naribanega ingverja, sol, poper, 0,1 dl proškega, na maslu oprazene kruhove rezine.

Za omako: 2–4 dl divjačinske juhe, žličko škrobne moke, surova jetra in srčke od treh fazanov ali jerebic, žlico kisle smetane.

Dva dni na hladnem mariniramo obsekanje in oprane zarebrnice v jušni zelenjavi z dodatkom rdečega vina. Očiščene potolčemo, solimo, popopravimo ter jih po eni strani pomokamo. Na hitro jih popečemo v olivnem olju po obeh straneh in jih potresemo s seseklano čebulo, lahko dodamo tudi strok česna, zalijemo z juho in podušimo. Dušimo deset minut ter vse skupaj postavimo v toplo pečico. Medtem na maslu oprazimo na rombe obrezane kruhove rezine, ki jih prav tako hranimo na toplem.

Na raztopljeno maslo vlijemo preostalo

juho, vanjo vmešamo žlico jedilnega škroba in dve minuti pokuhamo, da se omaka zgosti. Dodamo seseklana fazanova jetra in srčke ter pet minut narahlo kuhamo. Dodamo vino prošek in nariban ingver. Omako kuhamo do zelene gostote.

Na krožnik položimo opečene kruhove rezine, nanje naložimo zarebrnice ter jih spodlijemo z omako.

Nadevan krompir s svizčevim ragujem

Za 6 oseb potrebujemo:

meso manjšega mlajšega svizca, 0,2 dl olivnega olja, 1 čajno žličko strtih brinovih jagod, 1 žlico soli za razsoljevanje mesa (kotanyi), 0,5 l rdečega vina, 2 sesekljani čebuli, 3 stroke česna, 1 l juhe za zalivanje, 1 lovorov list, rožmarin, sol, poper, 12 večjih krompirjev, 5 žlic naribanega parmezana.

Iz svizca, ki naj visi izkožen vsaj 5–10 dni na hladnem, poberemo vso odvečno maščobo. Mesu odstranimo tudi vse kosti in ga narežemo na zelo drobne koščke, velikosti

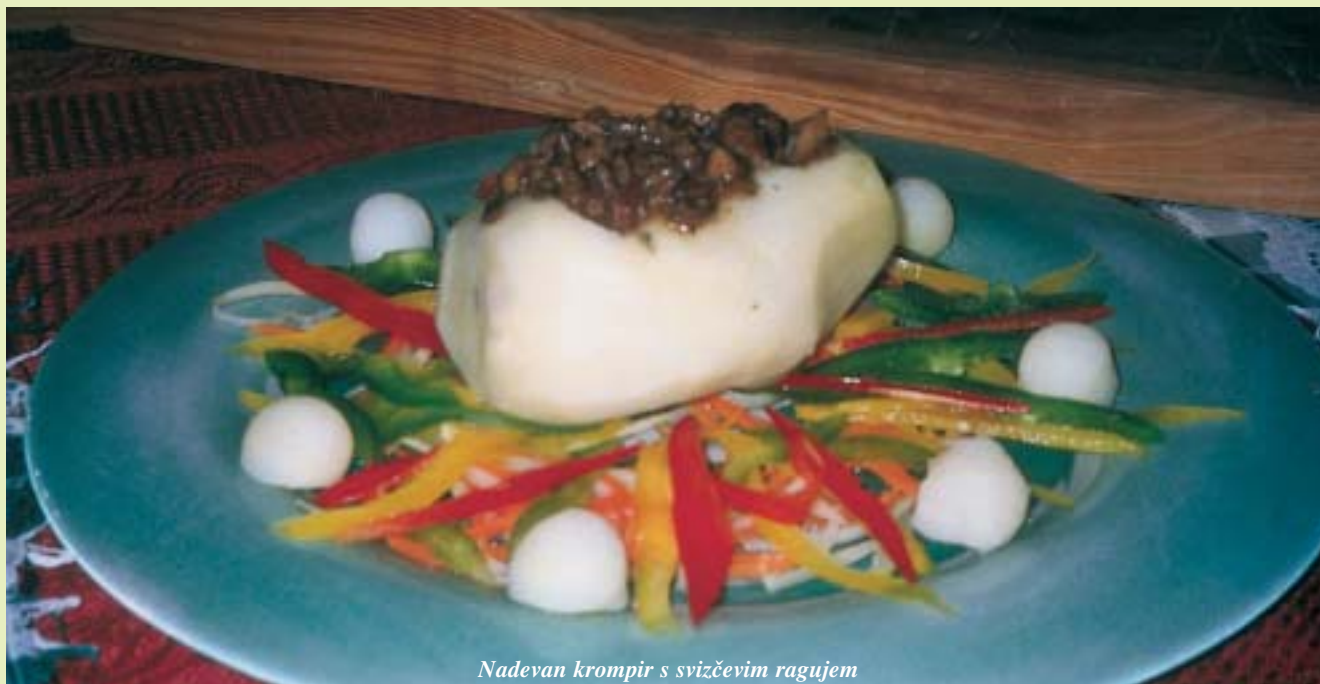

Kulinarični kotiček

lešnika. Meso potresemo z žlico soli za mehčanje mesa, posujemo z brinovimi jagodami, nanj naribamo še korenino peteršilja in korenja, prelijemo z olivnim oljem in 1 dl vina ter ga tako mariniranega postavimo za dva dni v hladilnik.

Na olivnem olju prepražimo seseklano čebulo ter ji dodamo odcejeno meso. Soka, ki se je natekel pri marinadi, ne zavržemo, ker ga bomo porabili za zalivanje raguja.

Svizčevo meso je trše, zato ga je treba dušiti od 2 pa celo do 5 ur, in sicer ob stalnem zalivanju z juho in mešanjem vsebine.

Nadevan krompir s svizčevim ragujem

EDINI KOTEL ZA ŽGANJE,
v katerem lahko skuhate tudi golaž in marmelado!

kebrček

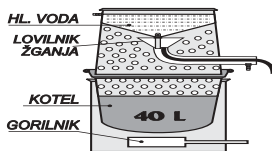
oče bo v njem kahal
TA KRATKEGA!

mama bo

KUHALA MARMELADO,
VLAGALA SADJE,
RAZPUSTILA OCVRKE,
PREVRELA KRVAVICE,
PASTERIZIRALA SOK ...

ko nas bo več, pa bomo udarili

POŠTEN LOVSKI GOLAŽ

Franc BIDER s.p. - Rečica ob Savinji 104

03 83 90 170

Proti koncu ragu začnimo podobno kot golaž in ga primerno zgostimo.

Med tem olupimo krompir, ga operemo in na eni strani s posebnim nožem ali žlico previdno izdoblamo. Postavimo ga v slan krop in kuhamo ne več kot 15 min., tako da ostane čvrst. Ohlajene krompirje nadevamo s svizčevim ragujem ter jih postavimo v pomastčen pekač, potresemo s parmezanom in ga postavimo za 10 min. v vročo pečico, da se krompir gratinira. Postrežemo s kuhano zelenjavo, narezano na tanke rezance.

Matjaž Erzar
pr.maticku@email.si

Ptice so del narave ...

Cerkvenjaški šolarji o ekoloških temah

Včasih prezremo zanimiva prizadevanja mladih, ki so usmerjena v varstvo in ohranitev narave. Tokrat kot drobno zanimivost predstavljamo del ekološko naravnane projekta, ki so ga pripravili na OŠ Cerkvenjak - Sveti Andraž v Slovenskih goricah. Ta šola deluje v osrčju Slovenskih goric, ki tudi že občutijo negativne posledice človekovih posegov v prostor. Šola dobro sodeluje z okoljem in tudi z LD Dobrava, ki ima lovišče na tem območju.

V letošnjem projektu so mladi načeli problematiko varovanja ptic, ki so del narave. Naloge so se lotili celovito, obdelali so vse ptice, ki živijo pri njih in ki poleg drugih živali predstavljajo biotsko raznolikost Slovenskih goric. V zaključkih, ki so jih predlagali na koncu projekta, so mladi cerkvenjaški šolarji med drugim zapisali, da je treba:

- spremeniti odnos do varstva okolja
- ostati del lepše, prijaznejše in ljubeznivejše prihodnosti
- naučiti se, da so pomoči potrebni tako živali kot ljudje
- razvijati čut odgovornosti do drugih ljudi, živali in s tem do narave
- ptice opazovati, zanje skrbeti in jih varovati pred nevarnostmi, jim nuditi svobodo

– spoznati pomen ptic kot velikega in pomembnega dela čiste narave

– spoznati vpliv ptic na človeka in spoznavati ptice kot zgodovinski simbol

– spoznati odvisnost ljudi od živali in rastlin

Na te izzive so iskali odgovore in jih nekaj predstavili na zanimivi ter pregledni razstavi, ki so si jo ogledali tudi lovci. Njihovo bogato sporočilo so sklenili nekako takole: »Ko smo priklenjeni v pustih deževnih dneh na dom, nas knjige in filmi, radio in TV vodijo v daljne dežele z nenavadnimi živalmi. Vendar to ni isto. Mi smo zapustili puste prostore, stopili smo v naravo. Opazovati ptice – nismo pristopili samo s pogledom, z razumom, marveč tudi s čutečim srcem. Ste to storili kdaj tudi vi? Če ne, ste veliko zamudili. Ni lepšega, kot se zjutraj prebuditi, odpreti okno, pogledati v sonce in naravo, vse pa je še lepše, ko zaslišimo ptičje petje. Dih nam je zastal! Je še kje kaj lepšega? Je še kje kaj bolj ganljivega? Ja, to je za prijazne ljudi. Za ljudi, ki jim čistoča narave in mir na Zemlji veliko pomenita.

Komentar k temu ni potreben. Primer, ki seveda ni osamljen, pa omenjamo kot zgovoren dokaz, da mladim za naravo (in tudi za divje živali) sploh ni vseeno. To pa je več kot vzpodbudno.

Marjan Toš

Narisa: David Simončič, 2.b, OŠ M. Nemca – Radeče

Ustanovnega člana LD Središče ob Dravi, dolgoletnega in častnega starešine, častnega člana LD Trnovo - Ilirska Bistrica, kinologa - vodnika in vzreditelja pti-

čarjev, aktivnega varuha narave, nepozabnega lovskega mentorja in strokovnjaka na področju lovskega, dobitnika Zlatorogove plakete, pa tudi čebelarja, gasilskega funkcionarja, **Draga Klobučarja** iz Središča ob Dravi, ni več med nami. Poslednji list devet desetletij debele knjige življenja je zaprl v nedeljo, 15. junija 2003, zjutraj ob rojčevanju sem se novem dnevu.

Pokojnik se je rodil 11. septembra leta 1913 v trdni kmečki družini Klobučarjevih v Središču. Ob starejšem bratu, ki je nasledil kmetijo, je rasel ob skrbni materini vzgoji, kajti prva svetovna morija mu je vzela očeta. Mlad kmečki fant, ki je moral zelo zgodaj vzeti v roke plug in koso, ni bil 'slep' za dogajanje v naravi. Sleherno spoznanje v njej ga je zanimalo. Kljub volji do dela in zaslužka le-tega ni dobil, saj takratne razmere v državi, zaradi socialne neenakosti, tega niso dopuščale. Trdo je delal na domači zemlji, ki je bila mnogokrat mačehovska in beraška ter se preživljal tudi s priložnostnimi deli. Zato ga tudi ni med ustanovitelji Lovskega društva Središče leta 1934, v katerem je srčno želel sodelovati. Tudi poskus zakupa dela lovišča s somišljeniki mu ni uspel. Takšna socialna nepravilnost ga je vzpodbudila, da se je pridružil zelo razvejanemu narodnoubuditeljskemu Društvu kmetijskih fantov in deklet ter se tam povezoval z vaškimi fanti, kot je bilo to nekdanj v navadi, v neformalno 'divje lovstvo', ki pa je temeljilo na lovski pravičnosti in etiki. Ob okupaciji nemških hord je bil med prvimi na seznamu za zloglasni Borl, iz katerega pa se je srečno vrnil v domači kraj, zato je bil že v jeseni istega leta med ustanovitelji OF v trgu.

Takoj po osvoboditvi je bil med aktivnimi ustanovitelji LD Središče. S svojo sposobnostjo in lovskim znanjem je zbudil pozornost lovski srenji na Ptuj, kjer je služboval. Z vso zagrizenostjo se je lotil dela v Lovski zvezi Ptuj. Tudi v domači LD ga ni obšla marsikatera funkcija. Od ustanovitve LD je bil več mandatov izvoljen za gospodarja in starešino, člana upravnega odbora in disciplinskega razsodišča LD. Več kot sedemnajst let je bil častni predsednik LD Središče. ZLD Ptuj mu je podelila častno članstvo, prav tako kot tudi pobratena LD Trnovo iz Ilirske Bistrice. Drago je v letih 1964 do 1972 prevzel starešinstvo in nato še enkrat od leta 1975 do leta 1985. Gospodarske posle je vodil od leta 1955 do 1961 in leta 1963. Član disciplinskega razsodišča je bil v letih 1966 do 1968, od 1973 do 1974, od 1990 do 1993 in od 1994 do 1997. V letih od 1953 do 1954 in leta 1962 je bil Drago član UO LD Središče.

V okviru ZLD Ptuj je bil Klobučar blagajnik (1952 do 1957), predsednik (1967 do 1973), predsednik NO (1982 do 1986), predsednik skupščine (1986 do 1991) in od leta 1991 naprej član NO. Od leta 1968 je bil stalni član izobraževalne komisije, nekaj let je bil tudi njen pred-

sednik in član izpitne komisije, delegat na skupščinah LZS.

Za svoje nesebično delo v lovstvu je bil spoštovan Karl, kot smo ga prijatelji in znanci klicali, odlikovan z vsemi lovskimi priznanji, vključno z Zlatorogovo plaketo, KZS pa mu je ob njegovi šestdesetletnici podelila zlati znak vodnika.

Kljub častitljivim letom je pokojni Drago prav rad zahajal med nas. Še ob obisku danskih lovcev nas je prišel pozdravit v svojem urejenem lovskem stilu in se zanimal za projekt, ki ga je iskreno podpiral. Prav njegova daljnovidnost je nas, mlajše lovce, navdušila za posebne napore v prid izboljšanja uničenega okolja. Skratka, živel je za naravo in lovstvo. Dajal je mnogo, mnogo več kot pa jemal.

V soparnem torkovem popoldnevu smo se številni lovski prijatelji na središkem pokopališču v spremstvu številnih praporov poslovili od spoštovanega nestorja lovstva. Rogisti in lovski oktet ZLD Ptuj so tuborno naznanili konec delčka zgodovine ptijskega lovstva. Od nas je odšel še zadnji iz plejade lovcev, ki so doživeli, česar mnogi nismo, tisto, za kar se je splašalo biti lovec - orač ledine sodobnega lovstva in varstva narave. Hvala Ti, dragi lovski prijatelj!

LD Središče – F. K.

V vročem avgustovskem popoldnevu lani se je številna lovška bratovščina iz Pomurja in Podravja na Ljutomerškem pokopališču poslovila od nestorja in staroste pomurskih lovcev ter častnega člana LD Ljutomer; širši lovski in drugi javnosti znanega **Mirka Rajha** iz Ljutomera. Umrl je 19. 8. 2003.

Dočakal je častitljivo starost 91 let, saj je bil rojen 24. 12. 1912 na Moti pri Ljutomeru v družini očeta Joška, zavednega slovenskega naprednjaka in enega od soustanoviteljev Murskega Sokola v Ljutomeru. Svoje starostne dni pred smrtjo je bil deležen varstva in vsesplošne nege v domu starejših občanov.

Mirko je zvesto sledil družinski tradiciji, saj je bil oče zakupnik lovišča na Cvenu. V lovске vrste je stopil leta 1932 in tako dosegel polnih 70 let članstva v lovski organizaciji. Že v predvojnem času je opravljal nekatere funkcije v lovski organizaciji, saj je od leta 1930 v Ljutomeru delovala podružnica SLD za levi in desni breg Mure.

Z nemško okupacijo, leta 1941, je za Slovence prenehalo tudi lovsko udejstvovanje. Okupator je razpustil društva, uničil njihov arhiv, zasegel lovsko orožje in podeljeval koncesije za lov Nemcem in posameznim domačim nemškutarjem.

Po vrnitvi iz vojnega ujetništva se je Mirko pridružil osvobodilnemu gibanju v Prekiji in Prekmurju. V letu 1945 se je začela obnavljati slovenska lovška organizacija in Mirko Rajh je bil funkcionar takratnega okraja Ljutomer med organizatorji za ustanovitev Lovskega društva Ljutomer. Na občnem zboru v novembru 1945 je postal društveni blagajnik, leto pozneje tajnik in po smrti prvega predsednika okrajnega lovskega društva dr. Marka Stajnka tudi društveni predsednik.

Njegovo delo pri opravljanju zapuštanih mu funkcij se ni omejevalo zgolj na ozko lovsko problematiko, temveč je bil posvetil tudi kinologiji in lovskemu izobraževanju, kar je bilo v tistem obdobju še posebno pomembno, saj so se v lovske vrste zaradi olajševalnih pogojev vključevali številni novi člani brez lovske tradicije in osnovnega poznavanja nalog, pravic in dolžnosti lovca v lovski organizaciji.

Leta 1949 je bil Mirko izvoljen za predsednika takratne OLZ, ki je povezovala novo nastale LD na območju okraja. Po združitvi okrajev so se leta 1955 združile okrajne lovske zveze na območju Pomurja s sedežem v Murski Soboti. V novi upravni odbor je bil izvoljen tudi Mirko, v katerem je aktivno in uspešno deloval vse do osamosvojitve Lovske zveze Ljutomer v letu 1962. V novo organizirani Zvezi je bil nekaj let tajnik, v sedemdesetih letih predsednik Zveze in pozneje tudi predsednik disciplinskega razsodišča ter predsednik komisije za opravljanje lovskih izpitov.

Ves čas je bil Mirko aktiven tudi v organih Lovske družine Ljutomer, in sicer kot starešina, tajnik in gospodar.

Njegovo delo v lovski organizaciji je bilo torej vsestransko in plodno, zato so mu bile vedno znova zaupane nove dolžnosti. Za zasluge za lovstvo in organizacijo je prejel med drugim red za lovske zasluge II. In I. stopnje, LD Ljutomer pa mu je svojo hvaležnost izkazala z izvolitvijo za častnega člana lovske družine.

Udeležba številnih lovec iz Pomurja in Podravja s številnimi prapori je pričala, kako spoštovan in priljubljen je bil v lovskih vrstah lovskega tovariša, kakšen ugled je užival. Bil je resnični nestor in lovska legenda na širšem območju severovzhodne Slovenije.

Člani njegove matične lovske družine Ljutomer smo se s poklonitvijo njegovemu spominu ob poslednjem slovesu zavezali, da bomo tudi v prihodnje sledili njegovim plemenitim idejam in dejanjem glede varstva živalstva in rastlinstva v našem okolju.

LD Ljutomer – F. Š.

Prijatelji, znanci, krajan, predvsem pa številni lovci smo se zbrali na boštanski pokopališču, da bi se poslovili od našega dolgoletnega, nadvse priljubljenega častnega člana **Antona Veterška**, ki je umrl 19. 6. 2003. Kruta bolezen je prekinila njegovo življenjsko pot ravno v času, ko je Tone tako rad zahajal v naravo, ko je povsod čutil življenje in tako opojno dišijo pokošene trave.

Življenjska pot se mu je začela v številni družini pred 83 leti v Šentvidu, kjer je odrasčal in preživel svojo mladost. Tudi vojna vihra mu ni prizanesla, saj ga je na silo odpeljala v širni svet, kjer se je boril za cilje, želje ter ideje drugih, ki jih ni poznal.

Ob zaposlitvi v Sevnici in aktivnostih v krajevni skupnosti pri vzdrževanju vodovoda je vedno našel čas, da se je pridružil vsem aktivno-

stim v naši LD, katere član je postal leta 1954. Tudi pri skrbi za divjad ni štel korakov ne časa. Bil je eden tistih, ki so postavljali temelje naše lovske družine in gradili temelje naše lovske koče na Brezovcu. Veliko je bilo opravljenega dela v njegovem dolgem lovskem obdobju.

Vedno je bil v ospredju pri delu, aktivnostih ter pri opravljanju številnih funkcij, ki so mu bile zaupane in jih je tudi s svojim požrtvovalnim delom marljivo opravljal. V letih od 1958 do 1960 je bil gospodar koče, predsednik družine je bil od 1961 do 1963, kinolog od 1963 do 1969, član nadzornega odbora. Kar 25 let je bil tudi praporščak LD Boštanj, in sicer od 1968 do 1993.

Štirinožni lovski prijatelji so mu bili vedno pri srcu, zato je vzgojil več legel goničev.

Za svoja dela in zasluge, ki jih je imel na področju lovstva, ga je Lovska zveza Slovenije odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Za uspešno delo na kinološkem področju je bil odlikovan s srebrnim znakom KZS. LD Boštanj mu je podelila priznanje za aktivnosti pri gradnji lovske koče ter ob njeni 50-letnici tudi plaketo LD Boštanj kot družinsko najvišje priznanje.

Tone, zahvaljujemo se ti za tvoj izredni prispevek, ki si ga dal naši LD in naravi. Ohranili te bomo v trajnem in hvaležnem spominu.

LD Boštanj – S. Z.

Lovci LD Trojane - Ožbolt, lovci sosednjih družin ter širšega območja smo se na pokopališču v Šentgotardu poslovili od lovskega tovariša, vsestransko aktivnega krajana in vzornega lovca **Ivana Novaka**. Huda in zahrbtna bolezen je bila žal močnejša kot njegova

trdna volja do življenja in ustvarjanja. Umrl je 10. 9. 2003.

Rodil se je leta 1932 v vasi Hribi nad Trojanami. Kot kmečki sin je že v mladosti pomagal očetu na kmetiji. Odraščal je v naravi, jo vzljubil in se ji zapisal za vse življenje. Po očetu je prevzel kmetijo, ki jo je vodil kot skrben in napreden gospodar. Ker pa dohodki iz kmetovanja niso zadoščali za življenje, si je dodatni zaslužek zagotavljal tudi z delom v tovarni Litostroj v Ljubljani in pozneje v Gostišču Konšek na Trojanah.

Ivan je odrasčal v obdobju obnavljanja zaradi vojne porušene domovine, pri tem pa občutil vse grenkobe pomanjkanja in odrekovanja. Željan napredka se je vključeval v številne dejavnosti v kraju, cenjen je bil kot izvrsten organizator, bil je predsednik kmetijske zadruge, dolgoletni predsednik KS Trojane, pa svetnik v novoustanovljeni občini Lukovica ter dolgoletni član in funkcionar krajevnega gasilskega društva.

V lovske vrste se je vključil leta 1964 kot ustanovni član LD Trojane - Čemšenik, leta 1965 je opravil lovski izpit, leta 1970 pa je bil spet ustanovni član novoustanovljene LD Trojane - Ožbolt. V novoustanovljeni LD je takoj poprijel za tajniška dela in jih opravljal do leta 1976, nakar mu je bila kar polnih 12 let zapušana funkcija starešine (od 1977 do 1989). Pod njegovim vodstvom se je v LD marsikaj postorilo. Tudi v poznejšem obdobju je prevzemal najodgovornejša dela v LD: od člana OU, predsednika DR, do predsednika NO. Za vse neizmerljivo delo na področju lovstva je prejel znak LZS za lovske zasluge, red III. stopnje, srebrni znak KZS in več družinskih priznanj. Zavedamo se, da so bila vsa izkazana priznanja le delček, kar bi si zaslužil za njegovo opravljeno delo. Ob tem se spominjamo tudi njegovega nemalokrat izrečenega reka: »Skromnost je lepa čednost,« po katerem se je v življenju tudi ravnal. Nikoli ni zahteval niti pričakoval ve-

likih zahval. Kot uspešen lovec in gojitelj je s svojimi dejanji in nasveti vzgajal mlade lovce. Bil je mentor številnim pripravnikom pa tudi starejšim lovcom je razdal svoje lovsko znanje in izkušnje.

Ivan, zahvaljujemo se ti za neizmerno gostoljubnost, saj so bila vrata tvojega toplega doma za nas vedno odprta. Ljubil si travnike, gozd, živali ... Kljub zaposlenosti si vedno našel čas za lov, za obhod po lovišču, za opazovanje narave, za lovske tovariše. Rad si zahajal v gozdove Kamnca in Šipka in si tamkaj nabiral duhovnih moči. Zdaj, ko tvoje telo počiva v senci stoletnih kostanjev, v mislih ostajaš z nami.

LD Trojane - Ožbolt – J. B.

Sklenila se je življenjska pot dolgoletnemu članu lovske družine Velika Loka **Anton Grablovc**. Njegovo utrujeno srce je zastalo 17. 10. 2003.

Anton se je rodil leta 1929 v Martinji vasi pri Šentlovrencu, kjer je že kot otrok občutil tegobe tistega časa. Kot mlad fant se je zaposlil pri ŽTP Ljubljana, kjer je tudi dočkal zaslužen upokojevec. Dom in družino si je ustvaril na Velikem Vidmu pri Šentlovrencu, kjer je živel do svoje prezgodnje smrti.

Njegova lovska pot se je začela leta 1949, ko je vstopil v LD Velika Loka. Z njim je LD pridobila izredno prizadevnega člana in pravičnega lovca. V lovski družini smo Antona Grablovca spoštovali zaradi njegove iskrenosti, poštenosti in plemenitega odnosa do lovstva in narave. Njegove besede in dejanja smo cenili, saj smo vedeli, da je vanje vpleteno bogato delo in življenjske izkušnje. Anton ni bil prizadeven samo v lovskih vrstah, aktivno je deloval tudi v okolju, v katerem je živel. V dolgih letih lovskega udejstvovanja je opravljal odgovorne funkcije v LD. Funkcija predsednika LD mu je bila zapušana v letih od 1962 do 1966 in od 1968 do 1978. Bil je tudi član raznih komisij, kjer je bilo delo usmerjeno v gojitev divjadi in razvoj lovske družine. Z ustanovitvijo in ugledom je Anton veliko prispeval pri krepitvi medsebojnih odnosov; bil je zagovornik lovske pravičnosti, ki jo je vedno odločno poudarjal in zagovarjal. LZ Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje.

V Šentlovrencu smo ga pospremili na njegovi poslednji poti številni lovci, prijatelji in krajan. Od nas je odšel človek, vreden spoštovanja, človek dejanj in izjemen lovski tovariš.

Otožno so zadoneli lovski rogovi in naznili konec Antonove življenjske poti.

Anton, ostajata nam žalost in hvaležnost za vse, kar si storil za našo LD. Hvala ti za vse nepozabne trenutke, ki smo jih doživeli s teboj!

LD Velika Loka – P. S.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Jože Hrašar, LD Polzela, * 22. 2. 1922, † 29. 11. 2003.

Konrad Valner, LD Apače, * 8. 2. 1932, † 16. 6. 2003.

Janez Zemljčič, LD Negova, * 4. 8. 1943, † 12. 9. 2003.

Ivo Podgornik, LD Čaven, * 6. 7. 1940, † 28. 11. 2003.

Vibor Resinovič, LD Videž, Kozina, * 25. 9. 1948, † 24. 11. 2003.

Ivan Primožič, LD Dekani, * 25. 1. 1926, † 2. 12. 2003.

Leopold Likar, LD Žiri, * 10. 9. 1933, † 22. 11. 2003.

Jože Grabnar, LD Polšnik, * 19. 11. 1937, † 23. 8. 2003.

Slavko Dolar, LD Stol, Žirovnica, * 12. 8. 1928, † 4. 10. 2003.

Jože Hlebanja, LD Kranjska Gora, * 24. 6. 1928, † 8. 11. 2003.

Franc Godnov, LD Tržič, * 9. 4. 1915, † 19. 11. 2003.

Jože Bernjak, LD Lendava, * 6. 9. 1927, † 8. 4. 2003.

Alojz Papež, LD Luče, * 21. 6. 1921, † 18. 11. 2003.

Vladimir Jerkič, LD Hubelj, * 7. 7. 1925, † 6. 11. 2003.

Miloš Ruš, LD Hubelj, * 24. 12. 1932, † 9. 11. 2003.

Jože Pavlič, LD Mirna Peč, * 10. 3. 1921, † 25. 9. 2003.

Stanko Gradišnik, LD Gaj nad Mariborom, * 25. 10. 1928, † 21. 10. 2003.

Anton Grablovc, LD Velika Loka, * 22. 4. 1929, † 17. 10. 2003.

Franc Božiček, LD Bistrica ob Sotli, * 12. 2. 1982, † 6. 11. 2003.

Fran Tomazič, LD Slovenska Bistrica, * 22. 3. 1909, † 15. 9. 2003.

Jože Jesenek, LD Slovenska Bistrica, * 24. 4. 1939, † 9. 10. 2003.

Ivan Špolar, LD Grosuplje, * 4. 7. 1922, † 8. 11. 2003.

Marjan Lotrič, LD Dovje, * 30. 1. 1935, † 29. 10. 2003.

Stanko Sailer, LD Koprivna, Topla, * 9. 6. 1947, † 8. 6. 2003.

Ulmrlim časten spomin!

Zahteve zdajšnjega časa v lovski kinologiji

Zahtevam zdajšnjega časa se ne more izogniti niti lovski kinologija, če se temu še tako upira in je odgovornim osebam sprememba obstoječega stanja neprijetna, če ne iz drugega razloga, pa vsaj zato, ker je treba za uveljavitev sprememb nekoliko bolj misliti, žrtvovati nekaj časa ter dati na svetlo izdelek v obliki Pravilnika, ki ne bo v nasprotju z **Zakonom o zaščiti živali**.

Pri tem mislim na **Pravilnike o preizkušnjah in tekmah določenih pasemskih skupin lovskih psov**, v katerih so nekatera določila, kako mora pes določeno disciplino opraviti v nasprotju z omenjenim zakonom.

Ne sprejemam namreč razlage, da je za take pravilnike odgovorna pasemska organizacija matične države, ki ji je določena pasemska skupina psov priznana. Menim, da morajo biti vsi pravilniki, ne glede, od kod izvirajo, podrejeni našemu Zakonu o zaščiti živali. To je ravno tako, kot če bi iz Španije pripeljali bike in z njimi izvajali bikoborbe, vse skupaj pa bi opravičevali tako, da so biki španski in da zato zanje veljajo španski predpisi (tam pa je zbadanje in klanje bikov očitno legalno in dovoljeno v zadovoljstvo množic).

Zaščita živali (varstvo) je po zakonu dolžnost vseh, ki so v kakršnem koli odnosu z živalmi. **15. člen tega zakona našteva prepovedana ravnanja in mednje spada tudi uporaba žive živali za lovne preizkušnje.**

Torej ne morem imeti čiste vesti, če kot kinološki sodnik, ki mi je to funkcijo priznala institucija, ki je v državi odgovorna za dejavnost kinologije, jaz pa kot eden njenih predstavnikov, kar na preizkušnji ali tekmi nedvomno tudi sem, kršim državni zakon. Nastane dilema: ali ne soditi ali pa imeti slabo vest in iskati gnile kompromise, bo že kako; »kjer ni tožnika ni sodnika«. Trdim, da tako ne gre! Zato, da se te stvari uredijo tako, kot je treba, so v **prvi vrsti odgovorni strokovni sveti določenih pasemskih skupin**. Tu ni vprašanje, ali so to voljni storiti: to je njihova dolžnost, pa če jim je prav ali ne! Tega, da se želimo v naši državi ravnati po naših zakonih, nam ne more oporekati nobena tuja institucija, pa če je

kakšna pasemska skupina psov trikrat dodeljena njim! Sprejmi-mo pravila v skladu z zakoni, se po njih ravnamo ter imejmo čisto vest!

Primer: Disciplina v vodnem delu na vsestranski uporabnostni preizkušnji za lovske terierje (velja tudi za druge pasme), vodoljubnost, šarjenje v ločju brez race, šarjenje za izpuščeno raco (ta del preizkušnje je v nasprotju z zakonom), ki jo uplenimo, ko nam jo pes izžene iz ločja ter nato prinese iz vode. To bi lahko opravili tako: vodoljubnost, šarjenje v ločju brez race, nato prinašanje iz vode že prej uplenjene race. Menim, da zaradi te spremembe ne bi trpela kakovost preizkušenih psov. Očitkom o manjši kakovosti preizkušenih psov ugovarjam s tem, da tudi pri vlečkah na planem uporabljamo že prej uplenjeno divjad.

Menim, da smo vse to dolžni storiti in ne dovolimo, da nas pozvozi čas. Tega ne bo namesto nas storil nihče drug! Zgodi se nam lahko, da bo izvajanje tovrstnih preizkušenj v takšni obliki v prihodnje prepovedano (če smo odkriti, je to glede na omenjeni zakon prepovedano že sedaj).

Zato se ne bi smeli jeziti na nikogar drugega kot sami nase. Vsi, ki se ukvarjamo s kinologijo, smo dolžni dajati pobude za usklajevanje raznih pravilnikov z veljavnim zakonom o zaščiti živali, če prej nismo uspeli zakonodajalca prepričati v moč naših argumentov. Strokovni organi določenih pasemskih skupin pa so dolžni o njih razpravljati, iz njih izoblikovati pravila, ki bodo v skladu z zakonom, ter vztrajati, da se začno uporabljati tudi v praksi. **Storiti ni treba ničesar drugega kot uskladiti pravilnike in ocenjevalne liste z zakonom o zaščiti živali in izvajanje, kar ne zmanjšuje vzrejne vrednosti psa.**

To pa menda ja ni pretežka naloga. Otresti se je treba togosti, vase zaverovanosti, odvrčati misli kot: *nič se ne da storiti* (kar je olepševalnica za lenobo), stopiti v sedanji čas, prisluhniti zahtevam časa, prisluhniti tudi drugače mislečim in stvar se bo začela premikati v pravo smer.

Franč Dežman,
kinološki sodnik

Memorial Antona Oselija v lovišču LD Porezen - Cerkno

Načrt lovsko-kinoloških prireditvev za leto 2003 je predvidel lokalno tekmo visokonogih goničev, ki jih vodijo lovci kinologi LKD - Gorica, LKD Idrija in OK ZLD Koper. Organizirana je bila 25. 10. 2003 v lovišču LD Porezen - Cerkno. Glavni organizator tekmovanja je bilo **LKD Idrija** ob pomoči prizadevnih kinologov **LD Porezen - Cerkno**, ki nam je zapalo lovišče z za današnje čase kar primerno številčnostjo male divjadi. Tovrstnih tekmovanj visokonogih goničev je iz leta v leto manj.

Tudi državna tekma goničev je letos že tretje leto zapored odpadla. Lovci, predvsem mladi, kar je še bolj tragično, se prav

sosednjo **LD Sorica** smo se dogovorili, da bo del tekme tudi na njihovem terenu. Vsa organizacija je bila do 23. oktobra brezhibna, toda v noči od 23. na 24. oktober 2003 je na Črnem Vrhu nad Cerknim zapadlo 30 cm snega. Vsi načrti za izvedbo tekme na tamkajšnjem terenu so se nam naenkrat izjalovili. Tekmovanje smo morali zato prestaviti v neposredno bližino Cerknega, torej nižje od snežne odeje, natančneje na pobočje hribov desnega brega Cerknice, od Želina do Novakov.

25. 10. 2003 se je zjutraj pred gasilskim domom v Cerknem zbralo 11 vodnikov s psi goniči. Tekme se niso udeležili vodniki iz OK LKD Koper, kar je organizatorje zelo presenetilo. Po pozdravnem govoru vodje prireditve **Antona Razpeta** in predstavitvi terena ter navodil vodje sodniškega zbora **Nika Mraka** so se tekmovalci z žrebanjem

Prizor po brakadi na Drnovi (16. 11. 2003). Vodnik Rudi Rudolf in posavska gonička Ajka (skrajno levo) sta bila na tekmovanju visokonogih goničev 2. Dosegla sta 158 točk.

težko ali pa sploh ne odločajo več za nakup goniča. Vsi se izgovarjamo, da v loviščih ni več toliko male divjadi.

Za mlade lovce pripravnike naj velja priporočilo, naj si čimprej nabavijo lovskega psa. Takega, ki jim je osebno najbolj všeč in ki ga bodo sposobni voditi. To ni težko, če imajo pripravniki prave mentorje. Kajti še vedno velja, da je lovec brez psa kakor jezdec brez konja.

Tekma visokonogih goničev je bila posvečena spomenu pokojnega kinološkega sodnika **Toneta Oselija**. Na sestanku UO LKD Idrija smo se 5. 9. 2003 dogovorili in posamezne članke zadolžili za vse potrebno za izvedbo tekme. Načrt izvedbe je predvideval, da bo tekma na Črnem Vrhu nad Cerknim. Z našo

številko razdelili na štiri skupine. Skupino so sestavljali kinološki sodnik, trije vodniki s psi, ki so tekmovali, vodja po terenu (lovec kinolog) in lovski pripravnik. Vse štiri skupine so odšle nato na teren, kjer so goniči pred kinološkimi sodniki na uporabnostni tekmi pokazali svoje prirojene in pridobljene lastnosti in prejeli nepristransko oceno. Vsak gonič je moral izdelati tudi vlečko zajca, če je hotel dobiti pozitivno oceno.

Po štiriurnem delu na terenu in zbiranju rezultatov je deset psov pozitivno opravilo uporabnostno tekmo, eden pa je bil izločen. Prvi trije uvrščeni (razred zrelih in razred mladih psov) so prejeli lepe pokale, vsi pa lične diplome.

V razredu zrelih so tekmovali

predstavniki LKD Idrija s tremi tekmovalci in LKD Gorica s tremi tekmovalci, v razredu mladih pa LKD Idrija s tremi tekmovalci in LKD Gorica z dvema tekmovalcema.

Prehodni pokal Memoriala Antona Oselija je prejela ekipa, ki je zbrala največ točk.

Ekipa zrelih (posamezno):

1. **Ladislav Burnik** z Bajdo (173 točk - I. n. r.);
2. **Rudi Rudolf** z Ajko (158 točk - I. n. r.);
3. **Erik Golob** z Ajko (157 točk - III. n. r.).

Ekipa mladih (posamezno):

1. **Pavel Bavdaž** z Aronom (217 točk - I. n. r.);
2. **Anton Erzetič** z Dino (214 točk - I. n. r.);
3. **Albert Stepančič** z Brinom (117 točk - I. n. r.).

Ekipno je največ točk, 472, zbrala ekipa v razredu zrelih psov - **LKD Idrija** in prejela prehodni pokal Memorial Antona Oselija. To so bili: Ladislav Burnik, Rudi Rudolf in Boris Svetic s svojimi psi. 2. mesto je osvojila ekipa **LKD Gorica**.

V skupini ekipno mladi psi je 1. mesto s 431 točkami osvojila ekipa **LKD Gorica** (samo z dvema tekmovalcema), s 347 točkami pa ekipa **LKD Idrija**.

Po razglasitvi rezultatov, podelitvi pokalov, diplom in praktičnih nagrad smo lepo pozdravili in s skromnim darilcem obdarili ženo pokojnega kinološkega sodnika in lovca **Gizelo Oseli**, ki se je z družino prijazno odzvala na naše vabilo.

Nato je sledil tudi »zadnji pogon«, na katerem so člani LKD Idrija pogostili udeležence in se vsi skupaj okrepčali z brezalkoholnimi pijačami. Razšli smo se s prijaznim nasmehom ter z željo, da se bomo še srečali na prireditvah, na katerih našemu lovskemu psu goniču namenimo kar največjo pozornost.

Anton Razpet

JZP za ptičarje tudi tokrat v Staršah

LKD Maribor je skupaj z večkratnimi gostitelji, to je **LD Starše**, lani 25. 10. organiziralo jesensko vzrejno preizkušnjo za ptičarje. Tokrat je bilo prijavljenih štirinajst psov, od tega dvanajst za JZP (jesenska vzrejna preizkušnja), dva pa za ŠPP (širša poljska preizkušnja), medtem ko se dva prijavljena preizkušnje nista udeležila. V območnem strokovnem svetu LKD tudi ugo-

tavljamo, da se nekateri vodniki, ki so se spomladi udeležili PNZ v Račah, niso prijavili za JZP. S tem dejanjem so naredili krivico svojim psom, saj jim niso omogočili, da bi opravili vse predpisane zahteve in si z opravljeno JZP pridobili uradno priznanje, da vodijo uporabne pse ptičarje.

Nemška kratkodlakarka Aja Anovska Čedomirja Vogrince pri odajanju prinesenega fazana.

Glede na veljavni pravilnik o uporabi lovskih psov v loviščih, ki je bil sprejet novembra predlani, takšnih psov, ki imajo zgolj PNZ, ne bi smeli uporabljati v loviščih!?

Na dan preizkušnje so bile razmere za poljsko delo zadovoljive, in sicer tako glede številčnosti divjadi kot tudi vremena. Razmere za preskušanje vodnega dela psov na predvidenih lokacijah pa niso ustrezale, zato smo se soglasno odločili, da ta del preizkušnje opravimo v lovišču **LD Rače**. Rezultati preizkušnje niso bili najbolj vzpodbudni, saj JZP niso opravili trije psi, medtem ko ŠPP ni uspelo opraviti prav nobenemu od dveh prijavljenih psov. Najpogostejše težave so se pojavljale pri prinašanju zajca po vlečki, pa tudi pri prinašanju izgubljene pernate divjadi. Po vsej verjetnosti psi niso imeli »svojega dneva« ali pa so bili za tovrstno preizkušnjo preslabo pripravljeni. Vodnikom sem svetoval, naj zaradi tega nič manj ne spoštujejo in cenijo svojih štirinožnih pomočnikov za lov, saj bodo pomanjkljivosti lahko popravili prihodnje leto na ŠPP.

Glede na število doseženih točk so prva tri mesta pripadla naslednjim psom in vodnikom: 1. mesto sta zasedla **Čap Lovrenški** (NKP) z vodnikom **Rudijem Kavčičem**, 2. mesto **Astor Veržejski** (NŽ) z vodnikom

Francem Kosijem, 3. pa sta bila **Aja Anovska** (NKP) z vodnikom **Čedomirjem Vgrincem**.

Na preizkušnji so sodili kinološki sodniki **Jože Štebih**, **Franc Turnšek** in spodaj podpisani. Vodja prireditve je bil predstavnik domače **LD Branko Kirbiš**. Ob tej priložnosti se **LD Starše** v

zahtevnejše preizkušnje za to skupino lovskih psov. Preizkušnje so nujno potrebne, da lahko s psi pravilno lovimo oziroma, da izpolnjujejo osnovne pogoje za nadaljnjo vzrejo. V letu 2000 se nam je prvič primerilo, da je bil za takšno prireditev pripravljen in nanjo prijavljen le en pes ptičar, v letu 2001 pa celo nobeden. Zadevo smo analizirali in ugotovili, da je število teh psov pri lovcih tesno povezano tudi s siceršno številčnostjo male divjadi, katere število je bilo v teh dveh letih res tudi najnižje pri nas. Toda že v letu 2002 se je število ptičarjev, prijavljenih na tovrstno preizkušnjo, spet povečalo (celo na 11).

Na spomladansko vzrejno preizkušnjo (PZP), ki je bila 3. 5. 2003, se je prijavilo sedem vodnikov s ptičarji. Uspešno je preizkušnjo opravilo pet psov. Najboljša je bila nemška žimavka **Feja Bogvladska**, **Vlada Bogdanoviča**, ki je dosegla 53 + 20 točk. Sledil ji je nemški žimavec **Aro Orlovščak**, **Janeza Šekoranje** (50 + 20 točk), tretje mesto je zasedla nemška kratkodlaka ptičarka **Aja Anovska**, **Čedomirja Vogrince** (49+18 točk). Sledil ji je nemški žimavec **Alf**, **Andreja Oštrbenka**, na zadnjem mestu pa je pristala madžarska kdl. vižla **Herceghalmi Panda Dina**, **Staneta Hervola** (1e 31 točk).

Na jesensko vzrejno preizkušnjo ptičarjev (JZP), ki je bila 11. 10. 2003, so vodniki od omenjenih petih prijavili in privedli le tri pse. Preizkušnjo je uspešno opravila le **Feja Bogvladska**, nekoliko nežnejša predstavnica svoje pasme, ki je sicer dosegla zavidljivih 179 + 27 točk, vendar v nobenem predmetu najvišje ocene.

Istega dne sta na poljsko pre-

imenu LKD Maribor in vseh prisotnih iskreno zahvaljujem, saj so nam omogočili uporabo njihovega lovišča, pa tudi vseh potrebnih lovskih prostorov.

Miroslav Bauman,
kin. sodnik

Ponovno povečano zanimanje za vodenje psov ptičarjev

Na območju **LKD Posavja - Krško** že 25 let zapored poleg pomladanskih preizkušenj za ptičarje prirejamo tudi jesenske

Kinološki sodnik Ivan Traven (v sredini) na jesenski preizkušnji ptičarjev daje vodnikoma še zadnja navodila pred začetkom preizkušnje.

izkušnjo (PP) ptičarjev dva vodnika prijavila in privedla psa. Oba psa sta bila uspešna. Prvi vodnik je bil **Franc Svetec** z nemško žimavko **Briko**, lastnika **Željka Gmiziča** s Hrvaške, ki je dosegla 143 točk in I. A n. r. Brika je značilna predstavica svoje pasme, ki je kljub kratkemu času dela z novim vodnikom in precejšnji temporementnosti z njim dobro usklajena in je zato na preizkušnji pokazala veliko obetajočega. Preizkušnjo je uspešno opravil tudi nemški kratkodlak ptičar **Bel Vrbinski**, ki ga je vodil lastnik **Karl Blažinčič**. Pes je dosegel 94 točk in III. A n. r. Pes je eleganten, značilnega videza, predstavnik kratkodlakarjev. Pes je na JZP 12. 10. 2002 dosegel 156 točk in je obetal več napredovanja. Pes je sicer privržen in podrejen vodniku, vendar je le-ta z njim očitno veliko premalo v lovišču.

Tistega dne so na ŠPP ptičarjev svoje pse prijavili in privedli

Foto: B. Tucovič

Vodnik z nemškim žimavcem se predstavlja sodnici Andreji Strajnar.

trije vodniki. To je najzahtevnejša preizkušnja ptičarjev, ki jo prireja naš LKD. Najbolje se je izkazala nemška žimavka **Jodie od Gmiziča** z vodnikom **Ivanom Šepcem**, ki je dosegla 197 točk in I. n. r. Psička je prikupna, rjave barve, nekoliko nežnejše telesne zgradbe, ki je izredno navezana in privržena vodniku. Zanimivo, da psička JZP, ki je bila 12. 10. 2003, ni opravila, ker ni hotela prinašati. Očitno je bila to posledica vodnikove napake pri učenju, kar pa sta z veliko vaje uspešno odpravila, saj psica zdaj prinaša skoraj brezhibno. Preizkušnjo je uspešno opravil še nemški kratkodlak ptičar **Ari Gačniški**, last vodnika **Vida Kožarja**, ki je dosegel

130 točk in III. n. r. Ta tipičen kratkodlakar je že dopolnil sedem let, vodnik pa živi z njim v hribovitem svetu. Tudi lovišče je vse prej kot primerno za šolanje psa ptičarja. Za psa in vodnika je bila to prva preizkušnja nasploh. Kljub temu sta dokazala, da je mogoče tudi na neznačilnem terenu in s pomanjkljivimi izkušnjami pripraviti psa na najnujnejše, kar mora pes ptičar znati (velja za vsestransko uporabnega psa), če želimo z njim uspešno loviti.

Tako spomladansko preizkušnjo kot jesenske preizkušnje sta ocenjevala kinološka sodnika **Andreja Strajnar** in **Ivan Traven**. Njunjo sojenje in sodelovanje z vodniki je bilo profesionalno in korektno, zato si še želimo njunega sodelovanja.

Na območju našega LKD so bile preizkušnje ptičarjev že od nekdaj nekaj posebnega. Nekaj zato, ker so takšne preizkušnje zahtevne in obsegajo veliko disciplin, nekaj pa zato, ker je bilo v preteklosti pri nas veliko male divjadi in je bilo treba imeti za uspešen in etičen lov več preizkušenih in vodljivih psov ptičarjev. Zato tudi ni naključje, da je na praporu LKD Posavja - Krško upodobljena prav glava psa ptičarja s pernato divjadjo v gobcu.

Branko Tucovič

VUP terierjev 2003 na Koroškem

Kot vsako leto je **Klub ljubiteljev psov jamarjev** (KLJP) tudi letos priredil državno vsestransko uporabnostno preizkušnjo terierjev. Izvedbo preizkušnje je zaupal **LKD Koroške**, ki je v Sloveniji med LKD-ji najmlajše društvo. Razmišljali smo, ali bo za tekmovalne prijavljenih dovolj psov, kajti zadnja leta je nekaj tekmovalcev tega težavnostnega razreda odpadlo zaradi premalo prijav. Vedeti moramo, da je VUP tekma najvišjega ranga in pripraviti psa, da jo uspešno opravi, vsekakor ni lahko delo. Naš strah je bil odveč: vodniki so za tekmovalanje prijavili 12 psov, na preizkušnjo pa so jih privedli 9.

Takoj po dodelitvi te naloge našemu društvu so stekle priprave, ki naj bi zagotovile uspešno izvedbo preizkušnje. Tako smo se domenili: vodja prireditve bo naš predsednik **Maks Vončina**, človek, ki zna umiriti situacijo, ko je to najbolj potrebno. Za častnega predsednika smo zaprosili

Uspešni tekmovalni pari, sodniki in prireditveni odbor VUP terierjev 2003.

prof. dr. **Andreja Bidovca**. Predsednik je postal naš član **Jože Grah**, dober organizator in tudi dober donator. Preostali člani odbora pa so bili še: **Maks Vončina**, **Slavko Žlebnik**, **Jože Verčko**, **Zvonko Pavlič**, **Bojan Deberšek**, **Ivo Vrhovnik** in **Rudi Verovnik**. Člana odbora **Slavko Žlebnik** in **Jože Verčko** sta bila zadolžena za informiranje. Po trudila sta se, da je ob tej priložnosti izšel ličen bilten.

Sodniški zbor smo sestavljali **Jože Batič**, **Bojan Deberšek**, **Matjaž Roter** in **Franc Dečman**, ki sem temu zboru tudi predsedoval. Lovišče sta nam dali na voljo **LD Bukovje** in **LD Libeliče**, za kar se jima najlepše zahvaljujemo.

Sodniki, naši pomočniki ter nekaj vodnikov se nas je zbralo en dan pred preizkušnjo, kje druge kot na Rožičevi kmetiji. Na tej trdni domačiji smo gostje in nas vedno pogostijo ob kakršni koli kinološki prireditvi. Tisto popoldne smo položili umetne krvne sledi in si ogledali teren za vodno in poljsko delo. Nič ni bilo prepuščeno naključju. Prenočišče nam je nudil lovski dom **LD Bukovje**.

Naslednje jutro smo se zopet zbrali na Rožičevi kmetiji. Gospodinji, Ivanovi ženi, klobuk dol, zopet nas je čakala orehova potica, krofi, čaj ali kava. Kakšno težo in pomen dajejo Korošci vsaki takšni prireditvi, se kaže tudi v tem, kdo vse je prišel pozdravit naš zbor in nam zaželel uspešen kinološki dan.

Začetni pozdravni govor je pripravil predsednik LKD in vodja prireditve, nadaljeval predsednik KLJP, »da sta lov in lovski kinologija neločljivo povezana« je v svojem nagovoru poudaril predsednik Koroške lovske zveze **Dušan Leskovec**, nagovor je na-

daljeval starešina **LD Bukovje**. Pozdravit nas je prišla županja Občine Dravograd in nam dala vedeti, da ji nista tuja varstvo narave in vloga lovske organizacije v njej. Nato sem v imenu sodniškega zbora tudi jaz pozdravil vse navzoče ter pojasnil tehnično stran izvedbe prireditve. Pred nagovori in po njih so nam **Rogisti z Mute** z nekaj melodijami polepšali dan.

Po žrebanju štartnih števil se je začelo delo. Sojenje je bilo razporejeno: **Franc Dečman** – disciplina izvlačenje ter usklajevanje celotnega sojenja, **Jože Batič** – krvni sled ter vodno delo, **Bojan Deberšek** – krvni sled in delo na planem, **Matjaž Roter** – krvni sled ter vodno delo. Delo v lovišču je potekalo v resnem, a prijetnem vzdušju. Vsi psi so imeli vse možnosti, da pokažejo vse svoje znanje in sposobnosti. Da pa lahko ravno na takšni prireditvi odpove pes v disciplini,

Foto: F. Dečman

Zmagovalec VUP terierjev 2003 je bil lovski terier Astor z vodnikom Rudijem Verovnikom.

za katero je vodnik prepričan, da jo bosta izpeljala brezhibno, vemo tisti, ki se s to rečjo ukvarjamo že dalj časa.

Po opravljenem delu v lovišču smo se napotili v lovski dom LD Bukovje, kjer nas je že čakala okusna malica. Vodniki so začeli s sproščenim pogovorom, mi pa smo se umaknili v drug prostor, da smo lahko v miru izračunali rezultate ter izpisali potrebne listine.

Doseženi so bili naslednji rezultati (navedeni so po štartnih številkah):

Diva Nebeška, vodnik **Darko Pungerčič** (241,5 točke ter II. n. r.); osvojila je tudi pokal za najboljšo delo na planem. Za prehod v I. n. r. ji je nekoliko »zdrsnilo« pri delu na krvnem sledu.

Besi Ribniška, vodnik **Dušan Štucin** (238,5 točke in II. n. r.); hkrati je osvojila pokal za najboljšo vodno delo. **Karo**, vodnik **Franc Vidmar** (207,5 točke ter III. n. r.).

Dik Podpečanski, vodnik **Andrej Zemljič** (229 točk in II. n. r.) **Astor**, vodnik **Rudi Verovnik** (256 točk in I. n. r.). Tako je Astor postal kandidat za prvaka Slovenije v delu, vodnik pa si je s tem prislužil znak vodnika jamarja. **Brin**, vodnik **Stanko Lihtenvalner** (232,5 točke in II. n. r.) **Žuga**, vodnik **Jože Bauman** (210 točk - brez uvrstitve v n. r.); odpovedala je pri prinašanju pernatih in dlakaste divjadi. **Brina**, vodnik **Ivan Fišer** (186 točk); odpovedala je na krvnem sledu in pri vodnem delu. **Kim**, vodnik **Renato Blaško** (177 točk).

Kot predsednik sodniškega zbora in član LKD Koroške bi se rad zahvalil vsem sponzorjem ter našim pomočnikom: Ivanu, Alešu, Branku in Jaki ter Jožetu in Sandiju ter vsem drugim, ki so na kakršen koli način pripomogli, da smo preizkušnjo v zadovoljstvo vseh prisotnih izpeljali. Organizacijsko povezovalno stran izvedbe VUP-a je smiselno in dobro organizirano izpeljal kinološki sodnik Bojan Deberšek. Da smo dobro delali, potrjuje dejstvo, da ni bilo pritožb.

LKD Koroške je s to brezhibno izpeljano preizkušnjo dokazalo, da je zrel in deloven lovsko-kinološki kolektiv, ki je sposoben izpeljati katero koli kinološko prireditev tako, kot to veleljajo pravila in načela. Kajti to ni bila rutinsko opravljena preizkušnja; to je bil pravi lovsko-kinološki praznik.

Franc Dečman,
kin. sodnik

Naši kinološki uspehi na Slovaškem

Udeležba slovenskih kinologov s svojimi psi 4. 10. lani na Evropski razstavi psov Eurodogshow v Bratislavi na Slovaškem je bila nadvse uspešna.

Skupinska slika vseh slovenskih udeležencev EURODOGSHOW-a, ki je bila od 3. do 5. oktobra 2003 v Bratislavi.

Prejemniki naslovov CACIB in naslova mladinski prvak.

Razstavljali smo 18 psov avtohtonih pasem psov goničev, in sicer: 7 kratkodlakih istrskih goničev, 6 resastih istrskih goničev, 5 posavskih goničev, pa tudi 1 brandel braka, 2 brak-jazbečarja in 1 basset hounda.

Za razstavljene pse smo prejeli kar enajst vidnejših prvaštev, in sicer: kandidature za 5 evropskih prvakov pasme. Prejeli so jih: kratkodlaka istrijanka **Žana**, vodnika **Darka Grošlja**, brandel-brakinja **Adara**, vodnika **Andreja Zabukovca**, brak-jazbečarka **Drina Petelinska**, vodnika **Borisa Dolenca**, mladinski prvak je bil kratkodlaka istrski gonič **Nik**, vodnika **Daniela Kirbusa**, prvak med veterani pa je bil resasti istrski gonič **Bajsi**, vodnika **Mihe Bizjaka**. Poleg

evropskih prvakov pasme so prejeli še CACIB naslednji avtohtoni goniči: kratkodlaka istrski gonič **Aron**, vodnika **Pavla Bavteža**, resasti istrski gonič **Fit**, **Alojza Filipiča**, resasti istrski gonič **Bistra**, **Antona Razpehta**, posavski gonič **Car**, **Boštjana Prašnikarja**, posavska gonička **Jola** iz Gorenje vasi, **Marjana**

JANUAR											
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navtič.)		za-ot.		konec			
	vzide	zaide	vzide	zaide	za-ot.	konec					
1. Če	12:39	1:45	7:44	16:26	6:31	17:39					
2. Pe	12:59	2:50	7:44	16:27	6:32	17:40					
3. So	13:22	3:55	7:44	16:28	6:32	17:41					
4. Ne	13:50	5: 1	7:44	16:29	6:32	17:42					
5. Po	14:26	6: 5	7:44	16:30	6:32	17:43					
6. To	15:10	7: 5	7:44	16:31	6:32	17:44					
7. Sr	16: 4	7:58	7:44	16:32	6:32	17:45 ☺					
8. Če	17: 7	8:43	7:44	16:33	6:31	17:46					
9. Pe	18:15	9:19	7:43	16:35	6:31	17:47					
10. So	19:26	9:49	7:43	16:36	6:31	17:48					
11. Ne	20:37	10:12	7:43	16:37	6:31	17:49					
12. Po	21:49	10:33	7:42	16:38	6:31	17:50					
13. To	23: 1	10:53	7:42	16:39	6:30	17:51					
14. Sr	-----	11:12	7:41	16:41	6:30	17:52					
15. Če	0:15	11:32	7:41	16:42	6:30	17:53 ☾					
16. Pe	1:32	11:55	7:40	16:43	6:29	17:54					
17. So	2:52	12:22	7:40	16:45	6:29	17:55					
18. Ne	4:14	12:59	7:39	16:46	6:28	17:56					
19. Po	5:35	13:48	7:38	16:47	6:28	17:58					
20. To	6:47	14:50	7:37	16:49	6:27	17:59					
21. Sr	7:45	16: 5	7:37	16:50	6:26	18: 0 ☺					
22. Če	8:29	17:25	7:36	16:51	6:26	18: 1					
23. Pe	9: 3	18:45	7:35	16:53	6:25	18: 2					
24. So	9:29	20: 2	7:34	16:54	6:24	18: 4					
25. Ne	9:50	21:15	7:33	16:56	6:24	18: 5					
26. Po	10: 8	22:24	7:32	16:57	6:23	18: 6					
27. To	10:25	23:31	7:31	16:59	6:22	18: 7					
28. Sr	10:43	-----	7:30	17: 0	6:21	18: 9					
29. Če	11: 2	0:37	7:29	17: 2	6:20	18:10 ☺					
30. Pe	11:24	1:44	7:28	17: 3	6:19	18:11					
31. So	11:50	2:49	7:27	17: 5	6:18	18:12					

Raztresena, in kratkodlaka istrski gonič **Ali**, lastnika **Jurija Rihtaršiča**.

S takimi vidnimi kinološkimi uspehi za našo vzrejo na Evropski razstavi psov na Slovaškem si upam trditi, je bila najboljše promocija naših avtohtonih pasem goničev in slovenske lovske kinologije vsej kinološki evropski javnosti. Naša udeležba je bila zato več kot opravičljiva in uspešna glede na stroške, ki so nastali pri uveljavljanju naših slovenskih avtohtonih živali (v tem primeru psov goničev). V vseh takšnih primerih zato upravičeno pričakujemo tudi pomoč Lovske zveze Slovenije in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Jože Vester

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

o: 5/I, m: 5/I, 10. 11.,
Uroš Škorjanc, Troblje 31/a,
2380 Slovenj Gradec.

Res. jazbečarji (SLRJr):

o: 5/I, m: 5/II, 6. 10.,
Anton Gregorič, Hrib 114,
1318 Loški Potok.

Brak-jazbečarji (SLRBJ):

o: 5/I, m: 4/I, 9. 12. 03,
Branko Puc, Kosovelova 23,
5271 Vipava.

Nemški žimavci (SLRNŽ):

o: 5/JZP 227 t., VUP 319 t, II. n. r., m: 4/ŠPP II. n. r., 6. 1. 04.,
Branko Ivančič, Unec 4,
1381 Rakek.
o: 5/PZP 77 t., JZP 195 t., ŠPP 2x I.a, m: 5/JZP 171 t., 3. 1. 04.
Franc Krnjak, Skolibrova 4,
2270 Ormož.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

o: 5/PZP 54 t., JZP 180 t., m: 4/PZP 55 t., JZP 191 t., 16. 1. 04,
Vilko Turk, Lovrenc na Dravskem polju 66/a,
2324 Lovrenc na Dravskem polju.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:
o: 114 t, I., m: 115 t., I., 26. 12.
Aldo Boškin, Branik 124,
5295 Branik.
o: 5/I, m: 5/II, 26. 11.,
Ivan Likar, Vilharjeva 70,
5270 Ajdovščina.
o: 5/I, m: 5/II, 15. 12.,
Bernard Pungaršič,
Prešernova 5, 8290 Sevnica.
rjavci:
o: 5/II, m: 5/II, 2.12.,
Jež Bogdan, Sela pri Šmarju 22, 1290 Grosuplje.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Prodaj leglo lovske terierjeve, odličnih delovnih staršev, poleženih 3. 9. 2003, in vezane letnike revije Lovca od 1. 1959 do 1990. Tel.: 040/354-590.

Prodaj karabinko CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 6 x 42 Habicht in **boroveljsko bokarico**, kal. 12/7 x 65 R (z menjalnimi cevmi 12/12), montiranim strelnim daljnogledom 4 x 32 in **vložno cevjo**, kal. .22 mag., za šibreno cev, kal. 12. Tel.: 04/25-22-040.

Ugodno prodaj risanico, kal. 7 x 57, s str. daljnogledom in **rusko šibrenico**, kal. 12. Cena po dogovoru. Tel.: 05/672-21-40.

Prodaj karabinko Steyr Mannlicher Luxus, kal. .30 - 06, s str. daljnogledom Zeiss diavari in **karabinko CZ**, kal. .30 - 06. Tel.: 041/692-232.

Prodaj nov revolver Ruger GP100, kal. .357 Mag., s 4 colsko cevjo. Tel.: 041/461-798.

Naprodaj so nemški prepečilčarji - serci, potomci odličnih staršev (o: 5/I, m: 5/II). Leglo 15. 12. 2003. Rezervacije za oddajo mladičev (po 20. februarju 2004) sprejemam po tel.: 07/814-43-93 ali 041/655-537.

Prodaj novo češko karabinko, mod. 550 Lux, kal. .308 Winchester, s str. daljnogledom Luger 3 - 12 x 50 (fiksna montaža) in **100 nabojev** Norma. Tel.: 041/66-45-28.

Sprejemam rezervacije za nemške kdl. ptičarje, odličnih delovnih linij. Oče: Ir Obrežki; PZP, JZP; mati: Brina Lovrenška - PZP, JZP. Leglo pričakujem 16. 1. 2004. Rezervacije po tel.: 02/790-17-31, po 15. uri.

Prodaj mlada hanovska barvarja, stara 4 mesece (1 samček, 1 samička). Tel.: 031/580-696. Vlado Tomac, Pribonci 6/a, 47251 Bosiljevo (Hrvaška).

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice (več vrst) in **zimske krmilnice**. Montiram vam tudi **lovske trofeje vseh vrst** na naravne podložne deščice. Tel.: 01/895-15-96.

Gumbi iz jelenje roževine, za lovske kroje in lovske jope. Izdeluje Anton Intihar, Kamnik pod Krimom 8/a, 1352 Preserje. Tel.: 01/36-31-293.

Prodaj novo češko karabinko, mod. 550 Lux, kal. .308 Winchester, s str. daljnogledom Luger 3 - 12 x 52 (fiksna montaža). Tel.: 041/664-528.

Prodaj malo uporabljano pištolo Beretta, mod. 98FS, ali jo zamenjam za polavtomatsko šibrenico, kal. 12, ali risanico, kal. .223 Rem., ali 7,62 x 39, z mojim ali vašim doplačilom. **Kupim** lovske kroje, št. 50-52, in drugo rabljeno lovsko opremo. Tel.: 07/49-64-647 ali 070/262-505.

Prodaj kombinirko Super Brno, kal. 12/7 x 65 R. Cena po dogovoru. Tel.: 041/226-126.

Prodaj boroveljsko bock šibrenico, kal. 16 / 16, z ejektorji

(ali jo zamenjam za pištolo, kal. 9 mm). Puška je kot nova. Cena po dogovoru. Tel.: 031/800-905.

Za paritev je na voljo resasti jazbecar (vzrejna vrednost 5/I, 5 x CAC, 3 X CACIB, slovenski prvak v lepoti, VUP, UP, KS. Tel.: 031/317-962.

Prodaj resastega jazbecarja, starega 4 mesece, potomca odličnih staršev. Tel.: 041/378-261.

Prodaj nemško ptičarko - žimavko, odličnih staršev, staro 8 mesecev in že dobro vodljivo. Tel.: 041/200-132.

Kupim karabinko Mannlicher Luxus, kal. 7 x 64, in lahko **boroveljsko bokarico**, kal. 16/7 x 65 R, po možnosti z menjalnimi cevmi. Tel.: 031/611-267.

Prodaj vložke za ogrevanje nog v čevljih. Toploto drži 12 ur. Zunaj -20 °C, v čevljih +35 stopinj! Tel.: 041/496-520.

Prodaj dobro ohranjeno kombinirko Brno ZH, mod. 308, kal. 12/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 12/12. Puška je stara 4 leta. Cena po dogovoru. Tel.: 041/200-132.

Izdelujem gamsove čope (divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po telefonu 04/51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Prodaj psičko pasme bosanski barak (gonič), staro 15 mesecev, ki dobro goni lisico in zajca. Tel.: 03/810-60-07.

Prodaj menjalno cev za puško Blaser K 95, kal. 7 x 65 R. Cev je v garanciji. Tel.: 070/893-462.

Prodaj 9 mesecev staro nemško lovsko terierko, odličnih staršev. Tel.: 031/406-665 ali 01/75-51-360.

organizira

**TEČAJ
ZA VODNIKE
LOVSKIH PSOV**

Začetek tečaja po programu osnovnega šolanja lovske psov (KZS) bo predvidoma 13. 2. 2004 ob 16. uri v prostoru ZLD Zasavje, Ljubljanska cesta 10, Litija.

Pisne prijave zbiramo na naslovu: LKD ZASAVJE, LJUBLJANSKA CESTA 10, 1270 LITJA s pripisom (tečaj), do vključno 10. 2. 2004.

Dodatne informacije na GSM: 041-538-433 ali 031-617-266 in e-mail roman.kos@siol.net.

Vabljeni!

NAJAVA

Lovska zveza Slovenije

obvešča, da bo

1. slovensko tekmovanje rogistov z mednarodno udeležbo,

od 13. do 15. 5. 2005 v Vojniku.

Organizator tekmovanja bo **Občina Vojnik** ter **KUD Stajarski rogisti - Nova Cerkev**.

Predlagamo, da se tega tekmovanja udeležijo vse slovenske ter tuje skupine rogistov, ki trobijo na ES in B rogove.

Povabljeni bodo tudi slovenski lovski pevski zbori, ki pa bodo na tej prireditvi nastopali kot gostje. Javni razpis bo objavljen v eni od naslednjih števil Lovca in v tujih lovske revijah.

Pripravljalni odbor

molex
LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Tel: 00386 (01) 562 13 10

ČAKALNE VREČE IZ LODNA
3/4 JAKNE IZ LODNA
PELERINE IZ LODNA
PUMPARICE IZ LODNA
JAKNE IZ TERMOVELURJA
DELOVNE, VODOODBOJNE,
PODLOŽENE HLAČE
IZ BOMBAŽA
MAJICE IZ BOMBAŽA

**ULTRA, d.o.o.,
Nazarje**

**KAMENA
SOL**

(na zalogi kosi
od 1 do 3 kg)

Tel.: (03) 839 - 01 - 20
GSM: 040 - 677 - 046

**KROJASTVO
ROŽMAN**

**Slavnostne lovske kroje,
srajce, telovnike,
hubertus plašče
in pelerine**

izdelujemo po meri.

Branko Rožman, s.p.

Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808

POZIV LASTNIKOM PTIČARJEV VSEH PASEM!

Vzrejna komisija za ptičarje pod okriljem Društva ljubiteljev ptičarjev želi izpopolniti sezname plemenjakov vseh pasem ptičarjev, ki jih bo redno objavljala tudi v svojem društvenem glasilu.

Zato pozivamo vse lastnike psov ptičarjev, ki izpolnjujejo pogoje za vzrejo (najmanj prav dobra telesna ocena, potrdilo o pregledu na kolčno displazijo (A ali B) in opravljene preizkušnje PZP, JZP (ali ŠPP) – za kontinentalne ptičarje oziroma PZP za angleške ptičarje), da pošljejo Vzrejni komisiji obojestransko fotokopijo rodovnika, dokazila o morebitnih prvaštvi, pomembnejše ocenjevalne liste, fotografijo psa ipd. ...

Ne pozabite pripisati tudi vašega natančnega naslova (lastnika plemenjaka) in vaše telefonske številke!

Prosimo vas, da podatke o vaših psih, ki izpolnjujejo navedene pogoje, pošljete na naslov Društva ljubiteljev ptičarjev, Zupančičeva 9/II, 1000 Ljubljana, s pripisom »za seznam plemenjakov – ptičarji«.

Lovsko-kinološko društvo
Ljubljana

organizira

SPOMLADANSKI TEČAJ ZA VODNIKE LOVSKIH PSOV VSEH PASEM

Začetek tečaja bo 10. 2. 2004
ob 16. uri v Tavčarjevem dvo-
ru v Črnučah. Tečaj bo trajal
75 ur in bo namenjen osnovne-
mu šolanju lovskih psov.

Cena tečaja: 10.000 SIT za
lovce, člane ZLD Ljubljana,
25.000 SIT za lovce iz drugih
območnih zvez in za nelovce,
člane LKD Ljubljana, ter 35.000
SIT za nečlane.

Udeležbo na tečaju je treba pla-
čati na račun LKD Ljubljana:
02010-0092188378 ali na nepo-
sredno sedežu LKD Ljubljana,
Župančičeva 9/II, najpozneje
4. 2. 2004 (po 16. uri).

Zadnji rok prijave je:
4. 2. 2004

Pisne prijave sprejema: LKD
Ljubljana, Župančičeva 9/II,
1000 Ljubljana.

Tel: 01-25-14-900 (do 14. ure).

Pozor! Število tečajnikov je
omejeno na 15!

Hubertus
Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

NAMIBIJA

**13-DNEVNI »ALL-INCLUSIVE«
PROGRAM LOVA**
z vključenim poletom, prevozi,
bivanjem in hrano, lovom na
prvovrstnih lovnih območjih
ter z odstrelom SEDMIH
KAPITALNIH TROFEJNIH ŽIVALI
990.000 SIT

ZAMBIJA

11-dnevni program lova
od Ljubljane do Ljubljane
z Odstrelom KAFRSKEGA
BIVOLA
All inclusive
1.945.000 SIT

MADŽARSKA

LOV NA JELENA
4-dnevni program lova
z Odstrelom JELENA
Z ROGOVJEM ZA BRONASTO
MEDALJO
All inclusive
229.000 SIT

OPTIČNE PIKE IN STRELNI DALJNOGLEDI

CE 3,5 - 10 x 50 IR
z obojestransko lektom

RD 42

RD 30

Strelni daljnogledi Catsaye so
namerjeni za lov v najslabših
vremenskih razmerah in v mraku.

Optične pike so namenjene za
hitro streljanje in za streljanje
v razmerah slabše vidljivosti.

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

LOVSKI DALJNOGLED SANJU 7 x 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- lovska barva

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana, 01/251 08 80, 041 726 011

PAKISTAN – lov s pogonom na divje prašiče v lovišču z viso-
ko zastopanostjo merjascev. Izjemna trofejna vrednost: čakani do
27 cm dolžine! 9-dnevni »all inclusive« paket: vsi prevozi, 5 lovnih
dni, vsi odstrel, polni penzion, viza, prevoz orožja in trofej za
4.250 €. Potovanje z organiziranim spremstvom od 20. do 28. 2.
2004.

**10-DNEVNI SAFARI v NAMIBIJI in JUŽNOAFRIŠKI RE-
PUBLIKI za 2.190 €.** Cena vključuje letalski prevoz iz Ljub-
ljane, 6 dni lova, polni penzion v lovišču. Edino doplačilo: odstrel-
ne takse po ceniku. Potovanje v Namibijo z organiziranim sprem-
stvom od 24. 4. do 2. 5. 2004.
Trofeje iz Namibije je mogoče vzeti s seboj že ob vrnitvi domov!

In še: lov na muflona, medveda, volka, malo divjad ...

Pasat d.o.o.

>http://www.pasat.si> info@pasat.si> tel. 01/428 37 40> faks 01/428 37 44

LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 960 g • neoprenska torbica

CENA:

Beluga, d.o.o. • Ljubljana

Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

DALJNOGLEDI IN SPEKTIVI

TEHNOOPTIKA

Smolnikar, d.o.o., Novi trg 2,
1000 Ljubljana
Tel./faks: (01) 426 - 32 - 72
E-mail: tehnooptika@siol.net

firme
MEADE, BRESSER,
NIKON, STEINER,
ZEISS

SERVIS VSEH
VRST DVOGLEDOV
IN STRELNIH
DALJNOGLEDV

NAPRAVE ZA NOČNO OPAZOVANJE

140.000,00

povečava: 3,5x • zorní kot: 7°
možna nastaviteljivost dioptrije
moč napajanja: 3V
IR osvetljevalnik

povečava: 4x • premer objektivne leče: 48mm
možna nastaviteljivost dioptrije
vgrajen IR osvetljevalnik
teža: 1,1 kg • dimenzije: 215 x 145 x 95 mm

195.000,00

Beluga, d.o.o. • Ljubljana

Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11